

Έρθαν τα άγρια να διώξουν... τα άγρια

Έρευνα του WWF Ελλάς
για το παράνομο και ανεξέλεγκτο
εμπόριο άγριων ειδών στην Ελλάδα.

ΤΙ ΘΑ ΔΟΥΜΕ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

Για έναν ολόκληρο χρόνο το WWF Ελλάς ερεύνησε σημαντικές πτυχές του παράνομου και ανεξέλεγκτου εμπορίου άγριων ειδών στην Ελλάδα. Επιτόπιο ρεπορτάζ, έγγραφα και ανάλυση δεδομένων που βλέπουν για πρώτη φορά το φως της δημοσιότητας, καθώς και πληροφόρηση από πηγές και φορείς με άριστη γνώση του ζητήματος, τεκμηριώνουν πώς είδη της άγριας ζωής γίνονται αντικείμενο παγίδευσης, εκτροφής και εμπορίας σε φυσικές και διαδικτυακές αγορές, οι οποίες δρουν λαθραία και άναρχα παρά τις επαναλαμβανόμενες καταγγελίες προς τις αρμόδιες Αρχές. Το φαινόμενο -ελλείπει συγκεντρωτικών στοιχείων, συντονισμένων μέτρων και πολιτικής βούλησης- αποτελεί σήμερα μία από τις βασικές απειλές για τη βιοποικιλότητα της χώρας.

Έρευνα - Συγγραφή: Θοδωρής Χονδρόγιαννος.

Επιμέλεια: Παναγιώτα Μαραγκού, Βασιλική Ορφανού, Γιούκη Κροντηρά, Χρίστη Σωτηρίου (WWF Ελλάς).

Lay out: Μάριος Βόντας (WWF Ελλάς).

1. Στο παζάρι του Σχιστού.....	3
Εισαγωγή: Μια έρευνα για το εμπόριο άγριων ειδών στην Ελλάδα	3
Τα ευρήματα της έρευνας	5
Τα άγρια πουλιά από την Άνδρο.....	7
Μενιδιάτικες καρδερίνες	9
Η κατάσχεση των 292 άγριων πτηνών	11
2. Από το ρεπορτάζ στα δεδομένα	13
ΕΛΑΣ: «Δεν έχουμε στοιχεία».....	14
Το «δασοπονικό παράπονο»	16
Τόνοι χελιών, κέρδη εκατομμυρίων	18
Η κρατική παραδοχή του προβλήματος.....	19
Υπόθεση 1: Παράνομη αιχμαλωσία άγριων πτηνών στην Εύβοια	19
Υπόθεση 2: Παράνομη εμπορία άγριων πτηνών στο Θησείο.....	19
Οι αριθμοί που αποκαλύπτουν την αλήθεια	20
3. Εμπόριο πτηνών στο διαδίκτυο	23
Χρήστης 1: Η μεγάλη ποικιλία πτηνών που «λέει».....	23
Χρήστης 2: «Διαλεγμένα ένα προς ένα»	28
Χρήστης 3: Τα «πιασμένα» λούγαρα	29
Χρήστης 4: «Καρδερίνες για λίγους και καλούς»	30
Χρήστης 5: «Καρδερίνα λέει φουλ»	31
25.000 άγρια πτηνά από την Αλβανία	32
4. Ερπετοκουλτούρα στο διαδίκτυο	35
Ελληνικά ερπετά στη γερμανική αγορά	38
«Αδύνατον να ελεγχθεί η νομιμότητα»	39
«Δεν θα κρατήσω το φίδι»	40
Κίνδυνος για τη βιοποικιλότητα από ξενικά ερπετά	43
Ανάγκη διαφάνειας και ενημέρωσης των καταναλωτ(ρι)ών	45
5. <i>Parnassius apollo</i> : Η πεταλούδα που προδίδει τις κρατικές αδυναμίες.....	47
Ελλιπής προστασία της <i>Parnassius apollo</i> στην Ελλάδα.....	47
Εμπόριο δειγμάτων πεταλούδων στο διαδίκτυο	50
6. Προτάσεις για την προστασία της βιοποικιλότητας από το εμπόριο άγριας ζωής	51
7. Αντί επιλόγου: Η βιοποικιλότητα στη συνείδηση των καταναλωτ(ρι)ών	52

1. Στο παζάρι του Σχιστού

Εισαγωγή:

Μια έρευνα για το εμπόριο άγριων ειδών στην Ελλάδα

25 Φεβρουαρίου 2024

Ο ήλιος παλεύει να ξεμυτίσει πίσω απ' τα σύννεφα που έχουν μαζευτεί πάνω απ' τη στέρφα γη της δυτικής Αττικής, όταν κατά τις 12 το μεσημέρι φτάνω στο παζάρι του Σχιστού. Παρκάρω μακριά, κάνα χιλιόμετρο απ' την είσοδο, χώνοντας τ' αμάξι όσο πιο δεξιά γίνεται, στη ζούλα της λωρίδας έκτακτης ανάγκης της λεωφόρου Σχιστού - Σκαραμαγκά.

Μια αρμαθιά από σταθμευμένες λαμαρίνες απλώνεται μπροστά μου, μιας που ο καιρός, παρά τη συννεφιασμένη Κυριακή, δεν προμηνύει βροχή κι αρκετός κόσμος έχει αποφασίσει να περάσει το πρωινό του κάνοντας βόλτα ανάμεσα στους πάγκους της αγοράς: τις ξύλινες τάβλες που, πυκνά τοποθετημένες η μια δίπλα στην άλλη, ακομπλεξάριστα προσφέρουν απ' το ξημέρωμα τη «μαϊμού»πραμάτεια τους σ' απομιμήσεις από ακριβές μάρκες. Σ' αυτή τη φτωχή και παραγκωνισμένη γειτονιά στις παρυφές της Αθήνας μπορείς ν'

αγοράσεις παπούτσια που γράφουν Nike, φλισάκια με το σήμα της Adidas, τσάντες στα σχέδια και τα χρώματα της Louis Vuitton. Για να ζήσεις, έστω για λίγο, την αυταπάτη μιας μεγάλης φίρμας, μιας μεγάλης ζωής.

Θέλω από τώρα να σας ξεκαθαρίσω ότι δεν έχω έρθει στο Σχιστό ούτε για ν' αγοράσω νοθευμένες μάρκες ούτε για να κρίνω όσες κι όσους δίνουν τον παρά τους για να τις αποκτήσουν. Ούτε καν για να κρίνω όσες κι όσους τις πωλούν. Είμαι εδώ για έναν άλλον, πιο σημαντικό, λόγο. Για ν' απαντήσω στο βασικό ερώτημα της έρευνας που αποφασίσαμε να κάνουμε με το WWF Ελλάς: Αλήθεια, τι συμβαίνει με το παράνομο και ανεξέλεγκτο εμπόριο άγριας ζωής στην Ελλάδα;

Κατά τη μακρά αναζήτησή μας εφαρμόσαμε ποικίλες μεθόδους της ερευνητικής δημοσιογραφίας: Κάναμε επιτόπιο ρεπορτάζ, συλλέξαμε και αναλύσαμε δεδομένα, απευθυνθήκαμε σε επίση-

μους φορείς και ιδιωτικά καταστήματα πώλησης ζώων, ήρθαμε σ' επαφή με πηγές και ειδικούς επί του εμπορίου, καταγράψαμε πρακτικές παράνομης ή ανεξέλεγκτης προώθησης άγριων ειδών στα κοινωνικά δίκτυα, καταθέσαμε επίσημα αιτήματα παροχής συνεντεύξεων και εγγράφων στις κρατικές Αρχές που είναι επιφορτισμένες με την καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου. Όλα αυτά, με σκοπό την πληρέστερη αποτύπωση ενός φαινομένου, η επιτυχία του οποίου έγκειται στο να παραμένει αόρατο, κάτω απ' τα ραντάρ των ελεγκτικών μηχανισμών, αυτό που η επιστημονική κοινότητα έχει χαρακτηρίσει ως «κρυφή φύση της παράνομης εμπορίας».¹

¹ Mozer, A. & Prost, S. (2023). An introduction to illegal wildlife trade and its effects on biodiversity and society. *Forensic Science International: Animals and Environments*, 3. <https://doi.org/10.1016/j.fsiae.2023.100064>

Θα πρέπει να κάνουμε δύο επισημάνσεις όσον αφορά την υλοποίηση της έρευνας. Η πρώτη αφορά την προστασία των πηγών: Πληροφοριοδότη(ρι)ες με καλή γνώση του αντικειμένου του ρεπορτάζ δέχτηκαν να μας μιλήσουν υπό τον όρο της διατήρησης της ανωνυμίας τους. Αυτό έγινε από τη -σωρευτική ή διαζευκτική- συνδρομή τριών λόγων: Είτε επειδή η αποκάλυψη της ταυτότητάς τους θα έθετε σε κίνδυνο την ασφάλειά τους από δίκτυα παράνομων εκτροφών είτε επειδή η αναφορά του ονόματός τους θα δυσχέραινε τη μελλοντική συνεργασία τους με δημόσιους φορείς στο πλαίσιο της καταπολέμησης του παράνομου εμπορίου είτε επειδή η διατήρηση της ανωνυμίας τους επέτρεψε να μοιραστούν περισσότερες πληροφορίες για τα κακώς κείμενα που επιτρέπουν τη διαιώνιση του φαινομένου. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες συνέτρεχε μία ή περισσότερες απ' τις παραπάνω προϋποθέσεις, λάβαμε την απόφαση να προστατέψουμε την ταυτότητα της πηγής, όπως άλλωστε επιβάλλει η δημοσιογραφική δεοντολογία, κατά την πάγια νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ)², την οποία έχουν ενσωματώσει στις αποφάσεις τους και τα ελληνικά δικαστήρια.

Η δεύτερη σημείωση αφορά το right of reply: Στο πλαίσιο μιας δημοσιογραφικής έρευνας, η δεοντολογία επιτάσσει την απεύθυνση προς όλα τα εμπλεκόμενα μέρη του ρεπορτάζ, ώστε να έχουν τη δυνατότητα, εφόσον το επιθυμούν,

να τοποθετηθούν επί των ευρημάτων του και να υποστηρίξουν (ή να δικαιολογήσουν) τα πεπραγμένα τους. Στο πλαίσιο αυτής της υποχρέωσης, θέσαμε ερωτήματα όχι μόνο προς όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που κατονομάζονται στην έρευνα και έχουν έδρα την Ελλάδα, αλλά και τη συντριπτική πλειονότητα των ατόμων η ταυτότητα των οποίων δεν αποκαλύπτεται. Τα ονόματά τους, καθώς και όλα τα σχετικά τεκμήρια, βρίσκονται στη διάθεση του WWF Ελλάς.

Κι αντί υστερόγραφου:

Η καταπολέμηση του παράνομου και του ανεξέλεγκτου εμπορίου άγριων ειδών ανήκει στην αρμοδιότητα των κρατικών Αρχών. Ως εκ τούτου, μια δημοσιογραφική έρευνα, όσο λεπτομερής και εξαντλητική κι αν φιλοδοξεί να είναι, δεν μπορεί να χαρτογραφήσει στο σύνολό της έναν κόσμο που -εκ της λαθραίας φύσης του- κινείται σε μεγάλο βαθμό εκτός των επίσημων δεδομένων και στοιχείων. Γι' αυτό τον λόγο, όποιο άτομο διαθέτει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το αντικείμενο της έρευνας, μπορεί [να επικοινωνήσει με το WWF Ελλάς](#), το οποίο παρακολουθεί συστηματικά το ζήτημα.

² [Goodwin κατά Ηνωμένου Βασιλείου](#), απόφαση της 27.3.1996, σύμφωνα με την οποία: «Η προστασία των δημοσιογραφικών πηγών είναι μία από τις θεμελιώδεις προϋποθέσεις της ελευθεροτυπίας και των κωδικών δεοντολογίας που ισχύουν σε πολλά κράτη-μέλη και περιλαμβάνεται σε πολλές διεθνείς συμβάσεις για τις δημοσιογραφικές ελευθερίες [...]. Η έλλειψη μιας τέτοιας προστασίας θα μπορούσε να αποτρέψει τις πηγές των δημοσιογράφων να συνδράμουν τον Τύπο στην πληροφόρηση του κοινού για θέματα γενικού ενδιαφέροντος. Κατ' επέκταση, ο Τύπος δεν θα μπορούσε να παίξει τον ζωτικής σημασίας ρόλο του ως δημόσιου θεματοφύλακα (public-watchdog) και η ικανότητά του να παρέχει ακριβείς και έγκυρες πληροφορίες θα αποδυναμωνόταν» (σκέψη 39).

Τα ευρήματα της έρευνας

1.

Το παράνομο και ανεξέλεγκτο εμπόριο άγριων ειδών καλύπτει ένα ευρύ πλαίσιο ενεργειών σε βάρος της χλωρίδας και της πανίδας: την αιχμαλωσία και τη σύλληψή τους από τη φύση, την εκτροφή τους σε αυτοσχέδια και μη αδειοδοτημένα εκτροφεία, την προώθησή τους σε λαθραίες φυσικές και διαδικτυακές αγορές.

2.

Το παράνομο εμπόριο άγριας ζωής, ο τζίρος του οποίου ανέρχεται κατά την Interpol σε 18 δισ. ευρώ τον χρόνο, είναι διεθνώς η τέταρτη μεγαλύτερη παράνομη δραστηριότητα, μετά από το εμπόριο όπλων και ναρκωτικών, καθώς και την εμπορία ανθρώπων. Τα δίκτυα παράνομου εμπορίου άγριων ειδών συχνά εμπλέκονται και σε άλλες δραστηριότητες του οργανωμένου εγκλήματος, όπως τα όπλα και τα ναρκωτικά, η εργασιακή εκμετάλλευση και οι απάτες στον τομέα των τροφίμων.³

3.

Το εμπόριο άγριας ζωής αφορά όχι μόνο την πανίδα, αλλά και τη χλωρίδα. Χαρακτηριστική περίπτωση είναι η άγρια ορχιδέα, η οποία έχει καταγραφεί στο πλαίσιο επιστημονικής έρευνας να συλλέγεται από περιοχές της Ελλάδας, της Αλβανίας και της Τουρκίας, με σκοπό την πώλησή της στη βόρεια Ελλάδα (από 55 έως 150 ευρώ το κιλό) και στη συνέχεια την παραγωγή σαλεπιού⁴. Η ζήτηση στις αγορές άγριων ειδών δεν περιορίζεται σε ζώντες οργανισμούς, αλλά επεκτείνεται και σε παράγωγά τους (για παράδειγμα, το δέρμα ή το ελεφαντοστό) και περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα σκοπών, όπως είναι η κατανάλωση φαγητού (για παράδειγμα, πετροσωλήνων σε ελληνικές ταβέρνες), η απόκτηση κατοικιδίου (για παράδειγμα, χελώνας ή φιδιού), ακόμα και η διακόσμηση (για παράδειγμα, με εξωτικά φυτά).

4.

Το εμπόριο άγριας πανίδας αφορά παγκοσμίως χιλιάδες ζωντανούς οργανισμούς: ασπόνδυλα (π.χ. κοράλλια), ερπετά (π.χ. κροκόδειλοι), θηλαστικά (π.χ. ελέφαντες, ρινόκεροι), πτηνά και ψάρια. Σύμφωνα με έκθεση του Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών και την Πρόληψη του Εγκλήματος (UNODC), την περίοδο 2015 - 2021 το λαθρεμπόριο άγριων ειδών επηρέασε 4.000 είδη χλωρίδας και πανίδας. Από αυτά, τα 3.250 προστατεύονται από την εμβληματική Σύμβαση CITES, η οποία ρυθμίζει το διεθνές εμπόριο ειδών χλωρίδας και άγριας πανίδας που απειλούνται με εξαφάνιση⁵, συμπεριλαμβανομένων ελληνικών ειδών⁷.

5.

Στην Ελλάδα η έρευνά μας εντόπισε ότι η εμπορία άγριων ειδών (αιχμαλωσία, εκτροφή, πώληση) αφορά κυρίως πτηνά, όπως τις καρδερίνες, τους φλώρους και τα λούγαρα. Αυτό οφείλεται σε μια σειρά από παράγοντες: Μεγάλη συγκέντρωση πληθυσμού πουλιών στην Ελλάδα ιδιαίτερα κατά τη μεταναστευτική περίοδο, εύκολη και φθηνή διαδικασία παγίδευσης, εκτροφής και πώλησης, διάχυτη εμπέδωση της αντίληψης των πτηνών ως κατοικιδίων, απουσία ελέγχων εκ μέρους των ελεγκτικών Αρχών σε άτυπες φυσικές και διαδικτυακές αγορές, έλλειψη ενημέρωσης του αγοραστικού κοινού για τις συνέπειες από την αιχμαλωσία πουλιών σε βάρος της βιοποικιλότητας.

6.

Ερπετά ελληνικής προέλευσης (κυρίως χελώνες και φίδια) και σε δεύτερο βαθμό σκορπιοί και μυρμηγκία εντοπίστηκαν σε ευρωπαϊκές διαδικτυακές αγορές άγριων ειδών. Μόνο σε κάποιες από τις αγγελίες τους οι πωλητές υποστηρίζουν ότι διαθέτουν παραστατικά που νομιμοποιούν την εμπορία και, πιο συγκεκριμένα, έγγραφα που προβλέπονται από τη Σύμβαση CITES.⁸ ⁹ Η έρευνά μας εντόπισε εκτροφέα ο οποίος αναφέρει σε αγγελία του ότι ελληνική χελώνα που πουλάει αιχμαλωτίστηκε ελεύθερη από τη φύση, όμως αυτό έγινε κατά τη δήλωσή του μόλις έναν χρόνο πριν τεθεί σε εφαρμογή η Σύμβαση CITES, η οποία πλέον απαγορεύει μια τέτοια ενέργεια.

³ Interpol (2023). Environmental crime in the age of climate change: Threat assessment. <https://www.europol.europa.eu/publications-events/publications/environmental-crime-in-age-of-climate-change-2022-threat-assessment>

⁴ Kreziou, A., de Boer, H., & Gravendeel, B. (2016). Harvesting of salep orchids in north-western Greece continues to threaten natural populations. *Oryx*, 50(3), 393–396. <https://doi.org/10.1017/S0030605315000265>

⁵ UNODC (2024). World Wildlife Crime Report. https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/wildlife/2024/Wildlife_SpecialPoint_Final.pdf

⁶ UNODC(2024). Characterizing wildlife crime. https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/wildlife/2024/WLC24_Chapter2_Final.pdf

⁷ Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (n.d.). Ελληνικά Είδη Άγριας Πανίδας και Αυτοφυσούς Χλωρίδας της Διεθνούς Σύμβασης CITES. <https://ypen.gov.gr/perivallon/dasi/efarmogi-symvasis-cites/ellinika-eidi-cites/>

⁸ CITES (n.d.). What is CITES? <https://cites.org/eng/disc/what.php>

⁹ Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (n.d.). Εφαρμογή της Σύμβασης CITES. <https://ypen.gov.gr/perivallon/dasi/efarmogi-symvasis-cites/>

Τα ευρήματα της έρευνας

7.

Οι δασικές υπηρεσίες βιώνουν κατά κοινή ομολογία ένα παρατεταμένο και οξύ πρόβλημα υποστελέχωσης, το οποίο ουσιαστικά καθιστά το παράνομο εμπόριο άγριων ειδών ανεξέλεγκτο σε σημαντικά τμήματα της ελληνικής επικράτειας.

8.

Μέρος της προβληματικής γύρω από την ελλιπή προστασία των άγριων ειδών στην Ελλάδα αφορά την έλλειψη πολιτικής βούλησης και τις καθυστερήσεις ή και τις παραλείψεις στην έγκαιρη υιοθέτηση των αναγκαίων μέτρων εκ μέρους των κρατικών Αρχών. Για παράδειγμα, παρότι έχουν παρέλθει σχεδόν τέσσερα χρόνια από την έκδοση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ) για την προστασία της πεταλούδας *Parnassius apollo*, η οποία αποτελεί απειλούμενο είδος προστατευόμενο από τη Σύμβαση CITES, το υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας δεν έχει ακόμη προκηρύξει τον διαγωνισμό, ώστε να ανατεθεί το έργο της εφαρμογής και παρακολούθησης των μέτρων του ΕΣΔ για την ενίσχυση των μειούμενων πληθυσμών της

συγκεκριμένης πεταλούδας. Κι αυτό, παρά το γεγονός ότι το ευρωπαϊκό πρόγραμμα LIFE-IP 4 NATURA, στο πλαίσιο του οποίου καταρτίστηκε το Εθνικό Σχέδιο Δράσης, ολοκληρώνεται κανονικά το 2025.

9.

Οι ελληνικές Αρχές παρουσιάζουν έλλειμμα ως προς τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων από ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς που εμπλέκονται στην αντιμετώπιση του παράνομου και ανεξέλεγκτου εμπορίου άγριων ειδών. Αυτό έχει ως συνέπεια την αδυναμία αφενός απόκτησης μιας ολοκληρωμένης εικόνας ως προς το μέγεθος και τις μεθόδους του φαινομένου, αφετέρου διαμόρφωσης μιας ολιστικής πολιτικής αντιμετώπισής του μέσω της βελτίωσης της νομοθεσίας, της ενίσχυσης των υπηρεσιών πρόληψης και καταστολής των παράνομων δικτύων, καθώς και της ενημέρωσης των καταναλωτ(ρι)ών για το αποτύπωμα του εμπορίου άγριων ειδών στη βιοποικιλότητα.

10.

Οι ελληνικές Αρχές παρουσιάζουν έλλειμμα και ως προς τη δημοσιο-

ποίηση στοιχείων και την παροχή απαντήσεων σχετικά με το εμπόριο άγριων ειδών. Ενδεικτικά, δύο από τους κορυφαίους κρατικούς θεσμούς που είναι επιφορτισμένοι με την αντιμετώπιση της εμπορίας άγριων ζώων δεν απάντησαν στα αναλυτικά ερωτήματα της έρευνάς μας: Πρόκειται για το υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), στην αρμοδιότητα της οποίας υπάγονται τα τελωνεία, πύλες εισόδου και εξόδου παράνομα αιχμαλωτισμένων ζώων.

11.

Μαγαζιά και διαδικτυακά καταστήματα στην Ελλάδα πωλούν άγρια είδη (όπως φίδια) που κατά δήλωσή τους έχουν εισαχθεί από τρίτες χώρες, κάτι που αποτελεί νόμιμη πράξη. Ωστόσο, από την αποστολή ερωτηματολογίου εκ μέρους μας προς τα εν λόγω μαγαζιά προκύπτει η εκτίμηση ότι υπάρχει σημαντικό έλλειμμα και ως εκ τούτου περιθώριο βελτίωσης της διαφάνειας και της ενημέρωσης των καταναλωτ(ρι)ών αναφορικά με την απόκτηση και τη διατήρηση των εν λόγω ζώων. Και τα δύο πεδία ενημέρωσης, όπως θα δούμε

αναλυτικά, αποτελούν πυλώνες για την προστασία της βιοποικιλότητας τόσο στις χώρες προέλευσης όσο και στις χώρες εισαγωγής των εν λόγω ειδών.

12.

Η μη αποτελεσματική αντιμετώπιση του εμπορίου άγριων ζώων έχει ως συνέπεια την υποβάθμιση της βιοποικιλότητας των οικοσυστημάτων. Σύμφωνα με το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών και την Πρόληψη του Εγκλήματος (UNODC)¹⁰, το εμπόριο άγριας ζωής «μπορεί να μειώσει πληθυσμούς ειδών και να προκαλέσει τοπική ή ακόμη και παγκόσμια εξαφάνιση [ζώων]», καθώς «η υπερεκμετάλλευση της άγριας πανίδας» είναι σε θέση να προκαλέσει «ανισορροπίες στην αναλογία των φύλων» και «επιβράδυνση του ρυθμού αναπαραγωγής των ευάλωτων ειδών». Η Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία ανέφερε σχετικά στην έρευνά μας: «Έχουμε δει πληθυσμούς ειδών που μέχρι πρότινος θεωρούνταν “κοινά” να μειώνονται, συνεπώς είναι ύψιστης σημασίας να αντιμετωπίσουμε οποιαδήποτε απειλή συμβάλλει στη μείωσή τους».

13.

Η υποβάθμιση της βιοποικιλότητας εξαιτίας της απώλειας ειδών άγριας ζωής έχει ευθείες επιπτώσεις και στη ζωή του ανθρώπου. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, πάνω από το 75% των παγκόσμιων καλλιεργειών τροφίμων εξαρτώνται από επικονιαστές, προσφέροντας ετησίως στην παγκόσμια γεωργική παραγωγή από 206 έως 507 δισ. ευρώ (επικονίαση είναι η διαδικασία μέσω της οποίας πραγματοποιείται η γονιμοποίηση στα φυτά). Ακόμη, πάνω από το 50% των σύγχρονων φαρμάκων προέρχονται από φυσικές πηγές (όπως τα αντιβιοτικά από μύκητες και τα παυσίπονα από φυτικά συστατικά), ενώ τα δάση φιλοξενούν το 80% της χερσαίας βιοποικιλότητας και απορροφούν περίπου 2,6 δισ. τόνους διοξειδίου του άνθρακα ετησίως, συμβάλλοντας στον μετριασμό της κλιματικής κρίσης. Παράλληλα, τα υγιή οικοσυστήματα παρέχουν το 75% των παγκόσμιων αποθεμάτων γλυκού νερού, με τους υγροτόπους να παίζουν και-ριο ρόλο στον καθαρισμό του¹¹.

¹⁰ UNODC (2019). Implications of wildlife trafficking. <https://www.unodc.org/e4j/en/wildlife-crime/module-1/key-issues/implications-of-wildlife-trafficking.html>

¹¹ World Health Organization, Biodiversity (18.2.2025). <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/biodiversity>

Τα άγρια πουλιά από την Άνδρο

Ας επιστρέψουμε στο Σχιστό. Φτάνω στο παζάρι και, σταματώντας σε διάφορους πάγκους δεξιά κι αριστερά, κάνω ότι ενδιαφέρομαι για τα προϊόντα τους. Πλαστικά παιχνίδια, παλιά στερεοφωνικά βγαλμένα απ' τις δεκαετίες όταν μεσουρανούσε το βινύλιο και το σιντί, τσίκνα απ' τα λουκάνικα που ψήνονται και ξαναψήνονται στη μαύρη απ' τα κάρβουνα σχάρα της καντίνας.

Κάποια στιγμή πέφτω πάνω σ' έναν πωλητή πουλιών στον παράδρομο της λεωφόρου Σχιστού - Σκαραμαγκά, την ώρα που προσπαθεί να πείσει έναν επίδοξο πελάτη ν' αγοράσει καρδερίνες. Η καρδερίνα είναι ωδικό πουλί και συναντάται σε μια ευρεία περιοχή μεταξύ Ευρώπης, Αφρικής και Ασίας, η οποία ξεκινά απ' τη Μεγάλη Βρετανία, διατρέχει την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και καταλήγει -μέσα απ' τα Βαλκάνια, τη Βόρεια Αφρική και την Τουρκία- ως τα Ουράλια Όρη της Ρωσίας¹². Ακριβώς λόγω της παράνομης αιχμαλωσίας της απ' τη φύση με σκοπό την εμπορία της ως κατοικιδίου, οι πληθυσμοί της έχουν μειωθεί στη Βόρεια Αφρική κατά τουλάχιστον 50%¹³. Καθώς ανήκει στην κατηγορία των άγριων πτηνών, η παγίδευση κι η πώλησή της απαγορεύεται στην Ελλάδα.

«Δεν έχω καλύτερα, αυτά έχω!»,

λέει τώρα οπραματευτής, εννοώντας ότι δεν έχει άλλα πουλιά κρυμμένα στην καρότσα του φορτηγού του. Αυτή είναι μια συνήθης πρακτική των εμπόρων εδώ, να κρύβουν στα οχήματά τους ένα μέρος της -«μερακλίδικης» κατά τους ίδιους, παράνομης κατά τον νόμο-πραμάτειας τους σε άγρια πτηνά, ώστε να είναι ευκολότερη η διαφυγή τους σε περίπτωση εμφάνισης των ελεγκτικών Αρχών. Προς αποφυγήν προστίμων και κατασχέσεων προσοδοφόρων εμπορευμάτων.

«Όλες λένε...»,

προσθέτει ο πωλητής αναφερόμενος στις καρδερίνες. Η φράση του δεν είναι τυχαία. Στον χώρο της εμπορίας πτηνών η έκφραση «τα πουλιά λένε» σημαίνει ότι κελαηδούν, ότι τραγουδούν ωραία. Πρόκειται για ένα απ' τα βασικά χαρακτηριστικά που κάνει τους ενδιαφερόμενους να προχωρήσουν στην αγορά ενός άγριου πτηνού. Άλλωστε, γι' αυτό τον λόγο οι περισσότεροι προτιμούν τα αρσενικά, τα οποία, σε αντίθεση με τα θηλυκά, κελαηδούν για να καλέσουν το ταίρι τους και να ζευγαρώσουν.

Παράνομο εμπόριο άγριων πουλιών στο Σχιστό.

Οι φωτογραφίες είναι μια ευγενική παραχώρηση της Ελληνικής ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ Εταιρείας και προέκυψαν από δική της επιτόπια αυτοψία στο παζάρι του Σχιστού.

¹² BirdLife International (2024). Species factsheet: European Goldfinch *Carduelis carduelis*. <https://datazone.birdlife.org/species/factsheet/european-goldfinch-carduelis-carduelis>

¹³ BirdLife International (2024). Species factsheet: European Goldfinch *Carduelis carduelis*. <https://datazone.birdlife.org/species/factsheet/european-goldfinch-carduelis-carduelis/text>

«Τι είναι αυτά; Θηλυκά;»,

ρωτάει ο -καθώς φαίνεται δασκαλεμένος- υποψήφιος πελάτης, κοιτάζοντας τους σπίνους και τα λούγαρα παραδίπλα. Ανήκουν κι αυτά στην κατηγορία των άγριων ειδών, το οποίο σημαίνει ότι η σύλληψη κι η εμπορία τους επίσης απαγορεύονται.

«Δεν κάνω τέτοιες παγαποντιές εγώ, σερνικά είναι!»,

απαντάει εξίσου προετοιμασμένος ο έμπορος. «Εγώ είμαι δω χρόνια, ό,τι σου δείχνω είναι αρσενικό. Απ' το νησί τα φέρνω».

«Ποιο νησί;»

«Την Άνδρο, από 'κει τα πιάνω και τα φέρνω»

Ο πελάτης κοιτάζει αμίλητος τα κλουβιά.

«Πάρε, σκοτώνουν, σου λέω!»,

μιζάρει ο πωλητής στην προσπάθειά του να τζιράρει. Αργότερα, απ' την έρευνα στις διαδικτυακές αγορές άγριων πτηνών θα καταλάβει ότι κι αυτή η φράση -«το πουλί σκοτώνει»- είναι αρκετά διαδεδομένη ανάμεσα στους «πουλοπιάστες», όπως αποκαλούνται όσοι παγιδεύουν -κατ' ευφημισμό, «πιάνουν»- πουλιά. Σημαίνει ότι το πτηνό είναι υγιές, ωραίο και κελαηδάει όμορφα: ότι «τα λέει καλά».

«Τιμή, 25 ευρώ το κεφάλι»,

προσθέτει ο έμπορος και γυρίζει προς το μέρος μου, σαν να θέλει να πιάσει κι εμένα πελάτη. Εγώ του χαμογελάω και ξεκινάω πάλι τη βόλτα μου. Άνθρωποι με καλή γνώση της αγοράς στο Σχιστό μ' έχουν συμβουλέψει να μην κάθομαι στο ίδιο σημείο για ώρα, ώστε να μην κινήσω υποψίες. «Αφού δεν θ' αγοράσεις, ρίχνεις γρήγορη ματιά και φεύγεις», με δασκάλεψαν. «Μην και σε περάσουν για μέλος περιβαλλοντικής οργάνωσης, θηροφύλακα ή δασοφύλακα».

Συνεχίζω την περιήγησή μου. Κι άλλοι πάγκοι με κλουβιά γεμάτα καλόγερους, φλώρους, μαυροσκούφηδες, κι άλλα είδη άγριων πτηνών σε κοινή θέα. Πλάι τους, χελώνες σε πλαστικά κουτιά και χαρτόκουτες. Η αιχμαλωσία κι η εμπορία τους επίσης απαγορεύονται.

Οιπραματευτές φωνάζουν τα ονόματα των πουλιών σαν να 'ναι σε λαϊκή. Το παράνομο αλισβερίσι γίνεται τόσο ανοιχτά, που για μια στιγμή σκέφτομαι: Δεν μπορεί, λάθος θα κάνω, νόμιμο θα 'ναι. Όμως, όχι.

Μενιδιάτικες καρδερίνες

Πλησιάζω μια άλλη ομάδα εμπόρων, που έχει απλώσει ακόμα και πάνω στην ασφαλτοκατασκευασμένη άγρια πτηνά. Όλα τους, φυλακισμένα ανά δεκάδες σε μεταλλικά και ξύλινα κλουβιά.

«Πόσο τα 'χετε;», ρωτάω τον πρώτο στο διάβα μου.

«Τις καρδερίνες; Πέντε ευρώ η μία!»,

απαντάει εκείνος περιχαρής και με μια αστραπιαία κίνηση βάζει τη χούφτα του μέσα σ' ένα κλουβάκι, γραπώνοντας με τα έμπειρα σ' άθλημα δάχτυλά του πέντε-έξι πουλάκια. Μου τα φέρνει κοντά στο πρόσωπο, σαν να θέλει να με θαμπώσει με τα ομολογουμένως έντονα χρώματά τους, πριν φωνάξει τη σύζυγό του, καθώς εκείνη απολαμβάνει το τσιγάρο της λίγο παραδίπλα.

«Άνοιξε πίσω στ' αμάξι, να δει το παιδί και τ' άλλα τα καλούδια!»

Η γυναίκα γνέφει βαριεστημένα και δίνει μια στην πόρτα του πορτ μπαγκάζ. Αυτή πετάγεται απάνω, απλώνοντας μπροστά

μου τη θέα από κλουβιά που, στοιβαγμένα το 'να πάνω στ' άλλο, κρατούν δέσμιες δεκάδες καρδερίνες. Τις περιεργάζομαι. Μια στη χούφτα, μια στ' αυτοκίνητο. Για πρώτη φορά νιώθω στο στομάχι μου την αιχμαλωσία τους. Αυτές, προικισμένες απ' τη φύση μ' ωραία φωνή, κελαηδούν ψάχνοντας ταίρι. Όμως, στ' αυτιά μου ακούγονται σαν να κλαίνε για τη χαμένη ελευθερία τους.

«Ένα ταληράκι έκαστο, τέλεια πουλιά μιλάμε!»,

με βγάζει ο πουλοπιάστης απ' τις σκέψεις μου.

«Θα πάρεις, εγγυημένα, αρσενικά, ωραία πουλιά!»,

οι λέξεις γεμίζουν το στόμα του. Του λέω ευγενικά ότι δεν μπορώ ν' αγοράσω τώρα, με τη δικαιολογία ότι δεν έχω ακόμα πληρωθεί απ' τη δουλειά μου. Όμως, στην πραγματικότητα ένα δημοσιογραφικό κι ηθικό δίλημμα με ταλανίζει: Αν αγοράσω μια καρδερίνα για να την απελευθερώσω, θα 'ναι μια καλή πράξη ή μήπως μια κακή, ως ενίσχυση της παράνομης εμπορίας που ερευνώ;

Ρωτάω τον έμπορο αν θα είναι εδώ την επόμενη εβδομάδα.

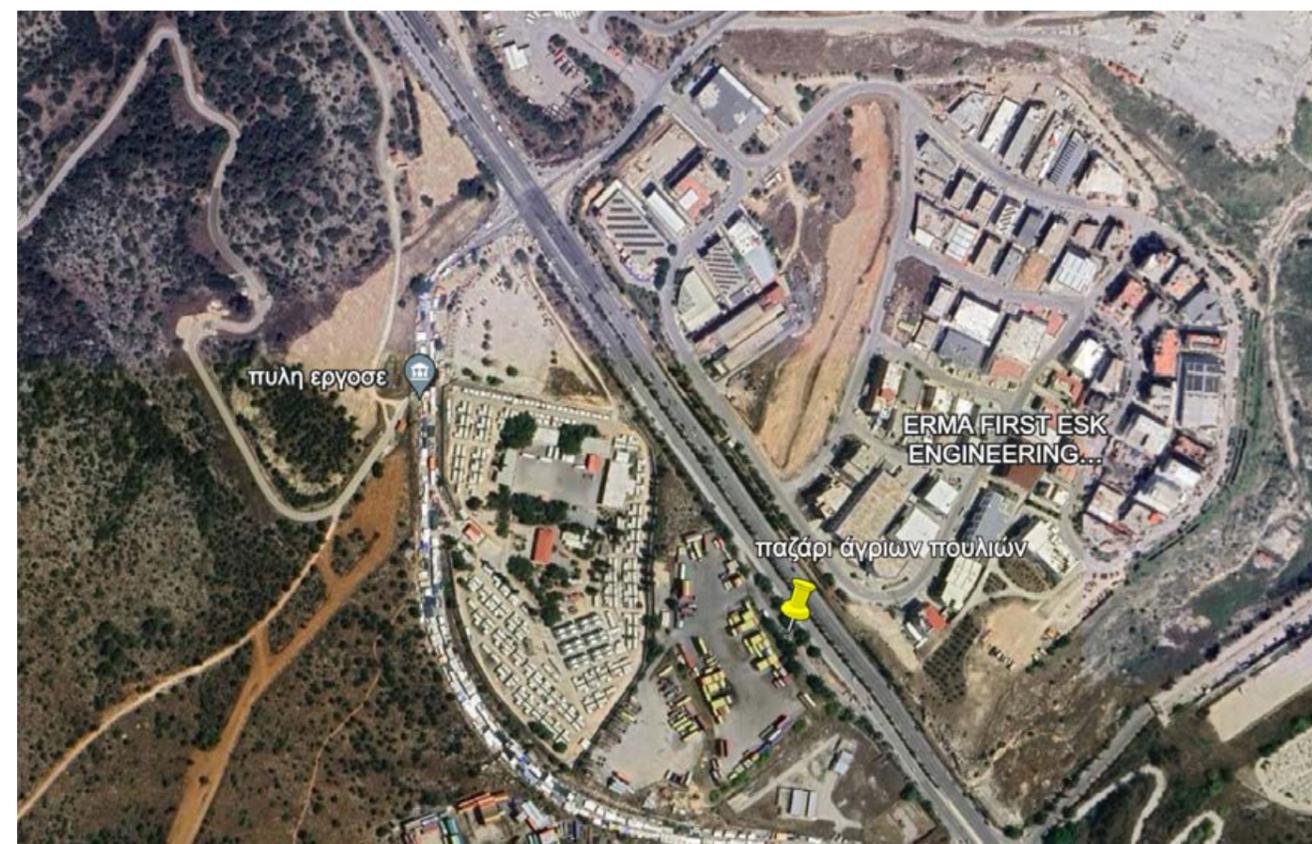
«Ναι, στο ίδιο σημείο!», απαντάει, πριν με ρωτήσει: «Πού μένεις εσύ;».

«Μενίδι», λέω ενστικτωδώς. Μισή αλήθεια. Εκεί είναι το πατρικό μου, αλλά πια μένω αλλού. Όμως, αυτό το αλλού δεν θέλω να το μοιραστώ μαζί του.

«Άντε ρε!», αναφωνεί εκείνος. «Μενίδι μένω κι εγώ!».

«Πού;», κάνω ότι ενδιαφέρομαι.

Το σημείο στο οποίο εντοπίσαμε τον έμπορο από το Μενίδι που πουλούσε παράνομα καρδερίνες (κίτρινη πινέζα). Όταν αναφέραμε το εύρημα της έρευνάς μας στην Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία, εκείνη μοιράστηκε μαζί μας τον παρακάτω χάρτη, αναφέροντας το συγκεκριμένο σημείο ως κατεχοχόν μέρος παράνομης πώλησης άγριων πτηνών, όπως προκύπτει από τις δικές της επιτόπιες έρευνες. Η σύμπτωση των δύο ευρημάτων προδίδει τη συστηματική πώληση άγριων ειδών στο Σχιστό.

«Στην έξοδο της Αττικής Οδού»

«Εμείς είμαστε πιο ψηλά, προς λεωφόρο Καραμανλή»

Ο έμπορος, με το θάρρος του κοντοχωριανού, μου προτείνει να περάσω απ' το σπίτι του για ν' αγοράσω άγρια πτηνά. Ανταλλάσσουμε τηλέφωνα κι ονόματα.

«Πάρε με να κανονίσουμε, να 'ρθεις απ' τα μέρη μου, θα σου δώσω πουλιά μπόμπα!»

Ευχαριστώ τον Μενιδιάτη κι επιστρέφω στ' αυτοκίνητο, να σημειώσω τα συμβάντα του ρεπορτάζ μακριά από περίεργα βλέμματα. Βάζω το μπλοκάκι στο ντουλαπάκι του συνοδηγού και κοιτάζω το κινητό μου. *Προλαβαίνω άλλη μια γύρα*, σκέφτομαι και κατευθύνομαι πάλι στην αγορά. Αυτή τη φορά είμαι πιο άνετος και παρατηρώ καλύτερα τα κλουβιά, προσπαθώντας να διακρίνω κι άλλα είδη άγριων πουλιών. Χειμωνόσπινοι, κοτσύφια, ελατοπαπαδίτσες, είναι μερικά απ' αυτά. Όλα άγρια, όλα προστατευόμενα. Όλων η πώληση παράνομη.

Σύντομα ωστόσο συνειδητοποιώ ότι η περιήγησή μου θα πρέπει, τουλάχιστον για σήμερα, να φτάσει στο τέλος της, μιας που, πλησιάζοντας τον πάγκο ενός άλλου πουλοπιάστη, καταλαβαίνω ότι δεν έχω περάσει απαρατήρητος.

«Να 'τος πάλι!», λέει στον έμπορο ένας παραγίός του. Τ' αφεντικό γυρίζει προς το μέρος μου.

«Θες κάτι, φίλε;», με ρωτάει. «Σε είδαμε και πριν εδώ, ψάχνεσαι;». Του λέω ότι ενδιαφέρομαι για πουλιά και κλουβιά. Απρόθυμα, μου λέει ότι μια καρδερίνα κι ένα κλουβάκι θα μου πάει κάνα εξηντάρι. Τον διαβεβαιώνω ότι θα περάσω την επόμενη εβδομάδα κι αποχωρώ. Αυτή τη φορά, οριστικά.

«Θα σε περιμένουμε», μου λέει ο πωλητής. Σε τόσο ψυχρό τόνο, που αισθάνομαι ότι δεν θα τον πείραζε να μη με ξαναδεί ποτέ. Ακόμα κι αν χάσει το εξηντάρι.

Η κατάσχεση των 292 άγριων πτηνών

Επιστρέφω στην Αθήνα και διηγούμαι το περιστατικό με τον ψιλιασμένοπραματευτή σε τρεις -ανεξάρτητες μεταξύ τους- πηγές: δύο απ' τον χώρο των περιβαλλοντικών οργανώσεων και μία απ' τη δασοφυλακή. Κι οι τρεις μου εξηγούν ότι οι έμποροι στο Σχιστό, όπως και σ' άλλες φυσικές αγορές άγριων ειδών, φοβούνται για τυχόν ύπαρξη ατόμων που είτε είναι δασοφύλακες ή θηροφύλακες (οι οποίοι, όπως θα δούμε αναλυτικά, έχουν αρμοδιότητα να κατάσχουν άγρια είδη που πωλούνται παράνομα και να υποβάλλουν μηνύσεις κατά των διακινητών) είτε προέρχονται από περιβαλλοντικά σωματεία και έχουν πρόθεση να συλλέξουν στοιχεία, για να κάνουν στη συνέχεια καταγγελία προς τις αρμόδιες Αρχές.

Οι φόβοι των εμπόρων θα επιβεβαιώνονταν δύο εβδομάδες αργότερα. Στις 10 Μαρτίου 2024 επτά θηροφύλακες της Δ' Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Στερεάς Ελλάδας έκαναν αιφνίδια έφοδο στο παζάρι του Σχιστού, κατάσχοντας 292 άγρια πτηνά που πωλούνταν κατά παράβαση της νομοθεσίας, όπως αναλυτικά παρουσιάζονται στον πίνακα 1.

Κατά τη διάρκεια της επιχείρησης οι θηροφύλακες προχώρησαν σε επτά μηνύσεις. Τέσσερις κατατέθηκαν κατά συγκεκριμένων προσώπων και τρεις κατά αγνώστων, αφού τα εν λόγω άτομα είχαν προλάβει να διαφύγουν αφήνοντας πίσω τους το παράνομο εμπόρευσμά τους.

Έξι απ' τις μηνύσεις αφορούσαν παράνομη κατοχή και εμπόριο πτηνών και δύο παράνομη κατοχή και εμπόριο παγίδων, με τις οποίες οι επίδοξοι αγοραστές θα μπορούσαν (πάλι παράνομα) να αιχμαλωτίσουν άγρια πτηνά, με σκοπό την (πάλι παράνομη) εκτροφή και (πάλι παράνομη) πώλησή τους. Μία μήνυση αφορούσε δράστη που εμπλεκόταν ταυτόχρονα σε παράνομη κατοχή και εμπόριο τόσο άγριων πτηνών όσο και παγίδων.

Όπως προβλέπει η νομοθεσία, τα πουλιά μεταφέρθηκαν μετά την κατάσχεσή τους στον Σύλλογο Προστασίας και Περιθάλψης Άγριας Ζωής ANIMA, ώστε να λάβουν την απαραίτητη περίθαλψη, πριν επανενταχθούν στο φυσικό περιβάλλον.

Πίνακας 1

Πτηνά που κατασχέθηκαν στο παζάρι του Σχιστού στις 10.3.2024 λόγω παράνομου εμπορίου άγριων ειδών

Στις 10 Μαρτίου 2024, επτά θηροφύλακες της Δ' Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Στερεάς Ελλάδας έκαναν αιφνίδια έφοδο στο παζάρι του Σχιστού, κατάσχοντας 292 άγρια πτηνά που πωλούνταν κατά παράβαση της νομοθεσίας. Ο πίνακας τα παρουσιάζει αναλυτικά ανά είδος και ποσότητα.

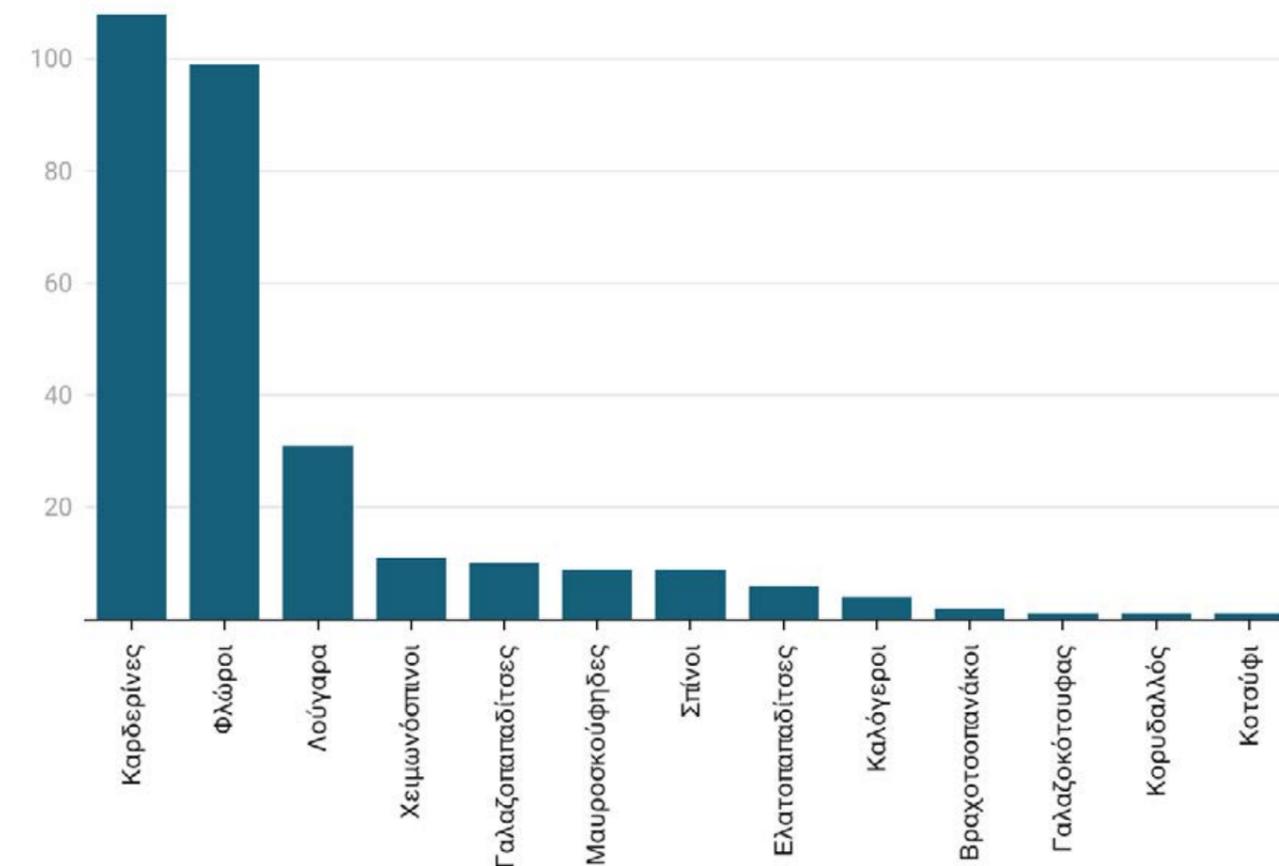

Chart: WWF Ελλάς / Θεωρήης Χονδρόγιαννος • Source: Δ' Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Στερεάς Ελλάδας • Created with Datawrapper

Ανάρτηση της οργάνωσης για την προστασία της άγριας ζωής ANIMA σχετικά με την κατάσχεση άγριων πτηνών από το παζάρι του Σχιστού στις 10 Μαρτίου 2024. Η οργάνωση αναφέρει: «Γύρω στα 250 άγρια πουλάκια αλλά και πολλές παγίδες και ξόβεργες κατασχέθηκαν πριν λίγο στο παζάρι του Σχιστού, από την Ομοσπονδιακή Θηροφυλακή της Δ' Κυνηγετικής Ομοσπονδίας. Τα πουλάκια μεταφέρθηκαν στην ANIMA, όπου αυτή τη στιγμή καταμετρούνται και εκτιμάται η κατάσταση τους. Όσα είναι σε καλή κατάσταση θα απελευθερωθούν μέσα στις επόμενες μέρες. Αυτά που έχουν προβλήματα θα παραμείνουν για περίθαλψη, όσο θα χρειαστεί».

ANIMA - Σύλλογος Προστασίας και Περίθαλψης Άγριας Ζωής

10 Μαρτίου · 🌐

Γύρω στα 250 άγρια πουλάκια αλλά και πολλές παγίδες και ξόβεργες κατασχέθηκαν πριν λίγο στο παζάρι του Σχιστού, από την Ομοσπονδιακή Θηροφυλακή της Δ' Κυνηγετικής Ομοσπονδίας. Τα πουλάκια μεταφέρθηκαν στην ANIMA, όπου αυτή τη στιγμή καταμετρούνται και εκτιμάται η κατάσταση τους.

Όσα είναι σε καλή κατάσταση θα απελευθερωθούν μέσα στις επόμενες μέρες. Αυτά που έχουν προβλήματα θα παραμείνουν για περίθαλψη, όσο θα χρειαστεί.

👍❤️👎 2,5 χιλ.

187 σχόλια 207 κοινοποιήσεις

2. Από το ρεπορτάζ στα δεδομένα

Το παράνομο εμπόριο άγριων ειδών δεν είναι ένα μεμονωμένο φαινόμενο που εμφανίζεται αποκλειστικά στο παζάρι του Σχιστού.

Στις 19 Ιανουαρίου 2024 η Πανελλήνια Φιλοζωική και Περιβαλλοντική Ομοσπονδία (ΠΦΠΟ) έστειλε [ΕΠΙΣΤΟΛΗ](#)¹⁴ σε μία σειρά από αρμόδιες Αρχές (Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών, Δασαρχείο, Κτηνιατρική Διεύθυνση Περιφέρειας Αττικής, Ελληνική Αστυνομία) σχετικά με την παράνομη αιχμαλωσία και πώληση άγριων πτηνών στο παζάρι του Ελαιώνα.

«Τις τελευταίες εβδομάδες έχει παρατηρηθεί συχνή παρουσία ατόμων [που] μεταφέρουν κλουβιά όπου στοιβάζονται άγρια πουλιά και τα οποία διατίθενται προς πώληση»,

ανέφερε η ΠΦΠΟ στην τοποθέτησή της, επισημαίνοντας με λεπτομέρεια το σημείο εμπορίας. Από έγγραφα που συλλέξαμε και πηγές που μίλησαν στην έρευνά μας προκύπτει, όπως θα αναλύσουμε παρακάτω, ότι άγρια πτηνά έχουν εντοπιστεί προς πώληση ακόμα και σε καταστήματα κατοικίδιων στο κέντρο της Αθήνας και συγκεκριμένα στο Θησείο.

Όμως, πριν παρουσιάσουμε τα ευρήματά μας, ας εξηγήσουμε ποιες Αρχές είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση του παράνομου και ανεξέλεγκτου εμπορίου άγριων πτηνών, ώστε να προσεγγίσουμε τις συστημικές αστοχίες κατά την αντιμετώπιση του φαινομένου και τις λύσεις πολιτικής που μπορούν να υιοθετηθούν για την περιστολή του.

Οι φορείς που είναι επιφορτισμένοι με την καταπολέμηση του εμπορίου άγριων ειδών είναι κατά βάση τρεις: Πρώτον, η ΕΛΑΣ (ή το Λιμενικό, σε περίπτωση που η αιχμαλωσία γίνεται στη θάλασσα). Δεύτερον, οι δασικοί υπάλληλοι και, πιο συγκεκριμένα, οι δασοφύλακες, κοινώς το Δασαρχείο. Τρίτον, οι θηροφύλακες των Κυνηγετικών Ομοσπονδιών. Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι, σε αντίθεση με τις δύο πρώτες δημόσιες υπηρεσίες, οι Κυνηγετικές Ομοσπονδίες αποτελούν ιδιωτικά σωματεία κι έχουν αρμοδιότητα για την αντιμετώπιση του παράνομου εμπορίου που συνδέεται μόνο με πτηνά και όχι με άλλα άγρια είδη.

Κορυδαλλός που κατασχέθηκε από το παζάρι στο Σχιστό στις 10 Μαρτίου 2024 και φιλοξενήθηκε στην ANIMA.

© Οοδωρής Χονδρόγιανος / WWF Ελλάς.

¹⁴. ΠΦΠΟ (2024). Επιτέλους να μπει ένα τέλος στο παράνομο εμπόριο άγριων ζώων. <https://pfpo.gr/epitelous-na-bei-ena-telos-sto-paranomo-eborio-agrion-zoon/>

ΕΛΑΣ:

«Δεν έχουμε στοιχεία»

Στο πλαίσιο της έρευνας ζητήσαμε απ' τους παραπάνω φορείς να μοιραστούν μαζί μας στοιχεία σχετικά με τις μηνύσεις και τις κατασχέσεις άγριων ειδών που εντοπίστηκαν κατά την παράνομη αιχμαλωσία, εκτροφή ή πώλησή τους.

Λίγες μέρες μετά την κατάθεση του αιτήματός μας, το Γραφείο Τύπου της ΕΛΑΣ επικοινωνήσε μαζί μας και μας ενημέρωσε ότι δεν είναι σε θέση να μας κοινοποιήσει τα δεδομένα που ζητήσαμε, καθώς δεν συλλέγει τέτοιου είδους στοιχεία.

Πηγή με άριστη γνώση του θέματος μας εξέφρασε την εκτίμηση ότι η απάντηση της ΕΛΑΣ προδίδει μέρος του προβλήματος στην αποτυχημένη αντιμετώπιση του παράνομου εμπορίου στην Ελλάδα:

«Η απάντηση “δεν έχω στοιχεία” σημαίνει “δεν ενδιαφέρομαι ν’ αντιμετωπίσω την παρανομία”. Αυτή η εξόφθαλμη αδιαφορία είναι ένας απ’ τους βασικούς λόγους που συνεχίζουμε να έχουμε -εξίσου εξόφθαλμο- παράνομο εμπόριο σε κοινή θέα. Δεν γίνεται κάθε Κυριακή να έχεις πώληση άγριων πτηνών στο Σχιστό και να μην

κάνεις τίποτα. Δεν γίνεται να έχεις άγρια πτηνά προς πώληση στην Αθηνά, στο Μοναστηράκι, και να μην κάνεις τίποτα. Δεν γίνεται να έχεις άγρια πτηνά προς πώληση στο διαδίκτυο και να μην κάνεις τίποτα. Πού οφείλεται αυτή η έλλειψη δράσης; Στη θεσμική αδιαφορία. Η οποία, με τη σειρά της, φέρνει θεσμική άγνοια. Δηλαδή, δεν μας νοιάζει ν’ αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα, άρα δεν εκπαιδευόμαστε για να λύσουμε το πρόβλημα, άρα καταλήγουμε να έχουμε αστυνομικούς και γενικότερα κρατικούς λειτουργούς που δεν μπορούν ούτε ν’ αναγνωρίσουν ποια πουλιά είναι άγρια κι άρα απαγορεύεται η διάθεσή τους στην αγορά. Αδυνατούν να ξεχωρίσουν την καρδερίνα απ’ το καναρίνι. Όμως, χωρίς υπηρεσιακή βούληση, χωρίς εκπαίδευση, χωρίς συλλογή και ανάλυση δεδομένων, τα πουλάκια δεν τα σώζεις».

Έτερη πηγή ανέφερε ότι η έλλειψη εξειδικευμένων γνώσεων συναντάται και σε στελέχη της διοίκησης:

«Ακόμα και στις υπηρεσίες του υπουργείου Περιβάλλοντος που διαχειρίζονται τη Σύμβαση CITES για την προστασία της άγριας πανίδας απ’ το παράνομο εμπόριο, ελάχιστα άτομα είναι πραγματικά καταρτισμέ-

να. Αρκετοί στον κρατικό μηχανισμό δεν ξέρουν και, το χειρότερο, δεν ενδιαφέρονται να ξέρουν για το παράνομο εμπόριο».

Το ζήτημα της έλλειψης ικανοποιητικών δεδομένων σχετικά με το εμπόριο άγριων ειδών προκύπτει και από τα ευρήματα της επιστημονικής κοινότητας. Μελέτη για το εμπόριο άγριας ζωής στην Ευρωπαϊκή Ένωση που δημοσιεύθηκε το 2016 ανέφερε πως «παρότι η Τουρκία είναι χώρα γνωστή για τη διαμετακόμιση του χαβιαριού της Κασπίας προς την ΕΕ, δεν έχουν καταγραφεί κατασχέσεις από την Τουρκία, πιθανότατα λόγω ανεπαρκών πληροφοριών για τις κατασχέσεις από την Ελλάδα και τη Βουλγαρία».¹⁵

Ρωτήσαμε το υπουργείο Περιβάλλοντος αν διαθέτει ή σκοπεύει να δημιουργήσει μια κεντρική βάση δεδομένων για την παράνομη σύλληψη και πώληση ελληνικών και ξενικών άγριων ειδών εντός της ελληνικής επικράτειας ή στις πύλες εισόδου και εξόδου της χώρας. Το εν λόγω ερώτημα βασίστηκε στα ευρήματα αξιόπιστων εκθέσεων και μελετών, σύμφωνα με τις οποίες θα συνέβαλαν στην καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου τέτοιου είδους εθνικές βάσεις δεδομένων που είναι προσβάσιμες σε όλες τις αρμόδιες Αρχές και διαθέτουν συγκεντρωτικά στοιχεία για την παράνομη

θανάτωση άγριων ειδών, για τα καταγεγραμμένα περιστατικά και τις καταδίκες παράνομης εμπορίας, για τον αριθμό των φυσικών και νομικών προσώπων που εμπλέκονται σε αυτές τις παράνομες ενέργειες, αλλά και για το είδος των ποινών που επιβάλλονται.¹⁶ Ωστόσο, το υπουργείο δεν απάντησε στο ερώτημά μας.

Το πρόβλημα της έλλειψης στατιστικών επισημαίνει και ο Χρήστος Γεωργιάδης, ζωολόγος, εντομολόγος και μέλος της Ελληνικής Ζωολογικής Εταιρείας (ΕΖΕ).

«Δυστυχώς, δεν διαθέτουμε δεδομένα σχετικά με την έκταση του φαινομένου του εμπορίου άγριων ειδών, όπως των πτηνών και των ερπετών, στην Ελλάδα. Εκτός από το επίσημο και νόμιμο εμπόριο τέτοιων ειδών, υπάρχουν πλέον πολλοί τρόποι να εισαχθούν ή να εξαχθούν είδη πανίδας. Οι λιγοστοί έμποροι που ακολουθούν τη νόμιμη διαδικασία έχουν έντονο ανταγωνισμό από διαδρομές μέσω των οποίων χομπίστες και συλλέκτες πληρώνουν αδρά για είδη τα οποία είτε δεν μπορούν να τα προμηθευτούν νόμιμα, καθώς προστατεύονται, είτε είναι εξαιρετικά πολύπλοκη η διαδικασία ώστε να εκδοθούν τα νόμιμα παραστατικά».

¹⁵ Van Uhm, D.(2016). Illegal Wildlife Trade to the EU and Harms to the World. In Spapens T., White R. & Huisman W. (ed.). Environmental Crime in Transnational Context: Global Issues in Green Enforcement and Criminology (pp.43-66). Routledge. https://www.researchgate.net/publication/305441741_Illegal_Wildlife_Trade_to_the_EU_and_Harms_to_the_World

¹⁶ WWF Romania(2023). Uncovering the Invisible: Successes and Challenges for Wildlife Crime Prosecution in Europe. https://wwfeu.awsassets.panda.org/downloads/swipe_european_summary_report_july_2023.pdf

Στο ίδιο μήκος κύματος και ο Παναγιώτης Παφίλης, καθηγητής Ζωικής Ποικιλότητας του Πανεπιστημίου Αθηνών, ιδρυτικό μέλος της Ελληνικής Ερπετολογικής Εταιρείας (ΕΛΕΡΠΕ) και πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής CITES:

«Η έλλειψη δεδομένων είναι σοβαρό μέρος του προβλήματος, καθώς εξαιτίας της έχουμε μόνο μια γενική εικόνα για το παράνομο εμπόριο άγριων ειδών, αλλά δεν γνωρίζουμε με ακρίβεια την κατάσταση. Και για να το πάμε λίγο παρακάτω, σε ό,τι αφορά τη βιολογία διατήρησης και την προστασία της βιοποικιλότητας, γενικά δεν μπορείς να ξέρεις αν είσαι σε καλό ή κακό επίπεδο, αν βελτιώνεσαι ή χειροτερεύεις, εφόσον δεν διαθέτεις στατιστικά, αυτό που αποκαλούμε *baseline*, την αρχική μέτρηση. Όμως γι' αυτό χρειαζόμαστε επιστήμονες που θα είναι συστηματικά στο πεδίο. Όχι μία φορά στα πέντε χρόνια».

«Μια βάση δεδομένων όπου θα καταγράφονται περιστατικά σχετικά με τα εγκλήματα κατά της άγριας ζωής είναι απαραίτητη, πρώτα και κύρια για να έχουμε μια σφαιρική εκτίμηση της έκτασης του φαινομένου», σχολίασε στην έρευνα η υπεύθυνη προστασίας ειδών της Ελληνικής ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ Εταιρείας (ΕΟΕ) Νάντια Σιδέρη. «Αυτά τα δεδομένα θα βοηθούσαν στην ανάδειξη του προβλήματος, το οποίο είναι πολύ πιο εκτεταμένο απ' όσο νομίζουμε. Επιπλέον, προτείνεται σε μια τέτοια βάση δεδομένων να υπάρχουν στατιστικά και για το πώς, μεταξύ άλλων, κατέληξε μια υπόθεση, αν επιβλήθηκαν ποινές, καθώς και για το αν τα ζώα επανεντάχθηκαν στο φυσικό περιβάλλον. Η συστηματική συλλογή στοιχείων είναι σημαντική όχι μόνο για την ανάδειξη του φαινομένου, αλλά και για να φαίνεται αν υπάρχει πρόοδος κατά τη διάρκεια των χρόνων, όπως και για το αν υπάρχουν συγκεκριμένες περιοχές όπου το πρόβλημα είναι πιο έντονο».

Καρδερίνες που κατασχέθηκαν από το παζάρι στο Σχιστό στις 10 Μαρτίου 2024 και φιλοξενήθηκαν στην ANIMA.

Το δασοπονικό παράπονο

Αν το πρόβλημα της ΕΛΑΣ είναι ότι δεν θέλει, το πρόβλημα του Δασαρχείου είναι ότι δεν μπορεί. Κι αυτό, παρότι αποτελεί κομβική υπηρεσία για την αντιμετώπιση του παράνομου εμπορίου άγριων ειδών.

Οι δασοφύλακες είναι δημόσιοι υπάλληλοι και ανήκουν στις δασικές υπηρεσίες, οι οποίες με τη σειρά τους υπάγονται στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις κι εφαρμόζουν τη δασική πολιτική της Γενικής Διεύθυνσης Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Οι δασοφύλακες έχουν μεταξύ άλλων ως αρμοδιότητα την προστασία της πανίδας και των βιοτόπων, καθώς και την εποπτεία για την τήρηση των κανόνων του κυνηγιού και την άσκηση ελέγχου στη διακίνηση δασικών προϊόντων. Ακόμη, ασκούν έλεγχο στην εισαγωγή και τη διακίνηση προστατευόμενων ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας και άγριας πανίδας, ενώ (οφείλουν να) λαμβάνουν μέτρα για την πρόληψη και την καταστολή τυχόν παρανομιών στους συγκεκριμένους τομείς.¹⁷

Όσον αφορά το παράνομο εμπόριο άγριων πτηνών, οι δασοφύλακες έχουν τη δυνατότητα να καταθέτουν μηνύσεις και να προχωρούν σε κατασχέσεις για παράνομη σύλληψη και κατοχή άγριων πουλιών, καθώς και για παράνομη τοποθέτηση εξοπλισμού με σκοπό

την παγίδευσή τους, σύμφωνα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) [υπ' αριθμ. Η.Π. 37338/1807/Ε.103](#)¹⁸ και το [Νομοθετικό Διάταγμα 86/69](#) (αναλυτικότερα η σχετική νομοθεσία στην αμέσως επόμενη ενότητα).

Οι ευρύτατες αρμοδιότητες των δασοφυλάκων έρχονται σε αντίθεση με την υποστελέχωσή τους.

Ο Χρήστος Σιμούλης, δασοπόνος του Δασαρχείου Θεσσαλονίκης και δημόσιος κατήγορος δασικών και αγροτικών πταισμάτων, είπε σχετικά στο WWF Ελλάς:

«Το πρόβλημα στην αντιμετώπιση του παράνομου εμπορίου άγριων ειδών δεν σκοντάφτει στη νομοθεσία, η οποία προβλέπει και ποινές φυλάκισης περί το ένα έτος και επιβολή ικανοποιητικών διοικητικών προστίμων της τάξης των τριών χιλιάδων ευρώ. Αντίθετα, σκοντάφτει στην ακραία υποστελέχωση της υπηρεσίας μας. Κι αυτό είναι το "δασοπονικό παράπονο" που έχουμε εδώ και πολλά χρόνια απέναντι στη διοίκηση και την εκάστοτε κυβέρνηση. Οι τελευταίες προσλήψεις έγιναν το μακρινό 2001

και από τότε το 70% του προσωπικού έχει αποχωρήσει. Οι περισσότεροι δασονόμοι και δασοφύλακες είναι επιβαρυνμένοι με διοικητικά καθήκοντα, το οποίο σημαίνει ότι είναι δεσμευμένοι όλη μέρα στο γραφείο και σπανίως βγαίνουν έξω για να κάνουν ελέγχους και να καταστείλουν την παράνομη αιχμαλωσία πουλιών. Σε λίγα χρόνια θα φύγουμε κι οι τελευταίοι και μετά θα υπάρχουν μόνο τα οχήματα να κάθονται. Ερημώσαμε. Στη Φουρνά Ευρυτανίας το Δασαρχείο ήταν κλειστό οκτώ μήνες. Ποιος έκανε ελέγχους για τυχόν παράνομη αιχμαλωσία άγριων πτηνών εκεί όλο αυτό το διάστημα; Κανένας. Στα Καλάβρυτα έχουν έναν άνθρωπο. Στέκεται Δασαρχείο μ' έναν υπάλληλο ή έναν δασοφύλακα; Κι αυτός, τι θα πρωτοκάνει; Θα κλείσει την υπηρεσία και θ' αφήσει το αίτημα του πολίτη ανικανοποίητο, για να ελέγξει την κάθε καταγγελία και να πιάσει τυχόν παράνομους; Η υπηρεσία μας έχει ανακριτικά καθήκοντα, το οποίο θεωρητικά σημαίνει ότι συλλαμβάνουμε και περνάμε χειροπέδες. Πες μου εσύ, πώς θα πάει ένας εξηντάρης να συλλάβει έναν τριαντάρη; Έπρεπε εδώ και καιρό να έχουμε φέρει νέους ανθρώπους. Να τους μάθουμε τον νόμο και την πρακτική δουλειά. Να τους εμπυχώνουμε. Τώρα, έχουμε μείνει μια χούφτα υπάλληλοι με όλη τη

χαρτούρα στην πλάτη μας. Σύμφωνα με το οργανόγραμμα, είμαστε υποστελεχωμένοι κατά 80%. Δεν λέω εγώ πόσοι πρέπει να είμαστε. Το λέει ο νόμος του κράτους. Αλλά δεν τον ακολουθούμε. Μ' αυτόν τον τρόπο το παράνομο εμπόριο δεν πιάνεται, παρά τις προσπάθειές μας που σε κάποιες περιοχές, όπως στη Θεσσαλονίκη, έχει οδηγήσει σε περιορισμό του φαινομένου λόγω των ελέγχων που καταφέρνουμε να κάνουμε υπό αυτές τις δύσκολες συνθήκες».

Ο κ. Σιμούλης δεν είναι ο μόνος που εντοπίζει μέρος του ζητήματος στις μειωμένες δυνατότητες των ελεγκτικών Αρχών.

«Για την αντιμετώπιση του παράνομου εμπορίου δεν αρκεί η αυστηρή νομοθεσία, απαιτείται και συστηματική εφαρμογή της», επεσήμανε ο κ. Παφίλης. «Πόσες φορές περνάει από πετ-σοπ κλιμάκιο του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, για να ρωτήσει πού βρήκαν τον χαμαιλέοντα που πωλούν και αν έχει χαρτιά; Η διοίκηση δεν έχει προσωπικό και οι λιγοστοί εναπομείναντες άνθρωποι δρουν ηρωικά με όσα μέσα διαθέτουν. Ωστόσο, ελλείψει υπαλλήλων δεν έχουμε ούτε αυτό που αποκαλούμε "περίπολο στη φύση", ώστε να παταχθεί αποτελεσματικά η παράνομη σύλληψη και εμπορία άγριων ειδών».

¹⁷ Ν. 1845/1989 | Ανάπτυξη και αξιοποίηση της αγροτικής έρευνας και τεχνολογίας - Δασοπροστασία και άλλες διατάξεις | ΦΕΚ Α' 102/26.4.1989. <http://elib.aade.gr/elib/view?d=gr/act/1989/1845>

¹⁸ Αριθμ. Η.Π. 37338/1807/Ε.103, Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, «Περί διατηρήσεως των άγριων πτηνών», του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 2ας Απριλίου 1979, όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ | ΦΕΚ Β' 1495/6.9.2010. https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/2021/06/37338_1807_%CE%95103_2010-1495-%CE%92%CE%84.pdf

¹⁹ Νομοθετικό Διάταγμα 86 ΦΕΚ Α' 7/18.1.1969 | Δασικός Κώδικας. <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/524554/n.d.-86-1969>

Ο ίδιος πρόσθεσε:

«Εκτός από καλύτερους ελέγχους, χρειάζεται και εφαρμογή αυστηρών ποινών σε πρόστιμα και φυλάκιση. Με αυτόν τον τρόπο το κράτος θα στείλει ένα μήνυμα στα δίκτυα των παράνομων εμπορών ότι έχουν περισσότερα να χάσουν από την τιμωρία τους παρά να κερδίσουν από το λαθρεμπόριό τους. Κι αυτό θα λειτουργήσει αποτρεπτικά. Διαφορετικά, η αναποτελεσματική αστυνόμευση, σε συνδυασμό με τα μεγάλα κέρδη, θα οδηγήσει σε διαιώνιση του παράνομου εμπορίου. Ειδικά τώρα που στο διαδίκτυο βρίσκεις προς πώληση τα πάντα από άγρια είδη».

Στα παραπάνω συνηγορεί και η εκτίμηση της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ. «Το μεγαλύτερο πρόβλημα των δασικών υπηρεσιών είναι η υποστελέχωσή τους και η έλλειψη επαρκούς και έγκαιρης χρηματοδότησης», σχολίασε σχετικά η κα Σιδέρη. «Τα άτομα που στελεχώνουν τα Δασαρχεία είναι πολύ λίγα για όλες τις αρμοδιότητες των δασικών υπηρεσιών, ενώ μπορεί να λείπουν και βασικά αναλώσιμα, όπως καύσιμα ή ακόμα και οχήματα».

Την ίδια εικόνα δίνουν τρεις ακόμη -ανεξάρτητες μεταξύ τους- πηγές με άριστη γνώση της λειτουργίας των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων που εμπλέκονται στην αντιμετώπιση του παράνομου εμπορίου. Κι οι τρεις τους ανέφεραν ότι ο περιορισμένος αριθμός δασοφυλάκων, 1.500 σε πανελλαδικό επίπεδο, σε συνδυασμό με το ευρύτατο φάσμα των γραφειοκρατικών αρμοδιοτήτων τους, καθιστά ουσιαστικά αδύνατη τη δράση τους στο πεδίο και την καταστολή της παράνομης αιχμαλωσίας, εκτροφής κι εμπορίας άγριων ειδών.

Καρδερίνα: Το πιο βασανισμένο άγριο πτηνό στο παράνομο εμπόριο

Ο παρακάτω πίνακας αποτυπώνει ανά είδος το ποσοστό των κατασχεμένων άγριων πτηνών που εισήχθησαν στην ANIMA την πενταετία 2018 - 2022, με σκοπό την περίθαλψη και την επανένταξή τους στο φυσικό περιβάλλον. Στην κατηγορία των λοιπών βρίσκονται σημαντικά είδη άγριων πτηνών, όπως οι γερακίνες και η κουκουβάγια Τυτώ.

Καρδερίνα (53%) Σκαρθάκι (9%) Φλώρος (8%) Λούγαρο (8%) Φανέτο (5%)
 Σπίνος (3.1%) Αμπελουργός (1.7%) Δενδροσταρήθρα (1.5%) Σιρλοτσιχλονο (1.4%)
 Κότσουφας (1.3%) Other (8%)

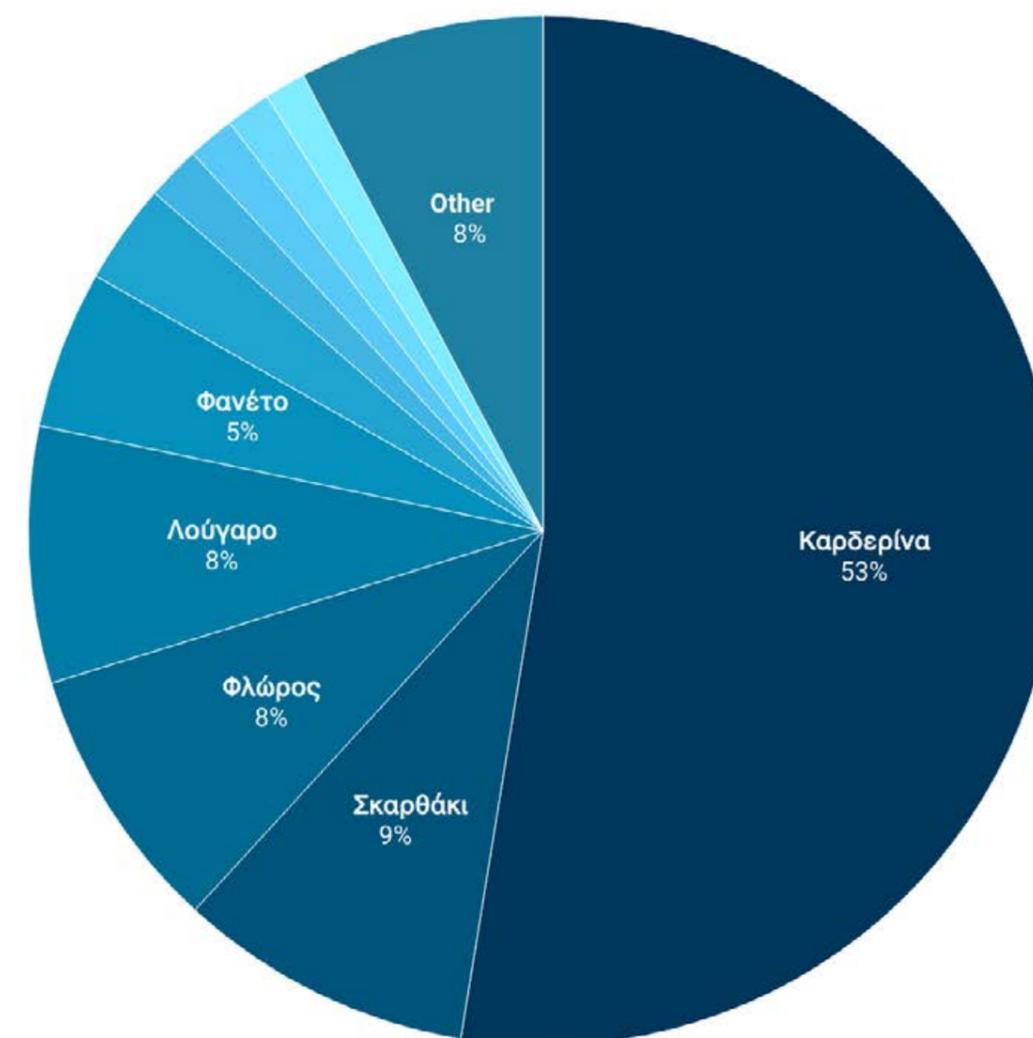

Chart: WWF Ελλάς / Θεωρήης Χονδρόγιαννος • Source: ANIMA • Created with Datawrapper

Ο πίνακας διαδραστικά εδώ: https://www.datawrapper.de/_/cncVz/

Τόνοι χελιών, κέρδη εκατομμυρίων

Το παράνομο εμπόριο άγριας ζωής αποτελεί μια από τις πιο επικερδείς δραστηριότητες του οργανωμένου εγκλήματος. Σύμφωνα με την Interpol, ο τζίρος της μαύρης αγοράς από τα προϊόντα άγριας πανίδας ξεπερνά ετησίως τα 18 δισ. ευρώ.²⁰

Ας δούμε ένα σχετικό παράδειγμα. Σύμφωνα με πληροφορίες που προκύπτουν από αλληλογραφία του WWF και της οργάνωσης [TRAFFIC International](#) με το Λιμενικό Σώμα της Ισπανίας,²¹ καθώς και από επίσημες ενημερώσεις της Europol,²² ²³ τον Μάρτιο του 2017 οι ισπανικές και οι ελληνικές Αρχές προχώρησαν σε κοινή επιχείρηση κατά της εμπορίας χελιών συνολικής αξίας 3,1 εκατ. ευρώ. Η υπόθεση περιελάμβανε αστυνομική έρευνα σε βάρος επιχείρησης με έδρα την ισπανική Ταραγόνα, η οποία αγόραζε χέλια από ψαράδες στην Ισπανία, τη Γαλλία, την Πορτογαλία και την Ιταλία. Τα χέλια εισάγονταν στη νόμιμη αγορά μέσω της Ιταλίας (όπου οι εμπλεκόμενοι προσέθεταν ιταλικά φορτία χελιών) και στη συνέχεια στέλνονταν στην Ελλάδα με τη χρήση πλαστών εγγράφων. Στη χώρα μας μια εξαγωγική εταιρεία ήταν υπεύθυνη για τη μετέπειτα αποστολή των χελιών στην Κίνα, όπου προωθούνταν με ψευδείς ενδείξεις ως «φρέσκα ψάρια».

Κατά την αλιευτική περίοδο 2016-2017 το παραπάνω δίκτυο ήταν ύποπτο για λαθρεμπόριο άνω των 10 τόνων χελιών από την ΕΕ προς την Κίνα. Κατά την πενταετία 2012-2017 η εγκληματική οργάνωση εκτιμάται ότι εξήγαγε παράνομα 37,5 τόνους γυαλόχελων, με τα κέρδη της να υπολογίζονται σε 35 εκατ. ευρώ.

Στο πλαίσιο της αστυνομικής έρευνας (η οποία περιελάμβανε εφόδους, άρσεις του απορρήτου των επικοινωνιών σε εννέα τηλεφωνικούς αριθμούς και συσκευές γεωεντοπισμού για την καταγραφή των τοποθεσιών των φορτίων), πραγματοποιήθηκαν 10 αυτοψίες σε κατοικίες και εγκαταστάσεις δύο εταιρειών σε Ισπανία και Ελλάδα. Οι έρευνες οδήγησαν στη σύλληψη 24 ατόμων στην Ισπανία και εννέα στην Ελλάδα και στην κατάσχεση 2,5 τόνων γυαλόχελων αξίας 2,2 εκατ. ευρώ, καθώς και συσκευών αποθήκευσης δεδομένων, εγγράφων, φορητών, πολυτελών αυτοκινήτων αξίας 200.000 ευρώ, μετρητών και ράβδων χρυσού αξίας 700.000 ευρώ.

«Η γραφειοκρατία βιδώνει τους δασοφύλακες στην υπηρεσία, με συνέπεια να μη βγαίνουν στο πεδίο για να εξετάσουν καταγγελίες παράνομης παγίδευσης κι εμπορίας άγριων ειδών. Η υποστελέχωση τους κρατά μακριά από εκεί όπου βρίσκεται το πρόβλημα»,

σχολίασε μία απ' τις πηγές μας, την ώρα που έτερη υπογράμμισε ως ένα ακόμη ζήτημα τα προβλήματα στον εξοπλισμό:

«Η δασοφυλακή είναι υποβαθμισμένη. Σαν ταμείο ανεργίας. Έχει δασοφύλακες που δεν κάνουν τίποτα, γιατί δεν μπορούν να κάνουν τίποτα. Δεν έχουν καν πόρους για καύσιμα. Κάποια στιγμή εγώ προσωπικά κάλεσα το Δασαρχείο για να καταγγείλω παράνομη αιχμαλωσία ζώων και μου απάντησαν: “Δεν έχουμε βενζίνη, πάρτε τη θηροφυλακή να έρθει να σας βοηθήσει!”. Ουσιαστικά, δεν υπάρχει Δασαρχείο. Υπάρχει μόνο το φιλότιμο του εκάστοτε δασοφύλακα, που προσπαθεί να κάνει το καθήκον του με δικά του έξοδα και δική του όρεξη. Όμως, όταν είσαι φτυσμένος απ' το κράτος, κάποια στιγμή ξεμένεις κι από φιλότιμο». «Αν δεν υπάρξει κινητοποίηση περι-

βαλλοντικών οργανώσεων και θηροφυλακής για την παγίδευση και την εμπορία άγριων πτηνών, το πρόβλημα παραμένει ανεξέλεγκτο»,

δήλωσε η Μαρία Γανωτή, πρόεδρος του Συλλόγου Προστασίας και Περιθαλψής Άγριας Ζωής ANIMA, η οποία εδώ και δύο δεκαετίες ειδικεύεται στη νοσηλεία και την επανένταξη άγριων ζώων στη φύση.

Η ίδια πρόσθεσε:

«Έχουν περάσει σχεδόν 15 χρόνια από τη μέρα που απευθυνθήκαμε για πρώτη φορά ακόμα και στις εισαγγελικές Αρχές σχετικά με το παζάρι του Σχιστού. Ωστόσο, το παράνομο εμπόριο πτηνών συνεχίζεται εκεί ανενόχλητο μέχρι σήμερα. Το ίδιο ισχύει και για καταστήματα στο κέντρο της Αθήνας, καθώς και για διαδικτυακές αγορές. Κοινώς, νόμους έχουμε, αλλά δεν έχουμε υπηρεσίες που θα έχουν τη γνώση, τον εξοπλισμό, τα στελέχη και τη βούληση να τον επιβάλουν».

²⁰ Interpol (2023). Illegal wildlife trade has become one of the 'world's largest criminal activities'. <https://www.interpol.int/News-and-Events/News/2023/Illegal-wildlife-trade-has-become-one-of-the-world-s-largest-criminal-activities>

²¹ Traffic (2023). Wildlife Money Trails, Building Financial Investigations From Wildlife and Timber Trafficking Cases in the European Union. <https://www.traffic.org/publications/reports/wildlife-money-trails/>

²² Europol (2017). 17 arrested for smuggling glass eels worth EUR 10 million. <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/17-arrested-for-smuggling-glass-eels-worth-eur-10-million>

²³ Europol (2017). EU law enforcement step up efforts to protect the environment – 48 arrested for trafficking endangered species. <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/eu-law-enforcement-step-efforts-to-protect-environment-%E2%80%93-48-arrested-for-trafficking-endangered-species>

Η κρατική παραδοχή του προβλήματος

Η απουσία της διοίκησης στην αντιμετώπιση του παράνομου εμπορίου δεν προκύπτει μόνο από τις αναφορές των ειδικών.

Προκύπτει και από δύο ακόμη παράγοντες.

Πρώτον, την πολιτική του ίδιου του κράτους.

Δεύτερον, τα στατιστικά στοιχεία που φέρνει για πρώτη φορά στο φως η έρευνα του WWF Ελλάς.

Ας ξεκινήσουμε με το πρώτο δεδομένο. Εδώ και δύομιση δεκαετίες το ελληνικό κράτος έχει ουσιαστικά παραδεχθεί την αδυναμία του ν' αντιμετωπίσει μόνο του το παράνομο εμπόριο άγριων πτηνών, αναθέτοντας ένα σημαντικό μέρος της αποστολής του στους θηροφύλακες.

Οι θηροφύλακες, 250 ανά την ελληνική επικράτεια, είναι κυνηγοί και μέλη των Κυνηγετικών Ομοσπονδιών. Στο πλαίσιο της Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής που θεσπίστηκε το 1999, οι θηροφύλακες απολαμβάνουν από τον νόμο σημαντικές αρμοδιότητες για την καταπολέμηση της παγίδευσης και της εμπορίας πουλιών. Πιο αναλυτικά, έχουν ανακριτικά καθήκοντα και μπορούν αφενός να κατάσχουν πτηνά που αιχμαλωτίζονται ή πωλούνται, αφετέρου να καταθέτουν μηνύσεις σε βάρος των δραστών που προβαίνουν σ' αυτές τις ενέργειες.

Ας δούμε μέσα από δύο παραδείγματα τη δράση της Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής και τη νομοθεσία που προστατεύει τα άγρια πτηνά.

Υπόθεση 1:

Παράνομη αιχμαλωσία άγριων πτηνών στην Εύβοια

Τον Νοέμβριο του 2020 ένας θηροφύλακας εκτελούσε υπηρεσία στη νότια Εύβοια, όταν λίγο μετά τις επτά το πρωί δέχθηκε τηλεφωνική καταγγελία για παγίδευση πτηνών με ιξόβεργες, αυτοσχέδιες παγίδες πουλιών που αποτελούνται από κομμάτι ξύλου αλειμμένου με ιξό ή κόλλα. Ο θηροφύλακας, με δύο ακόμη συναδέλφους του, πήγε στο σημείο της καταγγελίας και βρήκε άτομο που πράγματι είχε στήσει ιξόβεργες και ζωντανούς κράχτες, δηλαδή πουλιά τα οποία, όντας ήδη αιχμαλωτισμένα, καλούσαν με το κελάηδημά τους τ' άγρια πτηνά (να σημειώσουμε παρεμπιπτόντως ότι κάποιοι δράστες χρησιμοποιούν πλέον και «ψηφιακούς κράχτες», δηλαδή βάζουν βίντεο με πουλιά από το YouTube για να τραβήξουν τα πτηνά). Οι τρεις θηροφύλακες ανέφεραν στον πουλοπιάστη την ιδιότητά τους και προχώρησαν σε έλεγχο του εξοπλισμού του και των παγιδευμένων πουλιών. Από την αυτοψία προέκυψε ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο αφενός είχε αιχμαλωτίσει άγρια πτηνά, αφετέρου χρησιμοποιούσε εργαλεία για την παγίδευσή τους. Οι τρεις θηροφύλακες κατέσχεσαν 14 άγρια πτηνά, έξι κλουβιά και 30 ιξόβεργες. Μετά τον έλεγχο, τα 14 άγρια πτηνά απελευθερώθηκαν και ο εξοπλισμός αιχμαλωσίας καταστράφηκε, όπως προβλέπει ο νόμος.

Θα πρέπει να κάνουμε δύο σημαντικές σημειώσεις: Πρώτον, από το ρεπορτάζ μας προκύπτει ότι ο παραπάνω δράστης, το όνομα του οποίου βρίσκεται στη διάθεση του WWF Ελλάς, είχε πιαστεί τρεις ακόμη φορές για το ίδιο αδίκημα πριν το παραπάνω συμβάν. Δεύτερον, το εν λόγω άτομο συνδέεται διαδικτυακά με πρόσωπο το οποίο, όπως θα δούμε στο επόμενο μέρος της έρευνάς μας, συμμετέχει σε εμπορία άγριων πτηνών μέσω Facebook.

Όσον αφορά τη νομοθεσία που εφαρμόστηκε στη συγκεκριμένη υπόθεση, ο θηροφύλακας που ανέλαβε τη διερεύνηση της καταγγελίας κατέθεσε μήνυση σε βάρος του δράστη για τρία διαφορετικά είδη παραβάσεων:

Πρώτον, για παράνομη σύλληψη άγριων πτηνών με απαγορευμένα μέσα κατά παράβαση των άρθρων 6, 8 και 11 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης (ΚΥΑ) [υπ' αριθμ. Η.Π. 37338/1807/Ε.103 \(ΦΕΚ Β' 1495/6.9.2010\)](#) για την προστασία της άγριας ορνιθοπανίδας με βάση την ενωσιακή νομοθεσία.²⁴

Δεύτερον, για παράνομη κατοχή σε αιχμαλωσία ειδών των οποίων το κυνήγι και η σύλληψη απαγορεύεται σύμφωνα με τα άρθρα 6 και 8 της ίδιας ΚΥΑ.

Τρίτον, για παράνομη τοποθέτηση παγίδων, ιξών και διχτυών, καθώς και τη χρήση κραχτών και ομοιωμάτων πτηνών κατά παράβαση του άρθρου 252 παρ. 5 και 6 και του άρθρου 287 παρ. 2 και 17 του Νομοθετικού Διατάγματος (ΝΔ) 86/69 ([ΦΕΚ Α' 7/18.1.1969](#)).²⁵

Άγρια πτηνά που κατασχέθηκαν από το παζάρι στο Σχιστό στις 10 Μαρτίου 2024 και φιλοξενήθηκαν στην ANIMA.

Φωτογραφία: Θεόδωρος Χονδρόγιαννος / WWF Ελλάς.

Υπόθεση 2:

Παράνομη εμπορία άγριων πτηνών στο Θησείο

Τον Αύγουστο του 2021 ένας θηροφύλακας πήγε μετά από καταγγελία, μαζί με τέσσερις συναδέλφους του, καθώς κι έναν δασολόγο κι έναν δασοφύλακα, σε κατάσταση πώλησης πουλιών στο Μοναστηράκι. Το κλιμάκιο ελέγχου εντόπισε εκεί εννέα καρδερίνες, τέσσερις αμπελουργούς κι ένα τσιχλόνη χωρίς κανένα παραστατικό. Κατά τη διάρκεια του ελέγχου στενό συγγενικό πρόσωπο του καταστηματούχου έβρισε κι απείλησε τους θηροφύλακες, αρνούμενο να παραδώσει ένα πτηνό, το οποίο τελικά συνέτριψε με το πόδι του, λέγοντας προς τους ελεγχόντες ότι δεν θα πάρουν τίποτα και ότι την επόμενη φορά θα τους περιμένει με «καραμπίνα».

Όπως και στην προηγούμενη υπόθεση, το ελεγχόμενο μαγαζί είχε απασχολήσει κι άλλες φορές τις ελεγκτικές Αρχές με ανάλογες παραβάσεις. Το κλιμάκιο προέβη σε κατάσχεση των προαναφερόμενων ειδών που πωλούνταν και τα παρέδωσε στην ANIMA, ώστε να λάβουν την απαραίτητη περίθαλψη και να απελευθερωθούν στο περιβάλλον. Ο αρμόδιος θηροφύλακας κατέθεσε μήνυση σε βάρος του υπευθύνου του μαγαζιού για παράνομη σύλληψη, διατήρηση σε αιχμαλωσία και έκθεση σε κοινή θέα άγριων ζώων, καθώς και για παράνομη εμπορική εκμετάλλευση κι αγοραπωλησία προστατευόμενων ειδών (άρθρο 6 παρ. 1 εδ' α' και δ' και παρ. 2. της [υπ' αριθμ. Η.Π. 37338/1807/Ε.103](#)).

²⁴ Αριθμ. Η.Π. 37338/1807/Ε.103, Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, «Περί διατηρήσεως των άγριων πτηνών», του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 2ας Απριλίου 1979, όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ | ΦΕΚ Β' 1495/6.9.2010. https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/2021/06/37338_1807_%CE%95103_2010-1495-%CE%92%CE%84.pdf

²⁵ Νομοθετικό Διάταγμα 86 ΦΕΚ Α' 7/18.1.1969 | Δασικός Κώδικας. <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/524554/n.d.-86-1969>

Οι αριθμοί που αποκαλύπτουν την αλήθεια

Ας δούμε τώρα πώς η σύγκριση των δεδομένων από τη λειτουργία της Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής και του Δασαρχείου τεκμηριώνουν, πρώτον, την παρατεταμένη διάρκεια του φαινομένου της παράνομης παγίδευσης κι εμπορίας άγριων πτηνών, δεύτερον, τον αχαρτογράφητο κι ανεξέλεγκτο χαρακτήρα του προβλήματος και, τρίτον, την υπολειτουργία της δασικής υπηρεσίας.

Η Ομοσπονδιακή Θηροφυλακή έθεσε στη διάθεσή μας λεπτομερή στοιχεία για τις μηνύσεις που έχουν καταθέσει οι θηροφύλακες από το 2000 (πρώτο έτος λειτουργίας της Θηροφυλακής) έως το 2023 (τελευταίο πλήρες έτος για το οποίο υπήρχαν διαθέσιμες πληροφορίες κατά την εκπόνηση της έρευνας). Τα εν λόγω δεδομένα βλέπουν για πρώτη φορά το φως της δημοσιότητας.

Από τη μελέτη των χρονοσειρών προκύπτει ότι οι μηνύσεις αυξάνονται σημαντικά κατά τη δεύτερη δεκαετία δράσης της Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής, παρουσιάζοντας μια ελαφρά κάμψη την περίοδο του κορονοϊού και των αμέσως επόμενων ετών, η οποία εξηγείται εν πολλοίς από τα μέτρα περιορισμού των μετακινήσεων για την αντιμετώπιση της πανδημίας.

Να επισημάνουμε ότι κάθε μήνυση μπορεί να αφορά δεκάδες παγιδευμένα πουλιά, τα οποία με τη σειρά τους προδίδουν τραυματισμό ή θανάτωση ακόμα περισσότερων, δεδομένο που πρέπει να ληφθεί υπόψη στο αποτύπωμα του παράνομου εμπορίου στη βιοποικιλότητα.

«Για κάθε 100 πτηνά που βρίσκουμε στη μαύρη αγορά, πρέπει να σκεφτόμαστε ότι έχουν αιχμαλωτιστεί 500. Σε αυτά υπολογίζονται όσα μένουν κάτω από τα ραντάρ ή όσα τραυματίστηκαν και θανα-

τώθηκαν κατά την προσπάθεια παγίδευσής τους ή μετά την αιχμαλωσία τους, κάτι που σημαίνει ότι δεν έφτασαν ποτέ στα παζάρια. Παρόλα αυτά, η ζημιά στη βιοποικιλότητα έγινε»,

ανέφερε στην έρευνά μας ο Βαγγέλης Χατζηνίκος από την Δ' Κυνηγετική Ομοσπονδία Στερεάς Ελλάδας.

Στο ίδιο μήκος κύματος και η Αλβανική Ορνιθολογική Εταιρεία (ΑΟΕ), σύμφωνα με την οποία

«ένας σημαντικός αριθμός αιχμαλωτισμένων πτηνών πεθαίνει πριν φτάσει στις μαύρες αγορές ή τα καταστήματα κατοικίδιων ως αποτέλεσμα τραυματισμών κατά τη διάρκεια της παγίδευσης, κακής διατροφής, υψηλών επιπέδων στρες και διατήρησης πολλών ατόμων σε μικρά κλουβιά κατά τη μεταφορά τους».

Μηνύσεις Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής για παράνομο εμπόριο άγριων πτηνών (2000 - 2023)

Σύνολο μηνύσεων της Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής αναφορικά με παράνομο εμπόριο άγριων πουλιών. Οι μηνύσεις αφορούν τριών ειδών παράνομες πράξεις. Πρώτον, σύλληψη άγριων πτηνών. Δεύτερον, παράνομη κατοχή σε αιχμαλωσία. Τρίτον, παράνομη τοποθέτηση παγίδων.

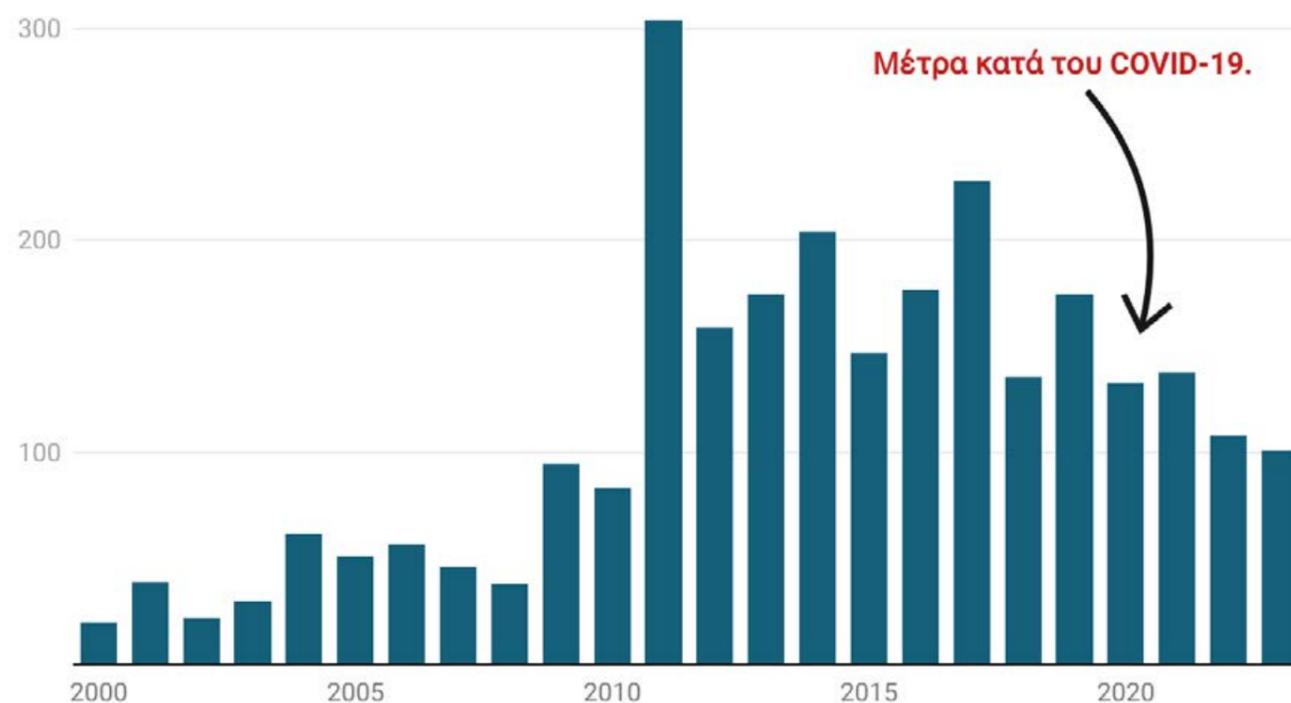

Chart: WWF Ελλάς / Θεόδωρος Χονδρόγιαννος • Source: Δ' Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Στερεάς Ελλάδας • Created with Datawrapper

Ο πίνακας διαδραστικά εδώ: https://www.datawrapper.de/_/MRthu/

Σημαντικό ενδιαφέρον για την έρευνά μας παρουσιάζει η μεγάλη άνοδος των μηνύσεων ανάμεσα στην πρώτη και τη δεύτερη δεκαετία λειτουργίας της Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής. Αυτή οφείλεται, σύμφωνα με τον κ. Χατζηνίκο, στην αύξηση του αριθμού των θηροφυλάκων:

«Αυξήθηκαν οι ελέγχοντες, αυξήθηκαν οι έλεγχοι, αυξήθηκαν οι τεκμηριωμένες παραβάσεις».

Αυτό το δεδομένο σημαίνει ότι η παράνομη αιχμαλωσία κι εμπορία άγριων πτηνών έχει παραμείνει για χρόνια αχαρτογράφητη, αφού ακόμα κι ένας μικρός αριθμός θηροφυλάκων αποδείχθηκε ικανός ώστε να αναβαθμιστεί -αναλογικά και σε απόλυτους αριθμούς- η καταγραφή του φαινομένου. Μάλιστα, καθώς η Ομοσπονδιακή Θηροφυλακή έχει εκ του νόμου μόνο επικουρικό χαρακτήρα σε σχέση με τη

δασική υπηρεσία, η οποία είναι ο κύριος υπεύθυνος για την καταπολέμηση του εμπορίου (250 θηροφύλακες έναντι 1500 δασοφυλάκων), συνάγουμε το συμπέρασμα ότι οι μηνύσεις εκ μέρους της Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής (οφείλουν να) αποτυπώνουν μόνο ένα μέρος του προβλήματος.

Αν λοιπόν οι 250 θηροφύλακες έχουν καταγράψει στην παραπάνω έκταση το φαινόμενο της αιχμαλωσίας κι εμπορίας άγριων ειδών, πόσο μεγαλύτερη είναι η έκταση της καταγραφής του εκ μέρους των 1500 δασοφυλάκων;

Τα στοιχεία εκπλήσσουν και, το κυριότερο, επιβεβαιώνουν το εύρημα περί απουσίας του Δασαρχείου απ' το πεδίο.

Η έρευνά μας απέκτησε πρόσβαση στον αριθμό και τα είδη των πτηνών που κατασχέθηκαν από τους δασοφύλακες και τους θηροφύλακες κατά το 2020 (βλ. πίνακα παρακάτω). Σύμφωνα με τα στοιχεία, η δασική υπηρεσία, παρότι υπερτερεί αριθμητικά έξι προς ένα έναντι της Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής, εκείνη τη χρονιά υστέρησε στις κατασχέσεις πουλιών σχεδόν κατά ένα προς οκτώ έναντι των θηροφυλάκων. Για να το πούμε απλά, το 2020 σε κάθε θηροφύλακα αντιστοιχούσαν 2,1 κατασχεμένα πτηνά, την ώρα που σε κάθε δασοφύλακα αντιστοιχούσε μόλις 0,05. Για τη δουλειά ενός θηροφύλακα θα χρειαζόνταν 42 δασοφύλακες.

Τα παραπάνω δεδομένα ενισχύονται και από τα στοιχεία που αποτυπώνουν τις κατασχέσεις -εκ μέρους του Δασαρχείου και της Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής- άγριων πτηνών που κατέληξαν προς περίθαλψη στην ANIMA την πενταετία 2018-2022.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία που έθεσε η ANIMA στη διάθεσή μας και αναλύονται στο επόμενο γράφημα, οι κατασχέσεις της Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής εμφανίζονται υπερπολλαπλάσιες των κατασχέσεων του Δασαρχείου, παρότι οι δασοφύλακες υπερτερούν αριθμητικά των θηροφυλάκων.

Κατασχέσεις άγριων πτηνών από το Δασαρχείο και την Ομοσπονδιακή Θηροφυλακή κατά το 2020

Αν και το δασαρχείο διαθέτει 1500 δασοφύλακες με σκοπό την αντιμετώπιση της παράνομης αιχμαλωσίας και εμπορίας άγριων πτηνών, η δημόσια υπηρεσία παρουσιάζει πολύ μικρότερο αριθμό κατασχέσεων σε σύγκριση με τους θηροφύλακες της Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής, παρότι οι τελευταίοι είναι υποπολλαπλάσιοι στον αριθμό (250).

Καρδερίνα Φλώρος Λούγαρο Φανέτο Σκαρθάκι Σιταρίθρα Σιρλοτσιχλονο Σπίνος Τσιχλοποταμίδα
Καλόγερος Σκαθί Αμπελουργός Γεράκι Μαυροσκούφης Ελατοπαπαδίτσα Κοκκινολαίμης Κοτσιφι
Βραχοκικνίνεζο

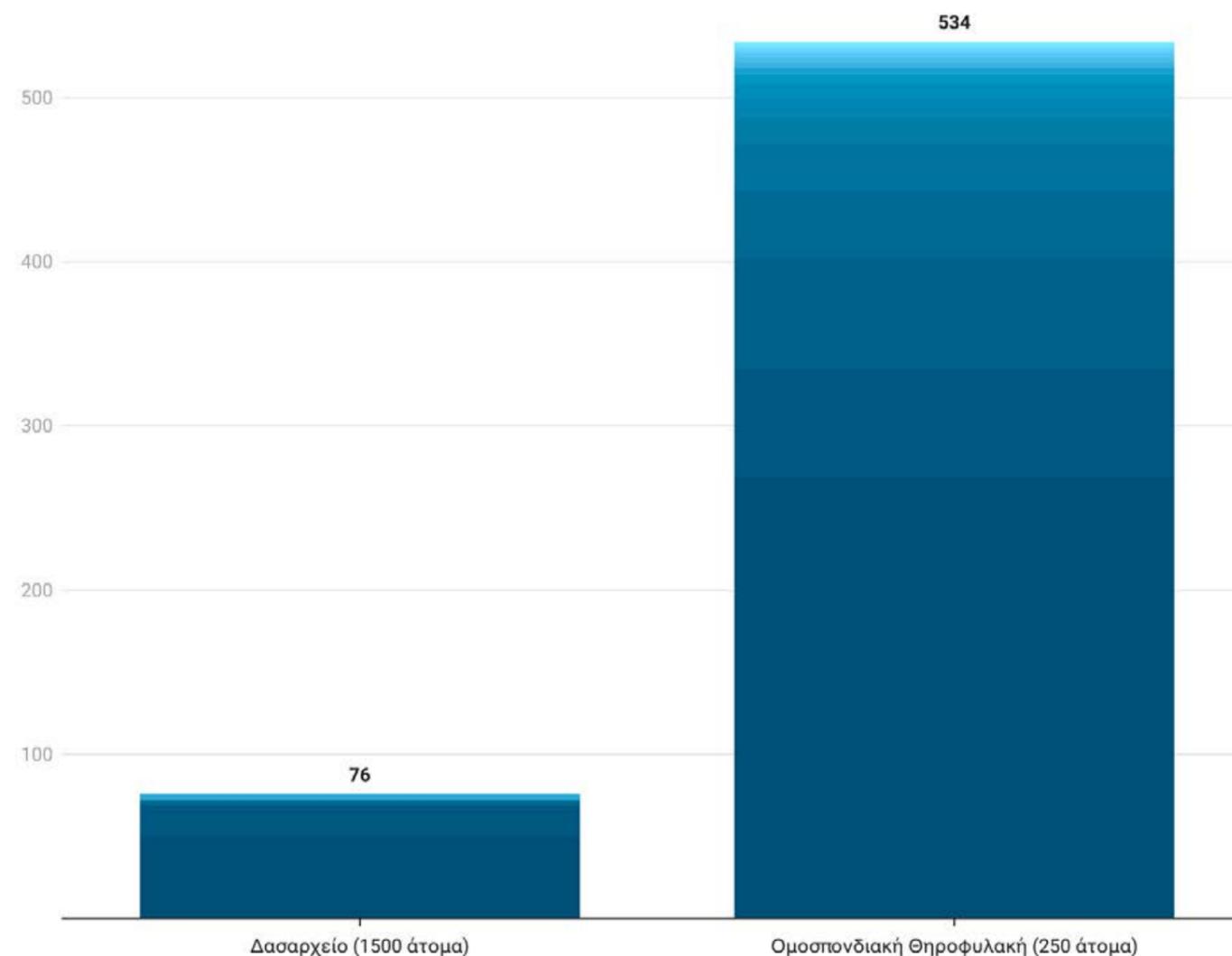

Chart: WWF Ελλάς / Θοδωρής Χονδρόγιαννος • Source: Δ' Κυνηγετική Ομοσπονδία Στερεάς Ελλάδας & Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία • Created with Datawrapper

Ο πίνακας διαδραστικά εδώ: https://www.datawrapper.de/_/huxBU/

Κατασχέσεις εκ μέρους του Δασαρχείου και Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής άγριων ειδών που κατέληξαν προς περίθαλψη στην ANIMA (2018 - 2022)

Ο Σύλλογος Προστασίας και Περίθαλψης Άγριας Ζωής ANIMA δέχεται προς περίθαλψη άγρια είδη που έχουν κατασχεθεί λόγω παράνομης εμπορίας τους. Τα στοιχεία των εισαγωγών κατά την πενταετία 2018 - 2022 αποτυπώνει τον μειωμένο ρόλο του Δασαρχείου στην αντιμετώπιση του παράνομου εμπορίου.

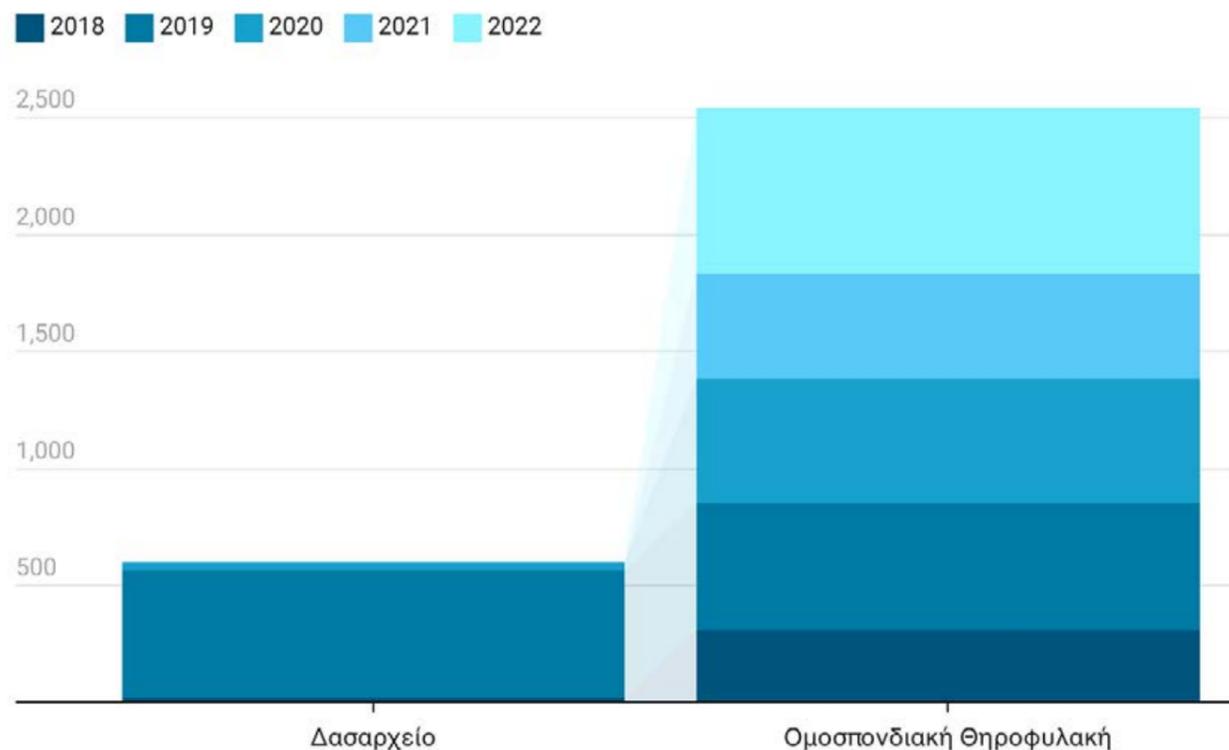

Chart: WWF Ελλάς / Θοδωρής Χονδρόγιαννος • Source: ANIMA • Created with Datawrapper

Ο πίνακας διαδραστικά εδώ: https://www.datawrapper.de/_/n948U/

Το υπουργείο Περιβάλλοντος δεν ανταποκρίθηκε στο αίτημά μας για παροχή στοιχείων και απαντήσεων αναφορικά με δεδομένα για την παράνομη σύλληψη, εμπορία και πώληση άγριων ειδών. Ακόμη, δεν σχολίασε το ερώτημά μας σχετικά με την υποστελέχωση και τις ελλείψεις εξοπλισμού στη δασική υπηρεσία.

«Κατά την εκτίμησή μου ένας λόγος που το υπουργείο δεν σας έδωσε στοιχεία είναι γιατί οι αριθμοί και οι επιδόσεις της δασικής υπηρεσίας βρίσκονται σε χαμηλά επίπεδα και οι αρμόδιοι φοβούνται την έκθεση»,

σχολίασε στην έρευνά μας πηγή με καλή γνώση της λειτουργίας του Δασαρχείου.

«Κι αφού τα νούμερά τους θα προδώσουν ότι ελλείπει προσωπικού και πόρων δεν βγαίνουν έξω για να πιάσουν το παράνομο εμπόριο, το καλύτερο που μπορούν να κάνουν είναι να κρυφτούν πίσω απ' την άρνηση παροχής στοιχείων».

3. Εμπόριο πτηνών στο διαδίκτυο

Σ' αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζουμε τεκμήρια για τη συστηματική εμπορία άγριων πτηνών στο διαδίκτυο. Τα παραδείγματα των εκτροφών ή πωλητών που ακολουθούν είναι μόνο ένα δείγμα των περιπτώσεων που συλλέξαμε.

Χρήστης 1:

Η μεγάλη ποικιλία πτηνών που «λέει»

Κατά τη διάρκεια της έρευνας εντοπίσαμε χρήστη στο Facebook (με τα αρχικά Π.Π.), ο οποίος κάνει αναρτήσεις σε ιδιωτικές και δημόσιες ομάδες, όπου τα μέλη τους ανταλλάσσουν πληροφορίες για αγοραπωλησίες άγριων πτηνών. Σε μία απ' αυτές τις ομάδες ο ίδιος είναι διαχειριστής. Πρόκειται για το πρόσωπο που συνδέεται διαδικτυακά με τον πουλοπιάστη της νότιας Εύβοιας, ο οποίος πιάστηκε επ' αυτοφώρω από τους θηροφύλακες τον Νοέμβριο του 2020.

Σε κάθε ανάρτησή του ο Π.Π. μοιράζεται δημόσια όσο το δυνατόν λιγότερες πληροφορίες και, όταν άλλα άτομα του ζητούν περισσότερα στοιχεία για τα πτηνά που προωθεί (για παράδειγμα, τιμή και περιοχή προσφοράς), εκείνος απαντάει με σχόλιο στα ενδιαφερόμενα πρόσωπα ότι τους έχει στείλει προσωπικό μήνυμα, καθώς δεν θέλει ν' αποκαλύψει περισσότερα για την εμπορία πουλιών.

Ας δούμε κάποια χαρακτηριστικά παραδείγματα από τις δημοσιεύσεις του.

Τα «λαλίστατα λούγαρα»

Η εξεταζόμενη ανάρτηση έγινε από τον χρήστη την 1η Μαΐου 2024 και αφορά την πώληση λούγαρων. Το λούγαρο είναι ωδικό πουλί της οικογένειας των σπιζιδων. Αποτελεί άγριο πτηνό και συναντάται μεταξύ άλλων στην Ελλάδα, τη δυτική και νοτιοανατολική Ευρώπη, την Τουρκία, την Κίνα και την Ιαπωνία.²⁶ Σύμφωνα με επιστημονικά δεδομένα, ο πληθυσμός του στην Ευρώπη έχει σημειώσει «ελαφρά μείωση» την περίοδο 1980-2013.²⁷ Στη δημοσίευσή του ο χρήστης διαφημίζει τα λούγαρά του ως «λαλίστατα», εννοώντας ότι κελαηδούν ωραία, ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά που καθιστούν το συγκεκριμένο πτηνό στόχο αιχμαλωσίας κι εμπορίας. Ο ίδιος προσθέτει ότι προσφέρει «περισσότερες πληροφορίες σε προσωπικό μήνυμα» και όχι δημόσια.

Το φανέτο που «λέει»

Η εξεταζόμενη ανάρτηση έγινε στις 17 Απριλίου 2024 και αφορά την πώληση φανέτου. Όπως και το λούγαρο, το φανέτο είναι ωδικό πουλί της οικογένειας των σπιζιδων. Αποτελεί άγριο πτηνό που συναντάται μεταξύ άλλων στην Ελλάδα, την Ευρώπη, τη βόρεια Αφρική και την Κεντρική Ασία.²⁸ Σύμφωνα με επιστημονικά δεδομένα, ο πληθυσμός του στην Ευρώπη έχει σημειώσει «ελαφρά μείωση» την περίοδο 1980-2013.²⁹ Στη δημοσίευσή του ο χρήστης λέει ότι το φανέτο «λέει», εννοώντας ότι κελαηδάει όμορφα, κατά τη συνήθη έκφραση των εμπλεκόμενων στο εμπόριο άγριων πουλιών. Ο χρήστης παραπέμπει πάλι σε αποστολή προσωπικού μηνύματος για «περισσότερες πληροφορίες».

²⁶. BirdLife International (2024) Species factsheet: Eurasian Siskin *Spinus spinus*. <https://datazone.birdlife.org/species/factsheet/eurasian-siskin-spinus-spinus/distribution>

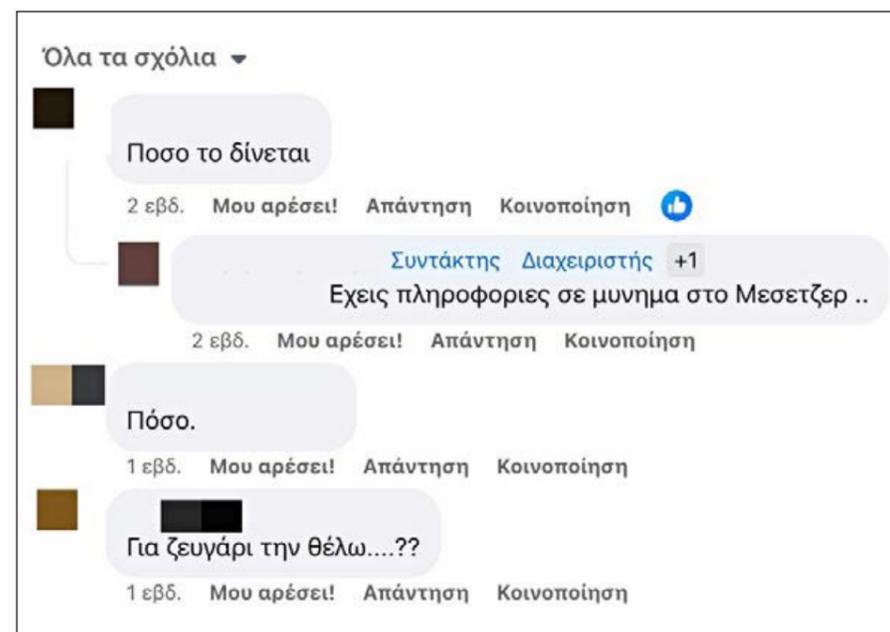
²⁷. BirdLife International (2024) Species factsheet: Eurasian Siskin *Spinus spinus*. <https://datazone.birdlife.org/species/factsheet/eurasian-siskin-spinus-spinus/text>

²⁸. BirdLife International (2024) Species factsheet: Common Linnet *Linaria cannabina*. <https://datazone.birdlife.org/species/factsheet/common-linnet-linaria-cannabina/distribution>

²⁹. BirdLife International. BirdLife International (2024) Species factsheet: Common Linnet *Linaria cannabina*. <https://datazone.birdlife.org/species/factsheet/common-linnet-linaria-cannabina/text>

Τα σχόλια που προδίδουν το εμπόριο

Στην ίδια ανάρτηση δύο χρήστες κάνουν σχόλια και εκφράζουν ενδιαφέρον για την αγορά του φανέτου, ζητώντας περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την τιμή του. Ο χρήστης αποφεύγει να δώσει δημόσια παραπάνω στοιχεία και λέει στον πρώτο ενδιαφερόμενο ότι του έχει στείλει ιδιωτικό μήνυμα στην εφαρμογή Messenger. Στον δεύτερο δεν απαντά.

Οι «χρονιάρικες καρδερίνες»

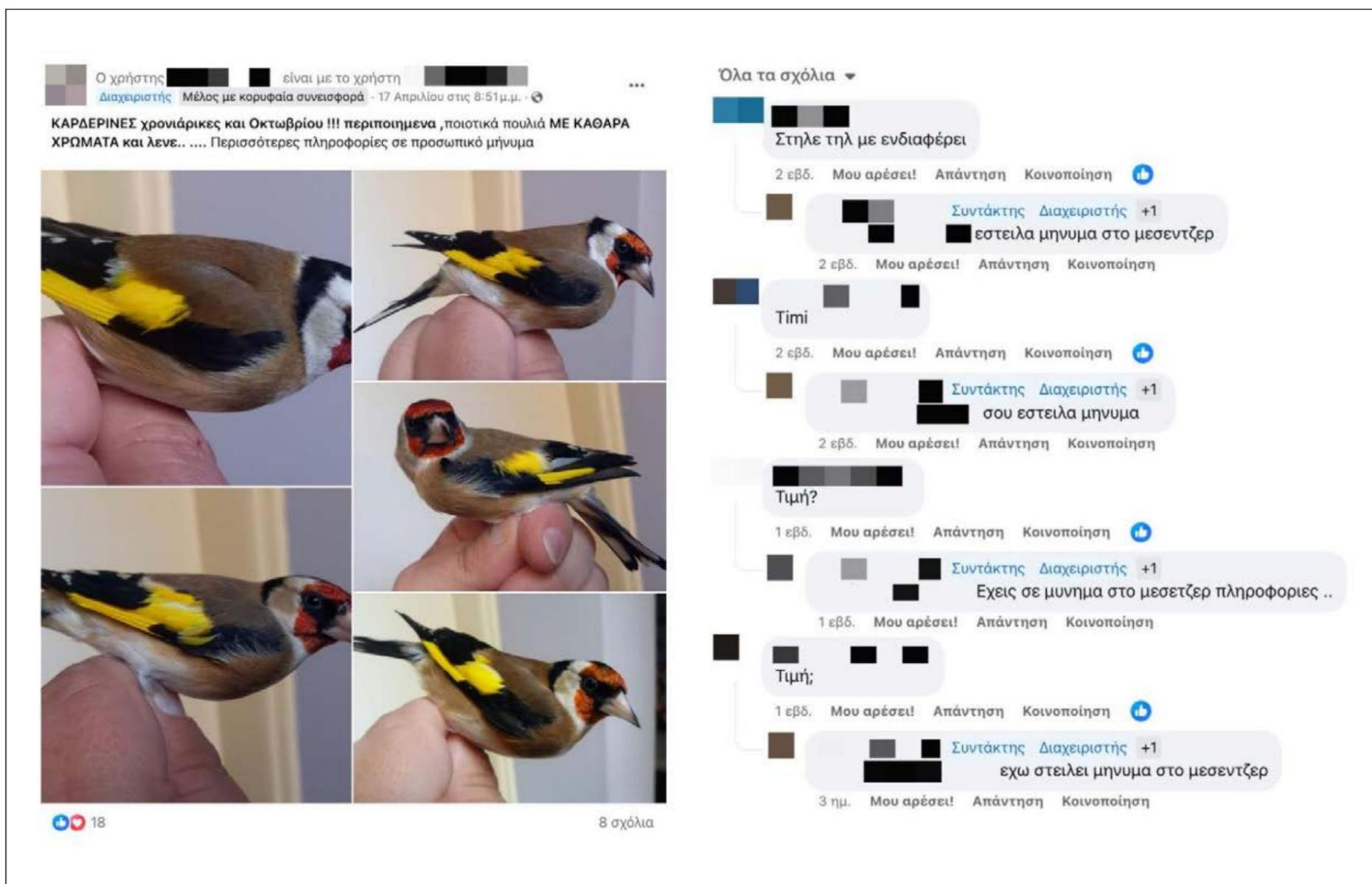
Η εξεταζόμενη ανάρτηση έγινε, όπως και η προηγούμενη, στις 17 Απριλίου 2024 και αφορά την πώληση καρδερίνας. Η καρδερίνα είναι ωδικό πουλί και αποτελεί κατά την έρευνά μας το είδος που αιχμαλωτίζεται και προσφέρεται προς πώληση συχνότερα από οποιοδήποτε άλλο στην Ελλάδα. Αποτελεί άγριο πτηνό που συναντάται σε μια ευρύτατη περιοχή η οποία ξεκινά από τη Μεγάλη Βρετανία, διατρέχει την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και καταλήγει -μέσα απ' τα Βαλκάνια, τη Βόρεια Αφρική και την Τουρκία- ως τα Ουράλια Όρη της Ρωσίας.

Σύμφωνα με επιστημονικά δεδομένα, ο συνολικός πληθυσμός της καρδερίνας έχει σημειώσει συγκρατημένη αύξηση από το 1980 έως το 2013. Ωστόσο κατά το ίδιο διάστημα, ακριβώς λόγω της παράνομης αιχμαλωσίας της από τη φύση με σκο-

πό την εμπορία της ως κατοικιδίου, έχει μειωθεί στη Βόρεια Αφρική κατά τουλάχιστον 50%. Η διεθνούς κύρους οργάνωση για την προστασία των άγριων πτηνών Birdlife International περιγράφει μάλιστα τον φαύλο κύκλο γύρω από το παράνομο εμπόριο καρδερίνας στην ίδια περιοχή: «Ιδιαίτερα στη Βόρεια Αφρική τα ποσοστά παράνομης σύλληψης (σ.σ.: της καρδερίνας) έχουν αυξηθεί δραστικά από τη δεκαετία του 1990 - κι η επακόλουθη μείωση του μεγέθους του πληθυσμού της έχει

οδηγήσει σε αύξηση της αγοραίας αξίας του είδους, η οποία αύξησε περαιτέρω τα επίπεδα παγίδευσής της».³⁰

Στη σχετική δημοσίευσή του ο πωλητής των καρδερίνων χρησιμοποιεί πάλι το ρήμα «λένε» για να διαφημίσει το όμορφο κελάηδημά τους, προσπαθώντας παράλληλα ν' αναδείξει τα «καθαρά» -δηλαδή έντονα κι ωραία- «χρώματα» του τριχώματός τους και παραπέμποντας κατά την πάγια τακτική του σε

³⁰ BirdLife International (2024) Species factsheet: European Goldfinch *Carduelis carduelis*. <https://datazone.birdlife.org/species/factsheet/european-goldfinch-carduelis-carduelis/text>

«προσωπικό μήνυμα» για «περισσότερες πληροφορίες». Ιδιαίτερη σημασία έχουν εν προκειμένω οι λέξεις «χρονιάρικες» και «Οκτωβρίου». Μ' αυτές ο χρήστης επισημαίνει ότι οι καρδερίνες γεννήθηκαν ή πιάστηκαν φέτος (είναι «χρονιάρικες», επειδή είναι «αυτού του χρόνου»). Σχετικά με την αναφορά στον Οκτώβριο, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι, σύμφωνα με μελέτη της Δ' Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Στερεάς Ελλάδας για τη λαθροθηρία στη Στερεά Ελλάδα και στις Κυκλάδες, η αιχμαλωσία της καρδερίνας (αλλά και άλλων άγριων πτηνών, όπως του φλώρου) εντοπίζεται στην Ελλάδα κυρίως την περίοδο Οκτωβρίου - Νοεμβρίου. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η καρδερίνα είναι εν μέρει μεταναστευτικό είδος και παρουσιάζει παρατεταμένη φθινοπωρινή μεταναστευτική περίοδο που κορυφώνεται μεταξύ Σεπτεμβρίου και Νοεμβρίου, το οποίο με τη σειρά του σημαίνει ότι ο πληθυσμός της καταγράφει κατά την παραπάνω περίοδο μεγάλη συγκέντρωση στη χώρα μας.

Το ίδιο ισχύει και για τον φλώρο, ο οποίος αποτελεί κυρίως μεταναστευτικό είδος και ταξιδεύει κατά τη διάρκεια της ημέρας, με τη μεταναστευτική του περίοδο να επικεντρώνεται κατά τους μήνες Οκτώβριο και Νοέμβριο. Γι' αυτό τον λόγο τα περιστατικά παράνομης παγίδευσης καρδερίνων και φλώρων σημειώνουν μείωση μεταξύ Δεκεμβρίου και Φεβρουαρίου, καθώς κατά τη διάρκεια αυτών των μηνών οι πληθυσμοί τους καταγράφουν μείωση στην Ελλάδα.

«Φλώροι αστέρια»

Στις δύο παρακάτω αναρτήσεις, από τον Μάρτιο και τον Απρίλιο του 2024, ο χρήστης προωθεί φλώρους και λούγαρα. Ο φλώρος είναι ωδικό πουλί της οικογένειας των σπιζιδών. Αποτελεί άγριο πτηνό που [συναντάται](#) μεταξύ άλλων στην Ελλάδα, στο σύνολο της ευρωπαϊκής ηπείρου, τη δυτική Ασία και τη βόρεια Αφρική.³¹

Στις δημοσιεύσεις του ο χρήστης ουσιαστικά παραδέχεται τη μακροχρόνια εκτροφή φλώρων («τα πουλάκια είναι 8 μήνες ταϊσμένα»), χρησιμοποιώντας παράλληλα τις πάγιες διατυπώσεις του αφενός για να εκφράσει την ποιότητα των προωθούμενων πτηνών («περιποιημένα», «λένε»), αφετέρου για να ενημερώσει περαιτέρω ιδιωτικά («περισσότερες πληροφορίες σε προσωπικό μήνυμα»).

Από τα λεγόμενα του ίδιου του χρήστη προκύπτει ότι οι φλώροι βρίσκονται στην κατοχή του από το φθινόπωρο του 2023, περίοδο κατά την οποία η παράνομη αιχμαλωσία του είδους σημειώνει άνοδο λόγω της μετανάστευσης και της αύξησης του πληθυσμού του στον ελλαδικό χώρο. Όσα άτομα εξέφρα-

σαν ενδιαφέρον για την τιμή και την περιοχή πώλησης των πτηνών, ο χρήστης τα παρέπεμψε πάλι σε ιδιωτικό μήνυμα στο Messenger.

Ο χρήστης [redacted] είναι με το χρήστη [redacted] · 5 ημ. ·
 Διαχειριστής Μέλος με κορυφαία συνεισφορά · 5 ημ. ·
 ΦΛΩΡΟΙ ΑΣΤΕΡΙΑ ..
 Τα πουλάκια είναι 8 μήνες ταϊσμένα , περιποιημένα και λένε ,,.,,Περισσότερες πληροφορίες σε προσωπικό μήνυμα

Ο χρήστης [redacted] είναι με το χρήστη [redacted] · 13 Μαρτίου ·
 Διαχειριστής Μέλος με κορυφαία συνεισφορά · 13 Μαρτίου ·
 ΦΛΩΡΟΙ , ΛΟΥΓΑΡΑ, καιρό ταϊσμένα, περιποιημένα και λένε .. Περισσότερες πληροφορίες σε προσωπικό μήνυμα

9 2 σχόλια 7 2 σχόλια

Μέλος με κορυφαία συνεισφορά
 Τιμή πώλησης
 5 ημ. Μου αρέσει! Απάντηση Κοινοποίηση
 Συντάκτης Διαχειριστής +1
 [redacted] Εχεις σε μνημα στο Μεσετζερ..
 5 ημ. Μου αρέσει! Απάντηση Κοινοποίηση

Ποια περιοχή εισαι
 6 εβδ. Μου αρέσει! Απάντηση Κοινοποίηση
 Συντάκτης Διαχειριστής +1
 [redacted] Εχεις πληροφορίες σε μνημα στο Μεσετζερ..
 6 εβδ. Μου αρέσει! Απάντηση Κοινοποίηση

³¹ BirdLife International (2024) Species factsheet: European Greenfinch *Chloris chloris*. <https://datazone.birdlife.org/species/factsheet/european-greenfinch-chloris-chloris/distribution>

Παραθέτουμε παρακάτω τρεις ακόμη αναρτήσεις του ίδιου χρήστη σε ένα ευρύ χρονικό φάσμα (28.12.2023, 7.1.2024, 6.4.2024), οι οποίες αποδεικνύουν τη συστηματική εκ μέρους του προώθηση άγριων πτηνών στο διαδίκτυο.

Ο χρήστης [redacted] είναι με το χρήστη [redacted] · 7 Ιανουαρίου ·

ΦΑΝΕΤΑ ΚΑΙ ΦΛΩΡΟΙ....Τα πουλάκια είναι καιρό ταϊσμένα, περιποιημένα και λένε
Περισσότερες πληροφορίες σε προσωπικό μήνυμα

12 · 2 σχόλια

Διαχειριστής Μέλος με κορυφαία συνεισφορά · 28 Δεκεμβρίου 2023 ·

ΚΑΡΔΕΡΙΝΕΣ «ΜΠΑΜΠΛΔΕΣ» ΚΑΙ ΚΑΡΔΕΡΙΝΑΚΙΑ προσεγμένα, λαλίστατα πουλάκια
Περισσότερες πληροφορίες σε προσωπικό μήνυμα

5 · 2 σχόλια

Ο χρήστης [redacted] είναι με το χρήστη [redacted] · 6 Απριλίου στις 2:19 μ.μ. ·

ΔΥΟ ΦΑΝΕΤΑ ΚΟΡΩΝΑΤΑ και απλά φανέτα.... πολύ καιρό ταϊσμένα και λένε ...
Περισσότερες πληροφορίες σε προσωπικό μήνυμα

17

Μοιραστήκαμε τα παραπάνω ευρήματα της έρευνας με την Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία, η οποία με τη σειρά της έθεσε στη διάθεσή μας υλικό από εκτροφείς και πωλητές άγριων πτηνών που έχει εντοπίσει εκείνη στο διαδίκτυο. Σε αυτό ο χρήστης Π.Π. εμφανίζεται πάλι να πουλάει πτηνά, αυτή τη φορά αηδόνια.

Ρωτήσαμε την ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ για ποιους λόγους εκτιμά ότι επιβιώνει σε κοινή θέα το εμπόριο άγριων ειδών σε φυσικές και διαδικτυακές αγορές.

«Το κύριο πρόβλημα με την παγίδευση και την εμπορία άγριων πουλιών είναι ότι οι περισσότεροι άνθρωποι δεν το θεωρούν έγκλημα»,

σχολίασε σχετικά η κα Σιδέρη.

«Έχουμε ακούσει παγιδευτές να διαχωρίζουν τη θέση τους από τους λαθροθήρες, γιατί ισχυρίζονται ότι αυτοί τα αγαπάνε τα πουλιά, δεν τα σκοτώνουν και θέλουν ένα κομμάτι της φύσης στο σπίτι τους. Ωστόσο, αν αφαιρέσεις ένα πουλί από τη φύση θεωρείται χαμένο, καθώς δεν μπορεί πια να επιτελέσει τις οικολογικές του λειτουργίες, δηλαδή δεν αναπαράγεται στη φύση, δεν τρέφεται ελεύθερα με έντομα ή σπόρους και δεν μπορεί να αποτελέσει το ίδιο τροφή για φυσικούς θηρευτές. Η επιμονή κάποιων παγιδευτών στο παράνομο εμπόριο οφείλεται στο κέρδος που αποκομίζουν από αυτή τη δραστηριότητα, το οποίο πολύ συχνά είναι η κύρια πηγή του εισοδήματός τους. Από την πλευρά των Αρχών, εκτός από το ότι αρμόδιες υπηρεσίες, όπως τα Δασαρχεία, μπορεί να είναι υποστελεχωμένες, το θέμα είναι κυρίως ότι η παγίδευση και εμπορία άγριων πουλιών δεν αντιμετωπίζεται με τη δέουσα σοβαρότητα»

Σχετικά με τους τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου η κα Σιδέρη πρόσθεσε:

«Από πλευράς πολιτικής προτείνουμε καταρχάς αύξηση των ποινών, ώστε τα πρόστιμα να είναι αποτρεπτικά και ανάλογα του μεγέθους του αδικήματος. Αν για παράδειγμα η ποινή για παγίδευση άγριων πουλιών είναι 500 ευρώ και αυτό το ποσό μπορεί να καλυφθεί με την πώληση 20 καρδερίνων, εννοείται ότι ο παραβάτης θα συνεχίσει τη δραστηριότητα, καθώς είναι και πάλι επικερδής. Είδαμε μία μικρή βελτίωση με τον ν. 5037/2023, αλλά έχουμε ακόμα πολύ δρόμο να διανύσουμε».

0... κοινοποίησε ένα
live βίντεο.

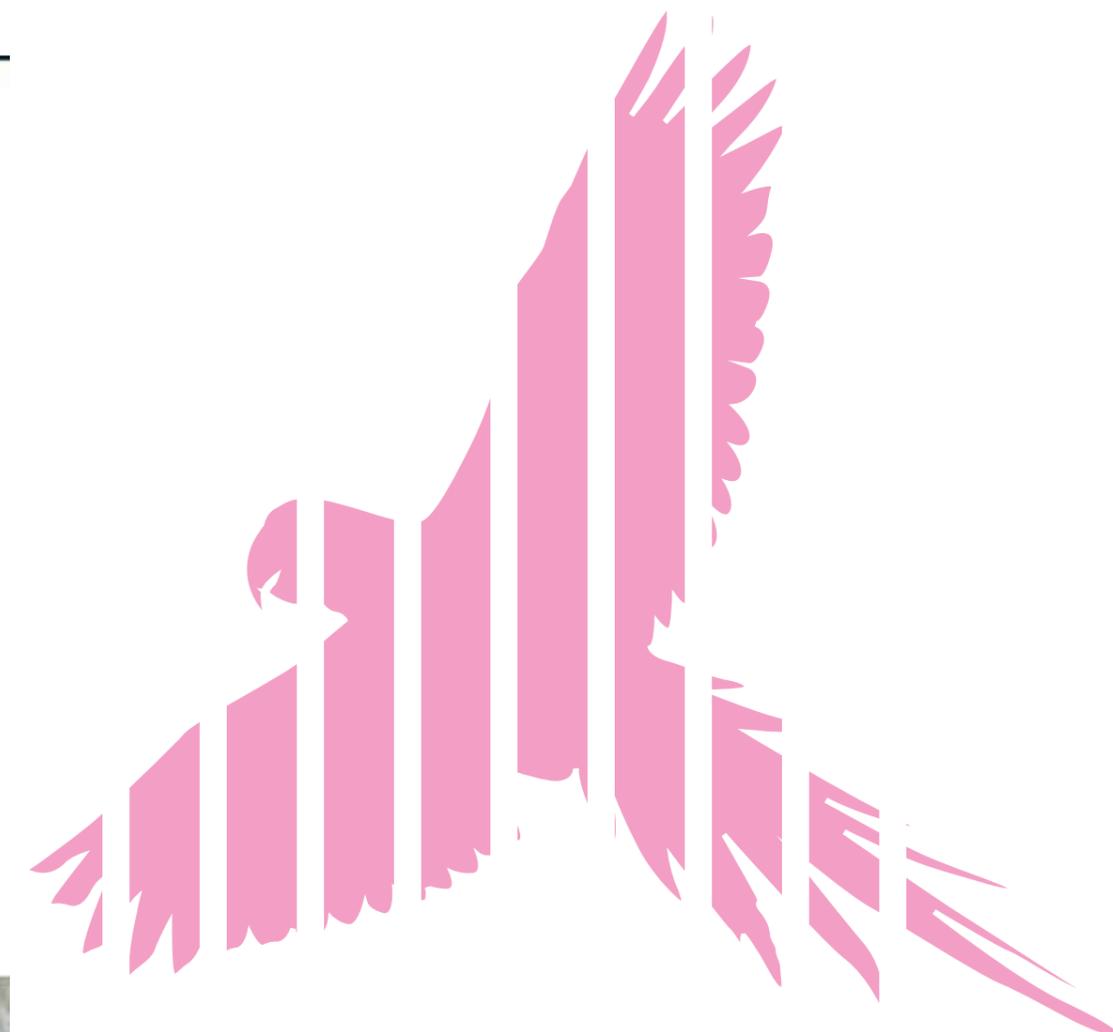
13 Μαΐ στις 19:18 · 📍

Φετινα (Αηδονια) αφου ολοκληρωθει η
διαδικασια γυρισματος .. για περισσοτερες
πληροφοριες , σε προσωπικο
μυνημα ,,,,,,

0... έκανε μετάδοση
live.

12 Μαΐ στις 15:30 · 📍

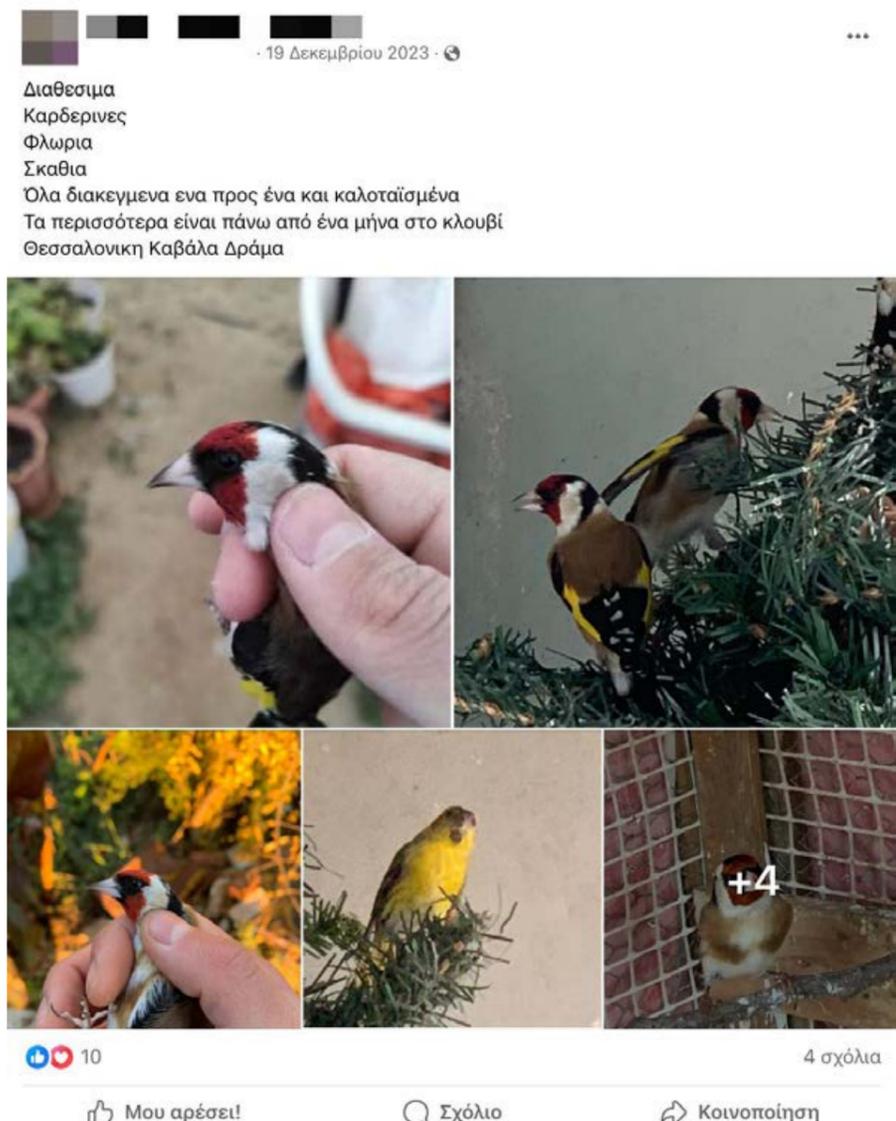
Συνεχιζουνε οι Βασιλιαδες (Αηδονια) να
βαρανε απτοητοι , στην διαρκεια του
γυρισματος

Χρήστης 2: «Διαλεγμένα ένα προς ένα»

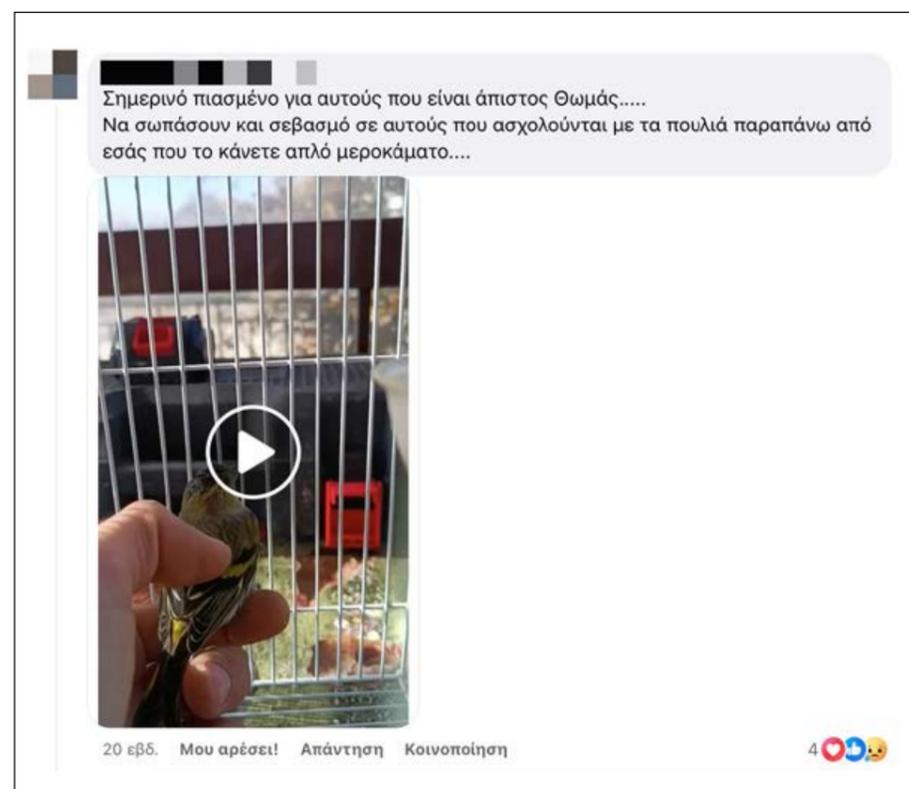
Σε ανάρτησή του στις 19 Δεκεμβρίου 2023 ο χρήστης με τα αρχικά Γ.Π. εμφανίζεται να προωθεί διαφορετικά είδη άγριων ειδών προς πώληση σε πόλεις της Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη, Καβάλα, Δράμα). Επισημαίνει ότι «τα περισσότερα (σ.σ.: πουλιά) είναι πάνω από ένα μήνα στο κλουβί», το οποίο σημαίνει ότι βρίσκονται αιχμαλωτισμένα από τη φθινοπωρινή περίοδο. Αναφορά σε πουλιά

«Οκτωβρίου» γίνεται και σ' άλλες δημοσιεύσεις του ίδιου (βλ. εικόνα κάτω), όπου χρησιμοποιούνται όροι από την αργκό των παράνομων εμπόρων («όπλα», δηλαδή καλά πουλιά, που «λένε», δηλαδή κελαηδούν ωραία). Και στην προκειμένη περίπτωση ο χρήστης ενημερώνει ότι περισσότερες πληροφορίες παρέχονται μέσω μηνύματος και όχι δημόσια.

Χρήστης 3: Τα «πιασμένα» λούγαρα

Σε ανάρτησή του στις 10 Δεκεμβρίου 2023 ο χρήστης με τα αρχικά Γ.Κ. λέει ότι τα λούγαρα στις φωτογραφίες του «δεν είναι εκτροφής», αλλά «πιασμένα», δηλαδή αιχμαλωτισμένα. Παρότι αναφέρει ότι «δεν είναι για πώληση», η παγίδευση από μόνη της αποτελεί παράνομη πράξη, καθώς αφαιρεί πληθυσμούς ειδών από τη φύση και ως εκ τούτου βλάπτει τη βιοποικιλότητα. Στα σχόλια της δημοσίευσης υπήρξε διχογνωμία σχετικά με τη δυνατότητα τόσο γρήγορης εξημέρωσης λούγαρων. Κάποια άτομα υποστήριξαν ότι είναι αδύνατη τόσο ταχεία εξημέρωση άγριων πτηνών, την ώρα που άλλοι χρήστες υποστήριξαν το αντίθετο, λέγοντας ότι τα λούγαρα εξημερώνονται ταχύτερα από άλλα άγρια πουλιά, όπως οι καρδερίνες.

Στην προσπάθειά τους να υποστηρίξουν την άποψή τους αρκετοί χρήστες προδίδουν ότι κι αυτοί παγιδεύουν πτηνά. Ενδεικτικά, ένας από αυτούς τάσσεται υπέρ της δυνατότητας ταχείας εξημέρωσης, ποστάροντας σχετικό βίντεο και λέγοντας: «Σημερινό πιασμένο για αυτούς που είναι άπιστος Θωμάς... Να σωπάσουν και σεβασμό σε αυτούς που ασχολούνται με τα πουλιά παραπάνω από εσάς που το κάνετε απλό μεροκάματο...».

Ένας άλλος χρήστης (βλ. εικόνα κάτω) διαφωνεί με αυτή την αντίληψη και με τη σειρά του προτείνει στον χρήστη που έκανε την ανάρτηση να του φέρει «ένα πιασμένο» πριν από τρεις μέρες, για να του δείξει αν μπορεί να το εξημερώσει τόσο γρήγορα.

Χρήστης 4: «Καρδερίνες για λίγους και καλούς»

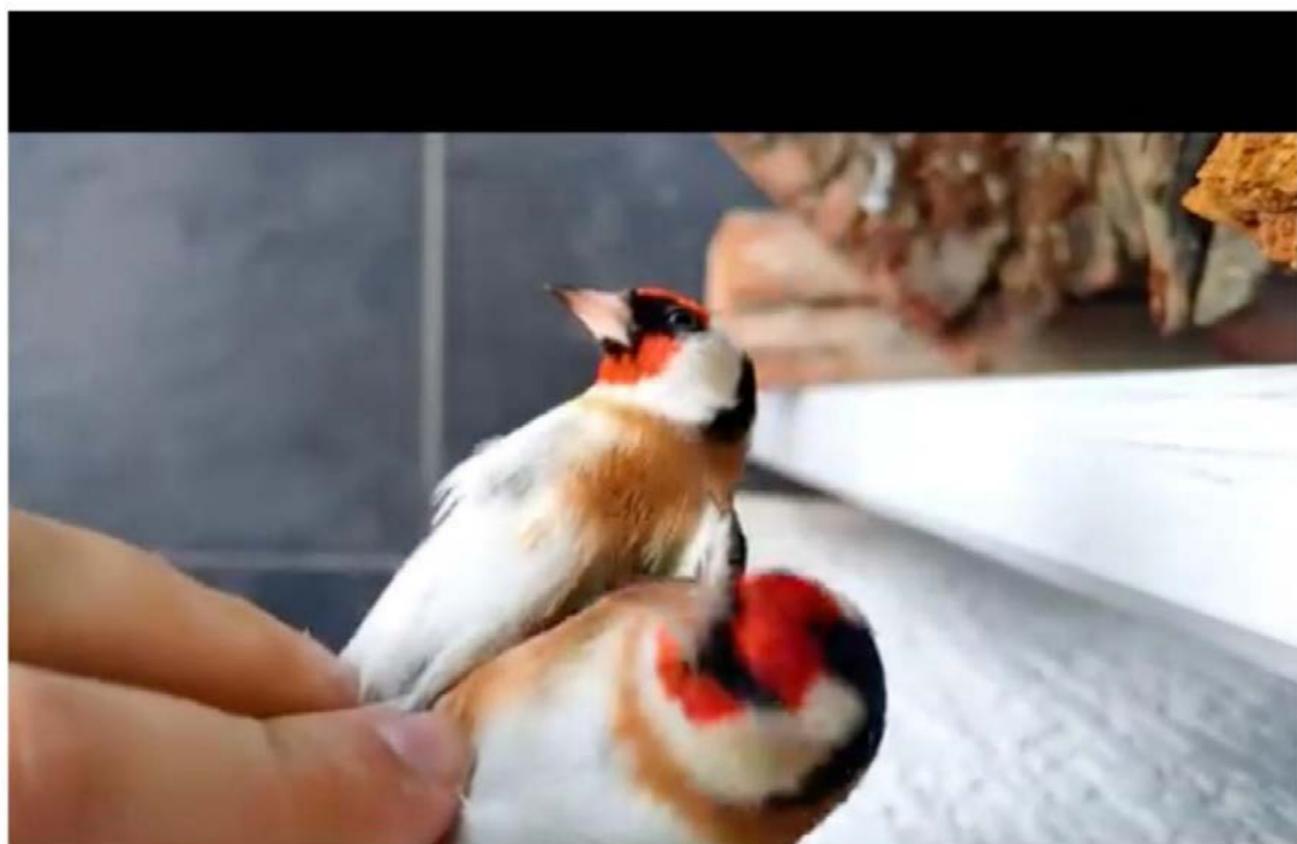
Σε ανάρτησή του στις 7 Δεκεμβρίου 2023 ο χρήστης με τα αρχικά Κ.Κ. κάνει δημοσίευση σχετικά με την προώθηση καρδερίνων. Όπως παρατηρούμε, κι αυτός χρησιμοποιεί πρακτικές ανάλογες με τους προηγούμενους πωλητές: Γενική αναφορά σε προώθηση άγριων πτηνών και προσφορά ανάπτυξης περαιτέρω επικοινωνίας με τους ενδιαφερόμενους αγοραστές μέσω προσωπικών μηνυμάτων. Το ίδιο πρόσωπο έχει πραγματοποιήσει περισσότερες αναρτήσεις με αντίστοιχο περιεχόμενο πώλησης άγριων πτηνών, οι οποίες βρίσκονται στη διάθεση της έρευνάς μας.

7 Δεκεμβρίου 2023 · 🌐

Καλημέρα σε όλους και καλές γιορτές...
Υπάρχουν καρδερίνες για λίγους και καλούς .
Αθήνα , ερωτήσεις απορίες σε μήνυμα .

Όλα τα σχόλια ▾

Τιμή παρακαλώ

21 εβδ. Μου αρέσει! Απάντηση Κοινοποίηση

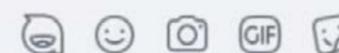
Συντάκτης

έχετε μήνυμα

21 εβδ. Μου αρέσει! Απάντηση Κοινοποίηση

Γράψτε μια δημόσια απάντηση...

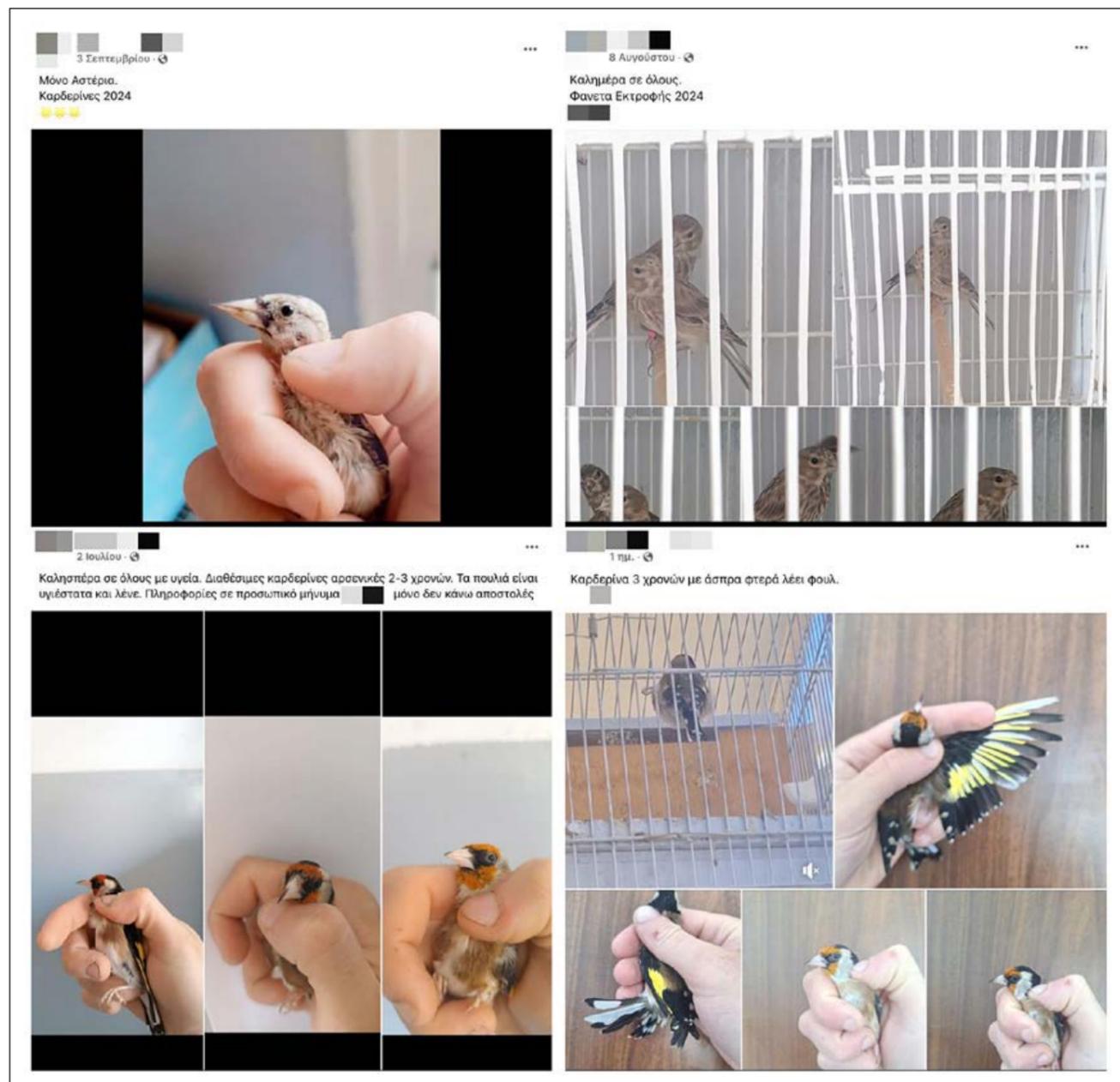

Έχεις μήνυμα

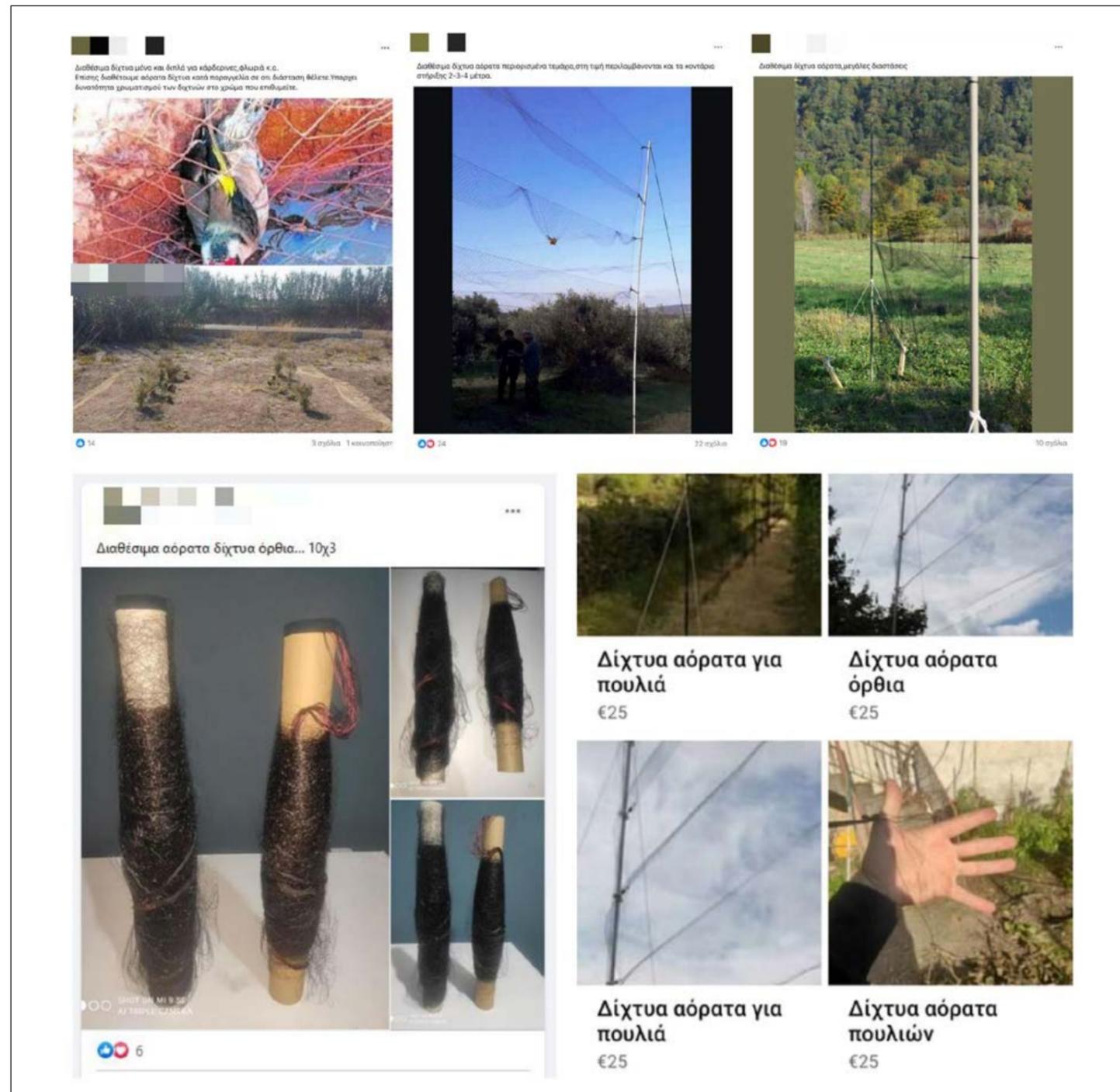
21 εβδ. Μου αρέσει! Απάντηση Κοινοποίηση

Χρήστης 5: «Καρδερίνα λέει φουλ»

Ακολουθούν τέσσερις ενδεικτικές αναρτήσεις από τον Σεπτέμβριο του 2023 έως τον Απρίλιο του 2024, κατά τις οποίες ο χρήστης με τα αρχικά Γ.Α. προωθεί καρδερίνες και φανέτα στο Facebook.

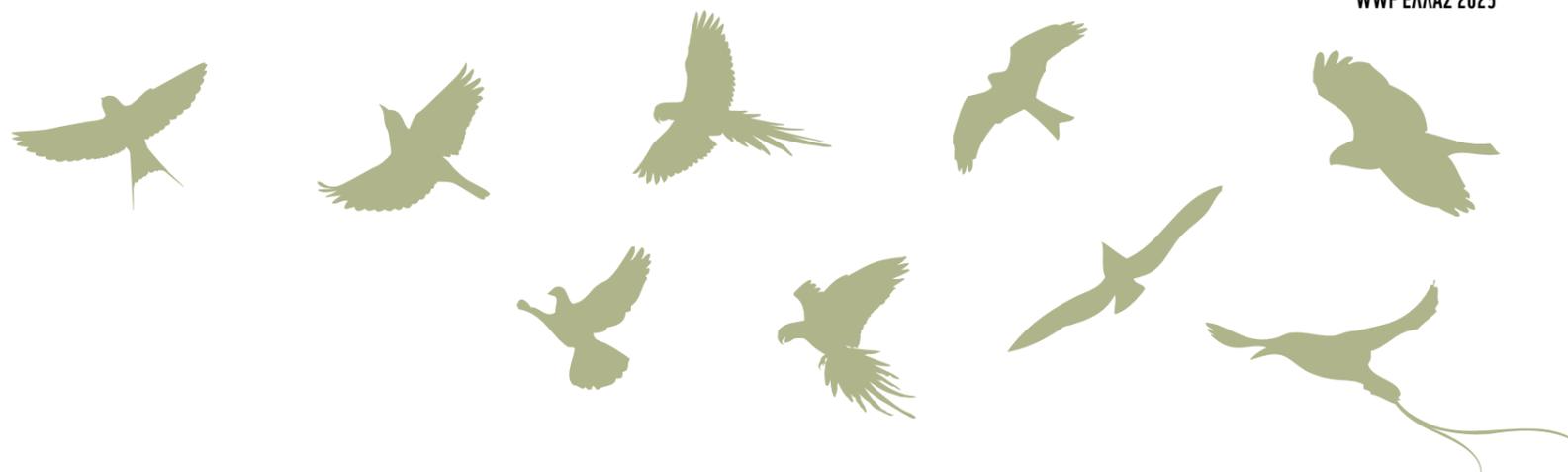
Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι η έρευνα του WWF Ελλάς εντόπισε περισσότερους από 15 χρήστες που προωθούν συστηματικά άγρια πτηνά προς πώληση μέσω σελίδων και ομάδων στο Facebook. Σε κάποιες περιπτώσεις η πώληση αφορούσε ακόμα και δίχτυα, τα οποία οι πουλοπιάστες χρησιμοποιούν για την παράνομη αιχμαλωσία των πουλιών.

Αναρτήσεις στο Facebook με σκοπό την προώθηση δίχτυων για την παγίδευση πτηνών. Οι τρεις φωτογραφίες της άνω παλέτας αποτελούν προϊόν της έρευνας του WWF Ελλάς. Οι δύο φωτογραφίες της κάτω παλέτας προέρχονται από την Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία, η οποία τις έθεσε στη διάθεσή μας.

Στο πλαίσιο της έρευνάς μας απευθυνθήκαμε γραπτώς στο σύνολο των παραπάνω χρηστών. Τους ζητήσαμε αφενός να σχολιάσουν τα ευρήματά μας, αφετέρου να μας ενημερώσουν αν διαθέτουν κάποια άδεια για την αιχμαλωσία και την εμπορία των άγριων πτηνών, ειδικά μάλιστα που δεν υπάρχει σχετική μνεία στις αγγελίες τους. Κανένα άτομο δεν ανταποκρίθηκε στο αίτημά μας για απαντήσεις. Μόνο ο Π.Π., ο πρώτος από τους χρήστες που παρουσιάσαμε, αντέδρασε με ένα εμότζι γέλιου (😄) στο μήνυμά μας στο Messenger, πριν μας μπλοκάρει στο Facebook.

25.000 άγρια πουλιά από την Αλβανία

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να επισημάνουμε ότι η Ελλάδα αποτελεί πύλη εισόδου για την εισαγωγή άγριων πτηνών από την Αλβανία. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Αλβανικής Ορνιθολογικής Εταιρείας (ΑΟΕ), «ένας από τους κύριους προορισμούς για το εμπόριο ωδικών πτηνών εκτός Αλβανίας είναι η Ελλάδα, η οποία δέχεται κατά μέσο όρο το 80-90% των εμπορευόμενων πουλιών της Αλβανίας, που ισοδυναμεί ετησίως με 24.000 έως 27.000 πτηνά. Τα πτηνά, κυρίως οι καρδερίνες, πωλούνται μετά το πέρασμά τους στην Ελλάδα για μία τιμή περί τα πέντε ευρώ το άτομο. Αν τα άτομα είναι νεαρά, οι ντόπιοι αγοραστές καλλιεργούν το τραγούδι τους και τα μεταπωλούν, αυτή τη φορά για μια πολύ υψηλότερη τιμή, που μπορεί να φτάσει και τα 150 ευρώ».

Η ΑΟΕ επισημαίνει ότι το βασικό πέρασμα των λαθρεμπόρων είναι το τελωνείο της Κακαβιάς στα ελληνοαλβανικά σύνορα.

«Το 2017 η ΑΟΕ ενημερώθηκε σχετικά με παράνομη μεταφορά ωδικών πτηνών στην Ελλάδα. Η ΑΟΕ ενημέρωσε αμέσως την Επιθεώρηση Περιβάλλοντος και ο αρμόδιος επιθεωρητής κατέσχεσε το αυτοκίνητο στο συνοριακό φυλάκιο της Κακαβιάς, μαζί με περισσότερες από 300 καρδερίνες»,

σημειώνει η οργάνωση, προσθέτοντας:

«Η ΑΟΕ έχει λάβει πληροφορίες ότι τέτοιου είδους περιστατικά συμβαίνουν συστηματικά. Τα ωδικά πτηνά που περνούν στην Ελλάδα πωλούνται κυρίως στη μαύρη αγορά του Σχιστού, αλλά και σε καταστήματα κατοικιδίων».

Τα παραπάνω στοιχεία αποτυπώνουν την πραγματικότητα που θέλει τους εμπλεκόμενους στο παράνομο εμπόριο άγριας ζωής να προτιμούν τη χερσαία και μέσω αυτοκινήτου μεταφορά ζώων λόγω του γεγονότος ότι άλλοι τρόποι μετακίνησης περιλαμβάνουν πολύ πιο αυστηρούς ελέγχους. Πηγή με καλή γνώση της λειτουργίας των τελωνείων μάς είπε ότι

«ένας έμπορος ζώων μπορεί να περάσει πιο εύκολα τους τελωνειακούς ελέγχους στα χερσαία σύνορα», καθώς εκεί «το φορτίο του οχήματός του είναι αρκετά πιθανό να μην περάσει εξονυχιστικό έλεγχο».

Από την άλλη πλευρά, η έρευνά μας εντόπισε μόλις ένα καταγεγραμμένο περιστατικό απόπειρας εξαγωγής χελιών μέσω του αεροδρομίου Ελευθέριος Βενιζέλος, κατά το οποίο, τον Ιανουάριο του 2020, 245 κιλά από ζωντανά ευρωπαϊκά χέλια εντοπίστηκαν ως αποτέλεσμα τυχαίου ελέγχου στο αεροδρόμιο, ενώ είχαν ως προορισμό τη Μαλαισία.

«Οι έμποροι πάνε εκεί όπου ξέρουν ότι θα ελεγχθούν λιγότερο. Από πού πιστεύουν ότι θα περάσουν ευκολότερα, από τα τελωνεία στα ελληνοαλβανικά και τα ελληνοβουλγαρικά σύνορα ή από το μεγαλύτερο αεροδρόμιο της χώρας, όπου όλα περνούν από έναν πιο προηγμένο εξοπλισμό σκαναρίσματος; Η απάντηση στο ερώτημα προδίδει και το σημείο από το οποίο οι παράνομοι θα επιχειρήσουν να εισάγουν ή να εξάγουν άγρια είδη»,

μας είπε πηγή με μακρά πείρα στη λειτουργία των τελωνείων στην Ελλάδα.

Στα παραπάνω συνηγορεί κι ένα περιστατικό εντοπισμού παράνομης διακίνησης άγριων ειδών τον περασμένο Σεπτέμβριο, κατά το οποίο Έλληνας συνελήφθη από τις τουρκικές Αρχές στα ελληνοτουρκικά σύνορα καθώς επιχειρήσε να εισαγάγει στη γειτονική χώρα 42 εξωτικά και σπάνια ζώα μέσω του τελωνείου των Καστανέων στον Έβρο.³²

Ακόμη, σύμφωνα με έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έτερο φορτίο ειδών προστατευόμενων από τη Σύμβαση CITES κατάφερε να περάσει από την Ελλάδα και να φτάσει στην Ιταλία. Συγκεκριμένα, τον Μάιο του 2020 δύο φορτία από ολοθούρια συνολικού βάρους 281 κιλών εντοπίστηκαν στο λιμάνι της Ανκόνας κατά τη διάρκεια επιτόπιου ελέγχου. Τα ολοθούρια, τα οποία χρησιμοποιούνται στο φαγητό και έχουν υψηλή αγοραστική αξία, εντοπίστηκαν σε νταλίκια, κρυμμένα ανάμεσα σε άλλα προϊόντα. Τα σχετικά φορτία είχαν τελικό προορισμό τους την Ισπανία ή τη Γαλλία.

Ο κ. Γεωργιάδης επεσήμανε την ανάγκη βελτίωσης της κατάστασης στα τελωνεία με σκοπό την προστασία των ζώων από το παράνομο εμπόριο:

«Οι τελωνειακές αρχές δεν έχουν τις υποδομές ώστε να φιλοξενούν ζώα που έχουν εντοπιστεί κατά την απόπειρα εισαγωγής ή εξαγωγής τους από τη χώρα. Συνήθως πρόκειται για είδη που χρειάζονται ειδικές συνθήκες θερμοκρασίας, υγρασίας και διατροφής».

«Οι υπάλληλοι στα τελωνεία κάνουν ό,τι μπορούν»,

σχολίασε με τη σειρά του ο κ. Παφίλης.

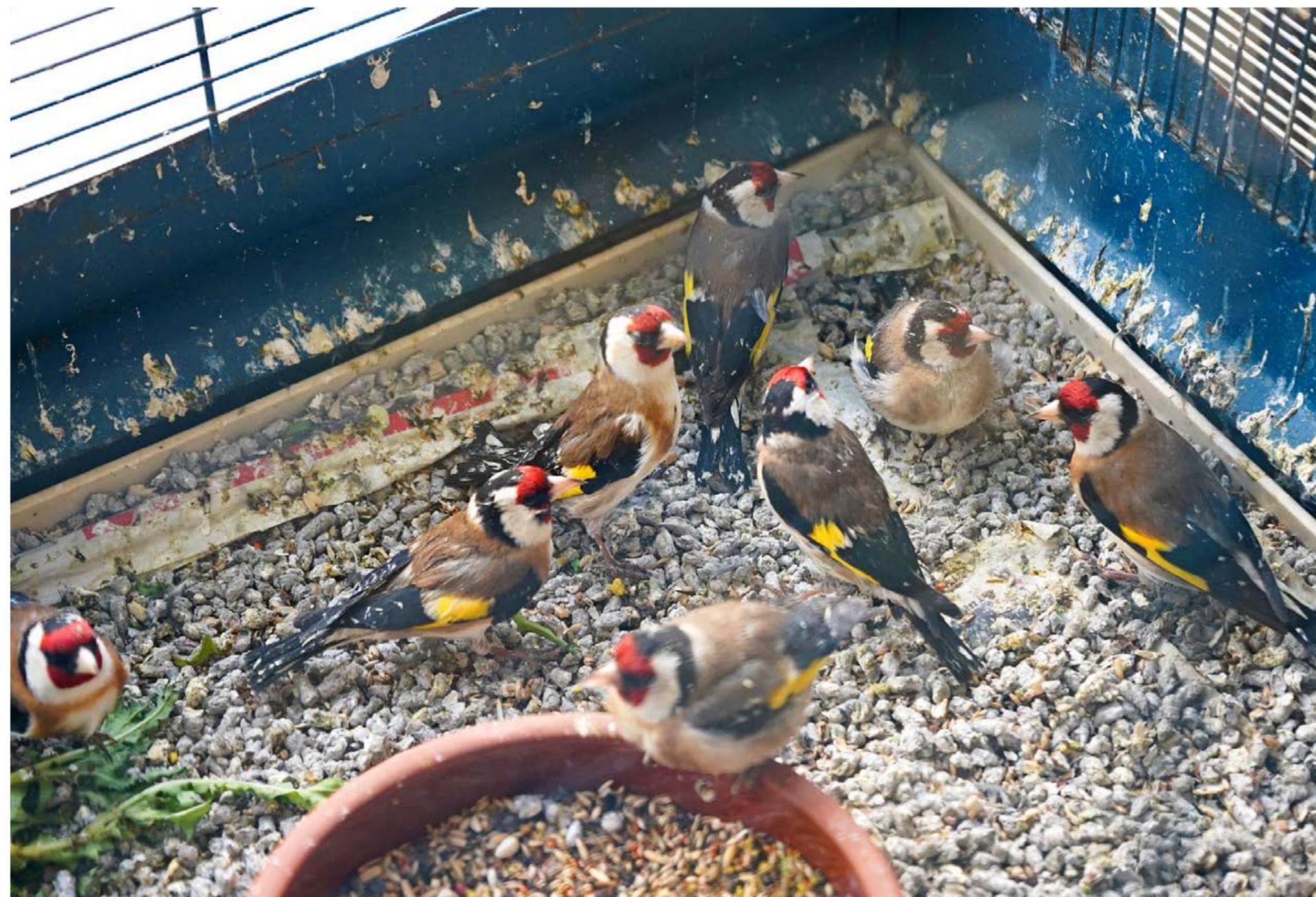
³² Antenna (1η Σεπτεμβρίου 2024). Παράνομο εμπόριο ζώων από Έλληνα. <https://www.antenna.gr/watch/1798149/paranomo-emporio-zoon-apo-ellina>

«Όμως, είναι ζήτημα τι ενημέρωση έχουν λάβει, ώστε να εκτελούν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο την αποστολή τους. Πρέπει να ξέρουν ποια είδη πρέπει να σταματήσουν, για ποια είδη πρέπει να ρωτήσουν, ποια είδη πρέπει ν' αφήσουν να περάσουν. Δηλαδή, αν βρουν φίδι, ποια βήματα ακολουθούν; Ξέρουν αν είναι οχιά ή νερόφιδο; Εφόσον εντοπίσουν ένα φυτό, μπορούν ν' αναγνωρίσουν αν πρόκειται για ενδημικό είδος του οποίου η πώληση απαγορεύεται; Για όλα αυτά, χρειάζεται περισσότερη εκπαίδευση, καθώς και στελέχωση μιας ομάδας υποστήριξης που θα στηρίζει τους ανθρώπους των τελωνείων».

Στο πλαίσιο της έρευνάς μας επικοινωνήσαμε με την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), ζητώντας στοιχεία σχετικά με άγρια ζώα που έχουν κατασχεθεί στα τελωνεία της χώρας κατά την απόπειρα παράνομης εισαγωγής ή εξαγωγής τους από την ελληνική επικράτεια. Ωστόσο, παρά το πέρας πολλών μηνών από την αρχική κατάθεση των ερωτημάτων μας, η ΑΑΔΕ δεν ανταποκρίθηκε στο αίτημά μας.

Η πρακτική των ελληνικών Αρχών να μην ανταποκρίνονται σε αιτήματα δημοσιογράφων και οργανώσεων είναι διαχρονική και μέρος του ζητήματος αδιαφάνειας στην προσπάθεια καταπολέμησης του εμπορίου άγριων ειδών. Πράγματι, το 2019 η διεθνής οργάνωση Four Paws πραγματοποίησε έρευνα για την αιχμαλωσία τίγρεων σε εγκαταστάσεις εντός της ΕΕ, ειδικά όσων βρίσκονται υπό τον έλεγχο ιδιωτών ή τσίρκων. Η Four Paws απέστειλε αιτήματα παροχής πληροφοριών σε όλα τα κράτη μέλη μέσω του Δικαιώματος Πρόσβασης στη Δημόσια Πληροφορία (Freedom of Information). Ωστόσο, η Ελλάδα ήταν στη μειοψηφία των κρατών μελών που δεν απάντησε στα ερωτήματα.³³

Να σημειώσουμε ότι το Δικαίωμα Πρόσβασης στη Δημόσια Πληροφορία προβλέφθηκε σε ευρωπαϊκό επίπεδο με τη Σύμβαση του Άαρχους (Aarhus Convention), η οποία υπογράφηκε το 1998 και τέθηκε σε ισχύ το 2001. Αυτό το δικαίωμα ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με τον ν. 3422/2005, που επικύρωσε τη Σύμβαση.

Καρδερίνες που κατασχέθηκαν από το παζάρι στο Σχιστό στις 10 Μαρτίου 2024 και φιλοξενήθηκαν στην ANIMA.

© Θεοδωρής Χονδρόγιαννος / WWF Ελλάς.

³³ WWF & TRAFFIC (2020). Falling through the system: The role of the European captive tiger population in the trade of tigers. <https://www.worldwildlife.org/publications/falling-through-the-system-the-role-of-the-european-captive-tiger-population-in-the-trade-of-tigers>

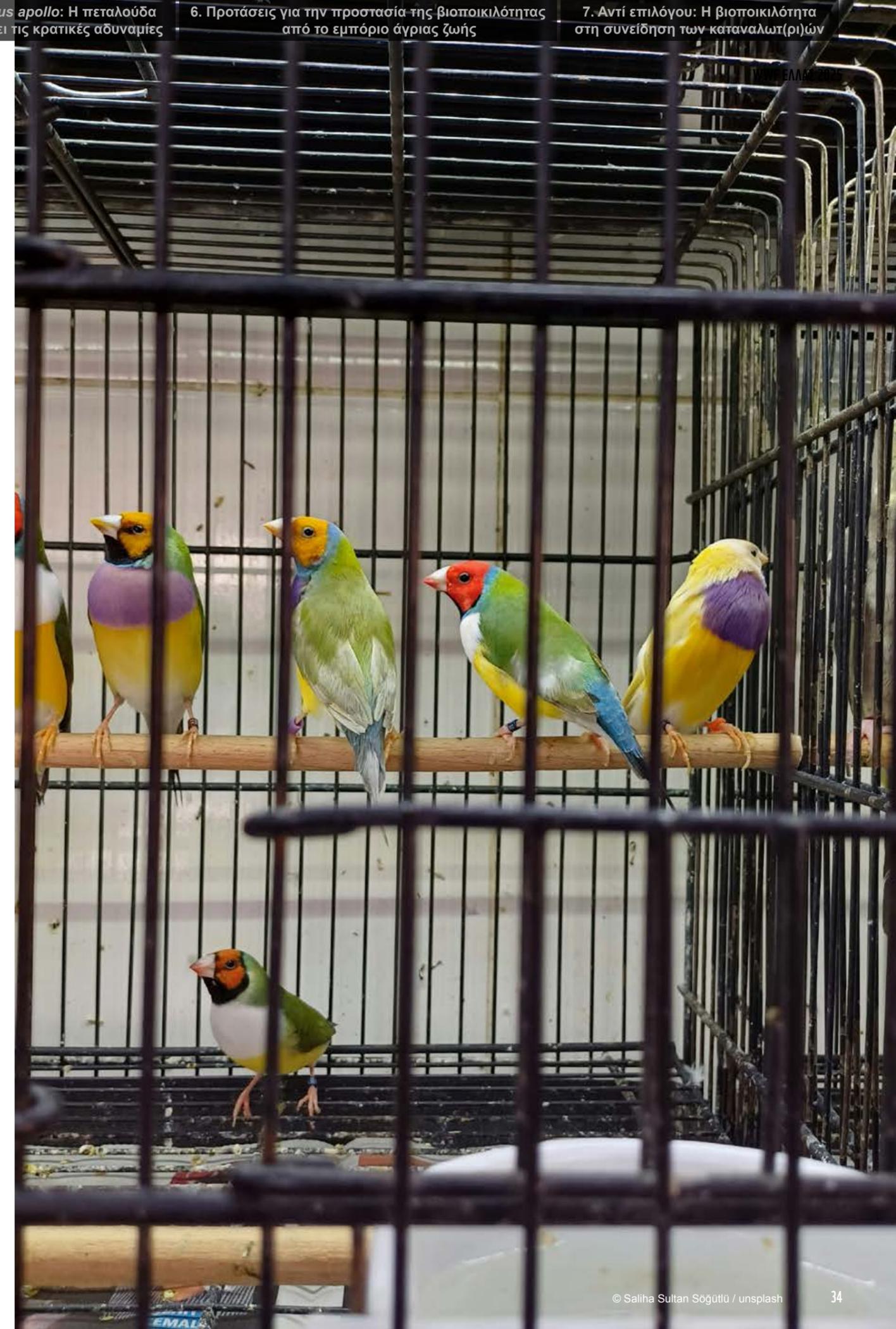
ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΡΑΝΟΜΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΓΡΙΑΣ ΖΩΗΣ

Ρωτήσαμε την ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ για τη στάση των ελληνικών Αρχών απέναντι στα δικά της αιτήματα προς αυτές. Η κα Σιδέρη ανέφερε:

«Είναι βασικό κομμάτι του ρόλου μας να απευθύνουμε αιτήματα σε αρμόδιες Αρχές και να συζητάμε μαζί τους. Στην αρχή υπήρχε φοβερή αδιαφορία, αλλά σιγά σιγά τα πράγματα αλλάζουν με τις Αρχές να δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Υπάρχουν ακόμα περιπτώσεις που οι Αρχές απαξιούν και να απαντήσουν, ωστόσο έχουμε φωτεινά παραδείγματα όπως μία υπόθεση στη Λέσβο, όπου η αστυνομία βρήκε όντως παγιδευμένες καρδρίνες και τα πουλιά απελευθερώθηκαν. Δυστυχώς, στην πλειοψηφία των υποθέσεων λαμβάνουμε απάντηση ότι έγινε έλεγχος και δεν διαπιστώθηκε κανένα αδίκημα. Αυτό συμβαίνει είτε γιατί υπάλληλοι των αρμοδίων Αρχών έχουν προσωπική εμπλοκή με τους θύτες είτε γιατί η έρευνα δεν διενεργείται σωστά. Αυτό θα μπορούσε να διορθωθεί μεταθέτοντας υπαλλήλους από άλλες περιοχές στις εκάστοτε υπηρεσίες, ώστε να αποφευχθεί η γνωριμία μεταξύ υπαλλήλων επιβολής του νόμου και δραστών, ενώ όσον αφορά τη σωστή διεξαγωγή της έρευνας, προτείνεται η διοργάνωση σεμιναρίων σχετικά με το θέμα. Ένα άλλο πρόβλημα είναι ότι σε καταγγελίες όπου ο δράστης έχει εντοπιστεί και η παράβαση έχει επιβεβαιωθεί, μετά παίρνει πάρα πολύ καιρό να φτάσει η υπόθεση στο δικαστήριο και τελικά να εκδικαστεί. Αυτό ωστόσο είναι μάλλον ένα πρόβλημα συνολικά της ελληνικής δικαιοσύνης».

Όμως, μέχρι την αποτελεσματικότερη κινητοποίηση των κρατικών Αρχών, το καταναλωτικό κοινό μπορεί να λάβει τα δικά του μέτρα για την αντιμετώπιση του παράνομου εμπορίου. Η εκπρόσωπος της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ σημείωσε σχετικά:

«Οι καταναλωτές, για να είναι σίγουροι ότι το πουλί που αγοράζουν δεν έχει αιχμαλωτιστεί παράνομα από τη φύση, θα πρέπει να προσέχουν αν έχει δαχτυλίδι κλειστού τύπου και να ζητούν τα αντίστοιχα δικαιολογητικά (σ.σ.: Τα δαχτυλίδια κλειστού τύπου, σε αντίθεση με εκείνα του ανοιχτού τύπου, τοποθετούνται στα πουλιά κατά τις πρώτες μέρες της ζωής τους και μένουν εκεί καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους, ώστε να πιστοποιείται ότι το πουλί που το φέρει είναι προϊόν νόμιμης εκτροφής και όχι παγίδευσης). Βέβαια, το δαχτυλίδι από μόνο του δεν αρκεί, γιατί υπάρχουν παγιδευτές που παίρνουν τα πουλιά από τη φωλιά όσο είναι ακόμη νεοσσοί και τους περνάνε τότε το δαχτυλίδι. Όμως, τα πουλιά που προέρχονται από νόμιμη εκτροφή έχουν απαραίτητα έγγραφα που πιστοποιούν ότι γεννήθηκαν και μεγάλωσαν σε νόμιμο εκτροφείο, από γονείς που επίσης γεννήθηκαν και μεγάλωσαν σε εκτροφή».

4. Ερπετοκουλτούρα στο διαδίκτυο

Η ομορφιά των πουλιών γίνεται στον κόσμο του εμπορίου η κατάρα που τα καθιστά συστηματικούς στόχους αιχμαλωσίας κι εκτροφής. Στον αντίποδα, η κοινωνική αντίληψη για τα φίδια ως «επικίνδυνα» και «τρομακτικά» γίνεται το δικό τους ανάθεμα, καθώς τροφοδοτεί την αδιαφορία για το αποτύπωμα του εμπορίου τόσο στους πληθυσμούς τους όσο και στη βιοποικιλότητα από την οποία αφαιρούνται ή στην οποία εξίσου προβληματικά εντάσσονται.

«Από μικρά παιδιά μαθαίνουμε ότι το φίδι είναι αντιπαθητικό και γι' αυτό δεν το εκτιμάμε ως ζώο όσο τα πτηνά και τα θηλαστικά»,

είπε στο WWF Ελλάς ο βιολόγος και ειδικός στα ερπετά Ηλίας Στραχίνης.

«Ο άνθρωπος βρίσκεται πιο κοντά σε είδη που είναι, όπως εμείς, θερμόαιμα και θηλαστικά, με χνούδι και τρίχωμα, σ' αντίθεση με τα ερπετά, τα οποία είναι ψυχρόαιμα κι έχουν φολίδες. Όμως, τη σχέση μας με τα φίδια την καθορίζει τελικά η κουλτούρα μας, η οποία τα θεωρεί λιγότερο “γλυκά” και “καλά” σε σχέση με άλλα ζώα. Αυτό δεν συμβαίνει σε άλλους πολιτισμούς, όπως για παράδειγμα στην Ινδία, όπου αγαπούν τα φίδια και συμβιώνουν μαζί τους, παρότι εκεί το δάγκωμα κόμπρας είναι υπεύθυνο για δεκάδες χιλιάδες θανάτους ετησίως».

Η κοινωνική αντίληψη για «κακά» φίδια αποτυπώνεται και στην ελληνική γλωσσική παράδοση, η οποία διαθέτει δεκάδες φράσεις και παροιμίες που τα παρουσιάζουν ως βλαπτικά. Σε μια μάλιστα απ' αυτές το κακό φίδι αντιπαραβάλλεται

© dwityo tusaraoki / unsplash

με το καλό πουλί («Κι αν κελαηδάει η οχιά, δε γίνεται γαρδέλι...» που σημαίνει πως ο κακός, ό,τι κι αν πει, κακός παραμένει). Ακόμα και στη χριστιανική κοσμοθεωρία τ' ανήθικο ζώο που σέρνει τους παραπλανημένους πρωτόπλαστους στο προπατορικό αμάρτημα και την πτώση τους απ' τον παράδεισο είναι το φίδι, ο «όφιος ο αρχαίος», πίσω απ' τον οποίο δρα το μεγαλύτερο κακό, ο διάβολος.

Τα παραπάνω δεν είναι μια θεωρητική αναζήτηση για την παρουσία του φιδιού στο λαϊκό φαντασιακό. Αντίθετα, αποτυπώνουν διαδεδομένες αντιλήψεις που εν μέρει εξηγούν τις μεγάλες διαφορές του (νόμιμου και παράνομου) εμπορίου ερπετών στην Ελλάδα σε σύγκριση με την εμπορία άλλων ειδών, οι οποίες διαφορές με τη σειρά τους διαφοροποιούν τα προβλήματα που εγείρονται και τις προτάσεις πολιτικής που θα πρέπει να διαμορφωθούν για την αντιμετώπισή τους.

Ας δούμε όμως αναλυτικά πώς έχουν τα πράγματα. Η Σύμβαση CITES [περιλαμβάνει μία σειρά από ελληνικά ερπετά](#) -χελώνες,

χαμαιλέοντες και φίδια- προς προστασία από το ανεξέλεγκτο εμπόριο που θα μπορούσε να απειλήσει την επιβίωσή τους.³⁴

Λόγω της διαδεδομένης αντίληψης στη χώρα μας που λέει ότι «το φίδι δεν κάνει για κατοικίδιο», το φαινόμενο της ερπετοκουλτούρας -δηλαδή της ανάπτυξης προσωπικών συλλογών από φίδια, ιγκουάνα, χελώνες κι άλλα ερπετά- δεν παρουσιάζει στην Ελλάδα τη μαζικότητα που εντοπίσαμε αναφορικά με την αιχμαλωσία και την εμπορία πτηνών. Αντίθετα, η ερπετοκουλτούρα έχει ένα πιο περιορισμένο και στοχευμένο κοινό.

Αυτό το δεδομένο θα μπορούσε να είναι καθησυχαστικό για το εμπόριο ερπετών. Ωστόσο, τα πράγματα έχουν διαφορετικά. Κι αυτό γιατί, σύμφωνα με τα ευρήματά μας, το μαζικό ενδιαφέρον για τα ελληνικά ερπετά εντοπίζεται σε βορειοευρωπαϊκές χώρες, όπως τη Γερμανία, την Ολλανδία και την Αγγλία. Κι όπως θα δούμε, η έλλειψη ελέγχου εκ μέρους των ελληνικών Αρχών μπορεί να οδηγήσει σε υποβάθμιση της βιοποικιλότητας.

³⁴. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (2010). Ελληνικά Είδη της Σύμβασης CITES Μέρος 1ο Πανίδα Ενότητα 3η Ερπετά. <https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/2024/09/Greek-CITES-REPTILE-Species.pdf>

Ελληνικά ερπετά στη γερμανική αγορά

Κατά την αναζήτησή μας εντοπίσαμε δεκάδες αγγελίες στις οποίες εκτροφείς κι έμποροι από το εξωτερικό και ειδικά τη Γερμανία εμφανίζονται να προωθούν ερπετά που κατά δήλωσή τους είναι ελληνικά. Ας δούμε μερικές από αυτές τις καταχωρήσεις.

1. Η χελώνα που πιάστηκε πριν τη Σύμβαση CITES

Η εξεταζόμενη αγγελία εντοπίστηκε σε γερμανική ιστοσελίδα στις 3 Μαΐου 2024. Σε αυτήν ο πωλητής αναφέρει ότι πουλάει μια ομάδα ελληνικών χελωνών (αποτελείται από ένα αρσενικό, πέντε θηλυκά και δύο απογόνους τους) και σημειώνει ότι όσα ζώα προέρχονται απ' το εξωτερικό έχουν εξεταστεί για έρπητα και είναι δηλωμένα στις αρμόδιες γερμανικές Αρχές. Στη συνέχεια, η αγγελία αναφέρει με λεπτομέρεια τις χρονιές γέννησης των θηλυκών και των απογόνων τους, καθώς και ότι υπάρχει η δυνατότητα αγοράς και του εξοπλισμού που χρησιμοποιείται για τη φιλοξενία και την εκτροφή τους. Η τιμή για τα ζώα ορίζεται στα 4.000 ευρώ.

Biete Landschildkröten
Gruppe griechischer Landschildkröten (THB) abzugeben
vor 2 Tagen

Ich gebe eine Gruppe griechischer Landschildkröten (THB) ab, die in Zukunft eine adäquate Betreuung nicht mehr gewährleistet werden kann. Die Gruppe aus einem potenten Männchen, fünf Weibchen und zwei Nachzuchten (von den eigenen Tieren) habe ich langsam aufgebaut und harmonisiert gut. Alle neuen Tiere von außen wurden immer negativ auf Herpes getestet und alle sind selbstverständlich bei der zuständigen Behörde gemeldet. Auch finden vor der Winterstarke die entsprechenden Kottersetzungen statt.

Eine Abgabe erfolgt nur in artgerechte Haltung, bitte beschreibt die Haltung bei euch in der ersten Mail. Einzeln werden nur das Männchen und die beiden Nachzuchten abgegeben, die Weibchen nur in der ganzen Gruppe. Anfragen für einzelne Weibchen werden nicht beantwortet.

Bei der Gruppe handelt es sich um:
Männlich, adult und potent von 1974 (Wildfang, Verkauf erlaubt)
Weiblich, adult und einlegend von 2001, 2002 (2x) und 2007 (2x)
Eigene Nachzuchten (auf Weibchen getüchtelt) von 2014 und 2018

Die vorhandene Technik (Führlauf, Gevässhaus, etc.) kann ggf. auch erworben werden, müsste dann aber selbst abgebaut und transportiert werden. Selbstverständlich ist ein Termin vor Ort in nach vorherigem Austausch möglich.

Preis: 4.000 Euro

Geme stehe ich bei Rückfragen oder Austausch zur Verfügung. Viele Grüße aus [Ort]

Kleinanzeigen teilen

Εκτός από την αναφορά για «ζώα από το εξωτερικό», ο πωλητής αναφέρει σχετικά με την αρσενική χελώνα ότι είναι «από το 1974» και αποτελεί «Wildfang», λέξη η οποία στα γερμανικά σημαίνει το ζώο που πιάστηκε ελεύθερο από τη φύση. Η χρονιά που αναφέρεται ως έτος γέννησης της χελώνας έχει τη σημασία της, καθώς είναι η τελευταία χρονιά πριν τεθεί σε εφαρμογή η Σύμβαση CITES (1η Ιουλίου 1975), η οποία ακριβώς ρυθμίζει το διεθνές εμπόριο άγριων ειδών κι ερπετών για τη μη εξαφάνισή τους. Σήμερα η αφαίρεση χελωνών απ' την ελληνική φύση είναι παράνομη. Η αγγελία επισημαίνει ότι εν προκειμένω «επιτρέπεται η πώληση». Ρωτήσαμε το υπουργείο Περιβάλλοντος αν

δόθηκε ποτέ άδεια για συλλογή χελωνών από την Ελλάδα. Δεν λάβαμε απάντηση.

2. Δεύτερη αγγελία για «ελληνική χελώνα του 1974»

Στην εξεταζόμενη αγγελία, επίσης εντοπισμένη στις αρχές Μαΐου του 2024, ο ίδιος πωλητής προσφέρει μια αρσενική ελληνική χελώνα πάλι «από το έτος 1974» έναντι 300 ευρώ. Χαρακτηρίζεται εκ νέου ως «Wildfang», δηλαδή ως ζώο που αιχμαλωτίστηκε ελεύθερο από τη φύση. Ο πωλητής αναφέρει ότι η χελώνα «φυσικά διαθέτει όλα τα απαιτούμενα έγγραφα». Η τιμή της ορίζεται στα 300 ευρώ. Οι κοντινές φωτογραφίες είναι διαφορετικές από εκείνες της προηγούμενης αγγελίας.

Biete Landschildkröten
Männliche griechische Landschildkröte (THB) von 1974 abzugeben
vor 2 Tagen

Ich gebe eine männliche griechische Landschildkröte (THB) aus dem Jahr 1974 ab, da in Zukunft eine adäquate Betreuung nicht mehr gewährleistet werden kann. Das Männchen ist ein Wildfang, ist potent und besitzt natürlich die erforderlichen Papiere.

Eine Abgabe erfolgt nur in artgerechte Haltung, bitte beschreibt die Haltung bei euch in der ersten Mail. Selbstverständlich ist ein Termin vor Ort in nach vorherigem Austausch möglich.

Preis: 300 Euro

Geme stehe ich bei Rückfragen oder Austausch zur Verfügung. Viele Grüße aus [Ort]

3. Σκορπιοί από τα Φιλιατρά

Στην εξεταζόμενη αγγελία, αναρτημένη τον Απρίλιο του 2024, ο πωλητής προσφέρει έναντι αμοιβής διάφορα είδη άγριας ζωής, μεταξύ των οποίων ευρωπαϊκά είδη σκορπιών. Ανάμεσα σ' αυτούς βρίσκονται και τρεις σκορπιοί από τα Φιλιατρά της Πελοποννήσου, οι οποίοι κοστολογούνται στα 30 ευρώ. Η αγγελία δεν αναφέρει κανένα στοιχείο για το αν τα σχετικά είδη διαθέτουν χαρτιά, καθώς και για το πώς συλλέχθηκαν από τη φύση. Λίγο μετά την καταγραφή της από την έρευνά μας, η αγγελία αποσύρθηκε. Ρωτήσαμε το υπουργείο Περιβάλλοντος αν έχει δώσει άδεια για συλλογή σκορπιών στη συγκεκριμένη περιοχή. Δεν λάβαμε απάντηση.

Biete Spinnen und Skorpione
Ich biete per Versand oder Terraristik-Börse in Ulm (13.04.2024):
vor 4 Wochen

Europäische Skorpione:

- 0.1 Euscorpion italicus - (20€)
- 1.0 Euscorpion tergestinum - (10€)
- 1.2 Euscorpion concolor - (40€ für die 3 Tiere)
- 0.2.1 Euscorpion sp. filata (Glockentier) - (30€ für die 3 Tiere)

Amerikanischer, gelber Skorpion:

- 1.0 Hadronus arizonensis arizonensis - (35€)

Vogelspinnen:

- 0.1 Haplopetma lividum (adult) (35€)
- 0.1 Haplopetma "sp. The stripes" (adult) - (50€) - neue Art/Sorten
- 0.1 Chilobrachys Kaeng krahan (adult) - (50€)
- 0.1 Ornithocheilus sp. Silver grey/Uhai thavi (adult) - (10€)
- 0.1 Haplopetma Bach ma (adult) - (50€)
- 0.1 Haplopetma albostriatum (adult) - (30€)
- 0.1 Lamprocheilus borneo black - (30€)
- 0.1 Phomigocheilus arboricola - (30€)

Bei Versand gelten die angegebenen Preise zzgl. 10€ für DHL/Verpackung und ggf. Heatpack.

4. Μυρμήγκια από την Ελλάδα

Στην εξεταζόμενη αγγελία, αναρτημένη στα τέλη του 2023, ο πωλητής προσφέρει «πανέμορφα (σ.σ.: μυρμήγκια του είδους) *Camponotus lateralis* από την Ελλάδα» έναντι 28 ευρώ. Ο έμπορος δεν αναφέρεται σε νομιμοποιητικά έγγραφα σχετικά με τη συλλογή και την εκτροφή των συγκεκριμένων ειδών. Ρωτήσαμε το υπουργείο Περιβάλλοντος για το αν έχει δώσει άδεια συλλογής του συγκεκριμένου είδους μυρμηγκιών. Δεν λάβαμε απάντηση.

Biete Insekten

Camponotus lateralis Königin mit 20-40 Arbeiterinnen

vor 5 Monaten -

Wunderschöne Camponotus lateralis aus Griechenland, sie befinden sich momentan in der Winterruhe. Verkauft wird die Kolonie für 28,-

Η παραπάνω αγγελία έχει μεγάλη σημασία, καθώς αναδεικνύει ακόμα και νομοθετικά κενά στην προστασία της άγριας φύσης στην Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα, θέσαμε τη σχετική καταχώρηση υπόψη του κ. Γεωργιάδη από την Ελληνική Ζωολογική Εταιρεία.

«Δυστυχώς η πραγματικότητα είναι αυτή (σ.σ.: που αποτυπώνει η αγγελία). Καθώς το είδος αυτό δεν προστατεύεται επίσημα στην Ελλάδα, μπορεί να συλληφθεί εκτός προστατευόμενων περιοχών και να μεταφερθεί στο εξωτερικό. Επιπλέον το είδος αυτό εκτείνεται σε όλη τη νότια και κεντρική Ευρώπη, καθώς και σε χώρες της βόρειας Αφρικής. Συνεπώς δεν είναι ενδημικό της Ελλάδας. Παρόλα αυτά, ελληνικοί πληθυσμοί μπορεί να έχουν κάποια γενετική ιδιαιτερότητα, η οποία να τους καθιστά στο μέλλον σημαντική εθνική “περιουσία” με χρήσεις μεταξύ άλλων στην ιατρική και την τεχνολογία».

σχολίασε ο κ. Γεωργιάδης.

Και πρόσθεσε:

«Θα έπρεπε ως κράτος τουλάχιστον να γνωρίζουμε από πού τα συνέλεξε (σ.σ.: ο καταχωρητής της αγγελίας) τα εν λόγω είδη και αν χρειάστηκε ειδική άδεια, εφόσον η συλλογή έγινε σε προστατευόμενη περιοχή. Αυτό σημαίνει ότι θα έπρεπε να υπάρχει ένας ελεγκτικός μηχανισμός που να λειτουργεί αυτεπάγγελα, εφόσον εντοπιστούν τέτοιες αγγελίες, και να ζητά σχετικά έγγραφα, καθώς και να επιδιώκει -σε συνεργασία με τη δικαστική εξουσία- επιβολή αποζημιώσεων και ποινών, εφόσον δεν έχει ακολουθηθεί η νόμιμη διαδικασία. Γίνεται κατανοητό ότι είναι τεράστιος ο φόρτος εργασίας των υποστελεχωμένων υπηρεσιών που πιθανόν να είναι υπεύθυνες για τέτοιου είδους ελέγχους. Ίσως θα μπορούσε όμως να δημιουργηθεί ένας μηχανισμός που να αξιοποιεί μερικούς από τους εκατοντάδες απόφοιτους συναφών πανεπιστημιακών τμημάτων (όπως τα τμήματα Βιολογίας και Περιβάλλοντος), καθώς πολλοί από αυτούς

έχουν αποκτήσει τις τεχνικές και επιστημονικές γνώσεις ώστε να επιληφθούν τέτοιων ζητημάτων».

Παραθέτουμε παρακάτω τρεις ακόμη ενδεικτικές καταχωρήσεις που εντοπίσαμε σε

γερμανική ιστοσελίδα αγγελιών, όπου εμφανίζονται να πωλούνται ελληνικές χελώνες χωρίς αναφορά σε νομιμοποιητικά έγγραφα.

«Μπορούμε σχεδόν με βεβαιότητα να εκτιμήσουμε ότι είναι συχνά ελληνικά τα είδη που προωθούνται στις ξένες διαδικτυακές αγορές ως προερχόμενα από την Ελλάδα, μιας που υπάρχουν πολλοί λαθροσυλλέκτες».

σχολίασε τα ευρήματα της έρευνάς μας ο πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής CITES κ. Παναγιώτης Παφίλης.

«Αξίζει να θυμηθούμε ότι πριν από μερικά χρόνια ένας Αυστριακός είχε συλληφθεί στην Ελλάδα με ένα βανάκι στο οποίο είχε φορτώσει 500 χελώνες, τις οποίες αργότερα σκόπευε να πουλήσει. Στη Γερμανία, όπου είναι ανεπτυγμένη η κουλτούρα των τεραριολόγων, θα βρούμε να πωλείται οχιλιά της Μήλου. Πρόκειται για ένα εμβληματικό είδος της άγριας ζωής, το οποίο γνωρίζουμε ότι

απειλείται από το παράνομο εμπόριο, αφού ο πληθυσμός του έχει δεχτεί πιέσεις στα τέσσερα νησιά όπου εμφανίζεται, τη Σίφνο, τη Μήλο, την Κίμωλο και την Πολύαιγο».

Ο κ. Παφίλης πρόσθεσε:

«Το παράδειγμα της οχιλιάς της Μήλου εξηγεί γιατί το παράνομο εμπόριο άγριων ειδών επιμένει. Από τη μία, έχουμε το μεγάλο οικονομικό δέλεαρ, αφού ξέρουμε ότι η κόκκινη μονοχρωματική ποικιλία έχει φτάσει και την τιμή των 8.000 ευρώ στη Γερμανία. Κι από την άλλη, δεν έχουμε αστυνόμευση και επιβολή του νόμου, κάτι που κάνει τους δράστες να σκέφτονται ότι θα γλιτώσουν τις συνέπειες των πράξεών τους. Υψηλό κέρδος και ανομία έχουν ως αποτέλεσμα τη συνέχιση του λαθρεμπορίου της οχιλιάς της Μήλου. Κι επειδή μιλάμε για φίδι, κάποιιοι σκέφτονται “μ’ ένα σμπάρο, δυο τριγώνια”. Και ένα “κακό φίδι” ξεπαστρεύουν, και λεφτά βγάζουν».

«Δεν γνωρίζουμε πως έχει περιέλθει ο αρχικός αριθμός ατόμων που χρειάζονται για τις εκτροφές στην κυριότητα των εκτροφέων ώστε να δημιουργήσουν τη γενεαλογική σειρά που τους επιτρέπει να εμπορεύονται τα είδη αυτά».

ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΡΑΝΟΜΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΓΡΙΑΣ ΖΩΗΣ

επεσήμανε ακόμη ο κ. Γεωργιάδης και συμπλήρωσε αναφορικά με την αναγνώριση των ειδών:

«Είναι μία πολύπλοκη και πολυδαίδαλη διαδικασία η οποία πάσχει σε αρκετά βήματα, με πιο σημαντικό και δύσκολο αυτό της αναγνώρισης των ειδών ή των παραγώγων τους από εξειδικευμένο προσωπικό στα σημεία εισόδου και εξόδου της χώρας. Πολλά είδη της ελληνικής πανίδας (αλλά και χλωρίδας) δεν είναι εγγεγραμμένα σε κάποιον κατάλογο προστασίας και άρα το εμπόριό τους βρίσκεται σε μία “γκρίζα ζώνη” για το κατά πόσο επιτρέπεται ή όχι. Ακόμη, η σχετικά πρόσφατη κύρωση του Πρωτοκόλλου της Ναγκόγια, αναφορικά με την πρόσβαση στους γενετικούς πόρους και τον δίκαιο και ισότιμο καταμερισμό των οφελών που απορρέουν από τη χρησιμοποίησή τους στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιοποικιλότητα (ν. 4617/2019 - ΦΕΚ Α' 88/10.06.2019), περιπλέκει τα πράγματα, καθώς δυνητικά όλα τα είδη της ελληνικής πανίδας και χλωρίδας αποτελούν εθνικούς πόρους και η χρήση τους προστατεύεται από τρίτες χώρες χωρίς ειδικές άδειες».

Τα ευρήματα σχετικά με τις ψηφιακές αγορές άγριων ειδών έρχονται σε συμφωνία με ανάλογα συμπεράσματα μελετών για το εμπόριο ζώων μέσω διαδικτύου σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ. Πιο αναλυτικά, έρευνα του γραφείου του WWF στο Βέλγιο εντόπισε 42 αγγελίες για συνολικά 94 ερπετά και 49 αγγελίες για συνολικά 93 πτηνά σε ιστοσελίδες και πλατφόρμες βελγικού και ολλανδικού ενδιαφέροντος. Πάνω από το 25% των καταχωρήσεων έγιναν σε ομάδες του Facebook.³⁵

© Hendrik Schlott / unsplash

³⁵ WWF & TRAFFIC (2020). Stop Wildlife Cybercrime in the EU – Online Trade in Reptiles and Birds in Belgium and the Netherlands https://wwfeu.awsassets.panda.org/downloads/stop_wildlife_cybercrime_en_final.pdf

«Αδύνατον να ελεγχθεί η νομιμότητα»

Κατά την έρευνά μας εντοπίσαμε αγγελίες που είτε αναφέρουν ότι διαθέτουν έγγραφα της Σύμβασης CITES ή γενικά νομιμοποιητικά έγγραφα είτε δεν κάνουν καμία αναφορά σε τέτοιου είδους χαρτιά.

Ωστόσο, σ' αυτό ακριβώς το σημείο εγείρεται ένα από τα βασικότερα ζητήματα στο εμπόριο ερπετών, δηλαδή ο εν δυνάμει ανεξέλεγκτος χαρακτήρας του, ο οποίος με τη σειρά του καθιστά αδύνατον για το αγοραστικό κοινό -ή ακόμη και για τις ελεγκτικές Αρχές- να διαπιστώσουν με βεβαιότητα αν τα προς πώληση είδη έχουν συλληχθεί και εκτραφεί νόμιμα.

Ο κ. Στραχίνης, με τον οποίο μοιραστήκαμε τα ευρήματά μας, σχολίασε σχετικά:

«Η εικόνα που περιγράφετε δείχνει τα πολλαπλά προβλήματα στο εμπόριο ερπετών. Από τη μία, έχουμε τους πωλητές που δεν προσφέρουν νομιμοποιητικά έγγραφα. Από την άλλη, όσον αφορά άτομα που εμφανίζουν πιστοποιητικά για τα προς πώληση ζώα, θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι κάποιοι ιδιώτες έρχονται συχνά απ' το εξωτερικό και συλλέγουν ξανά και ξανά ερπετά, ώστε να ανανεώσουν με φρέσκο αίμα

τις συλλογές τους κι αυτές να μην εκφυλιστούν απ' την υψηλή αιμομιξία που συνεπάγεται η αναπαραγωγή αδελφών οργανισμών κατά την εκτροφή. Αυτές οι παγιδεύσεις είναι παράνομες. Όμως, κάποιοι έμποροι, για να τις “νομιμοποιήσουν”, χρησιμοποιούν έγγραφα από παλαιότερα και νόμιμα είδη. Για να το πούμε απλά, ένας εκτροφέας σου λέει ότι συνέλεξε δύο χελώνες πριν τεθεί σε εφαρμογή η Σύμβαση CITES ή γενικότερα η νομοθεσία που απαγορεύει την αιχμαλωσία τους και σου εμφανίζει ένα τρίτο ζώο που, σύμφωνα με τα έγγραφά του, είναι απόγονος των δύο νόμιμα παγιδευμένων ειδών του. Όμως, στην πραγματικότητα πρόκειται για ζώο που έπιασε αργότερα, ενώ η αιχμαλωσία είχε γίνει πια παράνομη. Ο μόνος τρόπος για να ελέγξεις αυτήν την παρανομία είναι γενετικά, το οποίο σημαίνει ότι τα κράτη θα πρέπει να διαθέτουν μια τράπεζα DNA, ώστε να πιστοποιούν μέσω του γενετικού υλικού τούς πραγματικούς απογόνους κάθε ζώου. Αυτό φυσικά δεν συμβαίνει. Γι' αυτό και αρκετοί εκτροφείς πηγαίνουν στις χώρες προέλευσης των ειδών τους, συλλέγουν νέα ζώα, εμπλουτίζουν τις συλλογές τους με νέα αίματα και καμία δημόσια Αρχή δεν μπορεί να τους ελέγξει. Ούτε οι ελληνικές ούτε οι γερμανικές

υπηρεσίες ούτε κανένας. Όταν λοιπόν εσύ ως καταναλωτής πας να αγοράσεις ένα φίδι κι ο πωλητής σου λέει ότι είναι απόγονος από ζώα που έπιασε πριν από μισό αιώνα, όταν δεν υπήρχε νομοθετικό καθεστώς, εσύ δεν μπορείς να διαπιστώσεις με βεβαιότητα αν σου λέει την αλήθεια, ακόμα κι αν δεις παραστατικά. Το DNA λέει την αλήθεια, τα έγγραφα όχι απαραίτητως».

Ο κ. Στραχίνης ενισχύει τον συλλογισμό του με μια δική του εμπειρία:

«Σε αρκετές περιπτώσεις έχουμε μπει σε ομάδες στο Facebook κι έχουμε παγιδεύσει εκτροφείς που λένε “πουλάω οχιά που προέρχεται από την Πελοπόννησο”. Του στέλνουμε μήνυμα: “Φίλε, μας ενδιαφέρει, πόσο κοστίζει;”. Εκείνος μας δίνει τιμή και τότε ρωτάμε τι γενιά είναι το ζώο, γιατί “δεν θέλουμε να είναι για πολλές γενιές μακριά απ' τη φύση”, αφού όσο περισσότερο βάζεις συγγενικά ζώα να ζευγαρώνουν μεταξύ τους, τόσο περισσότερο εκφυλίζονται οι απόγονοι λόγω της αιμομιξίας. Όταν λοιπόν ο εκτροφέας ακούει ότι “δεν θέλω να πάρω κάτι πολύ αιμομικτικό”, συνήθως ομολογεί: “Ξέρεις, έχω μαζέψει ζώα πρόσφατα απ' τη φύση, έχουν ανανεωθεί τα αίματά”. Κάτι που είναι παράνομο».

«Δεν θα κρατήσω το φίδι»

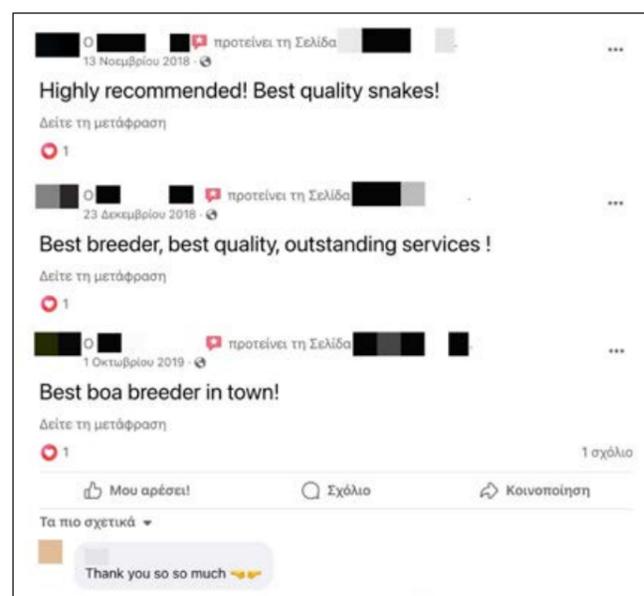
Δύο ανεξάρτητες μεταξύ τους πηγές με καλή γνώση του εμπορίου ερπετών μάς είπαν ότι γνωρίζουν άτομα που κάνουν εκτροφή κι εμπορία φιδιών ερασιτεχνικά και χωρίς χαρτιά στην Ελλάδα.

«Ούτε εμείς που έχουμε ειδικές γνώσεις στα ερπετά δεν ξέρουμε αν υπάρχει διοικητική διαδικασία μέσω της οποίας κάποιο πρόσωπο μπορεί να αποκτήσει από δημόσια Αρχή άδεια εκτροφής φιδιών· υπάρχει μεγάλη αδιαφάνεια και έλλειψη ενημέρωσης εκ μέρους του κράτους»,

είπε στο WWF Ελλάς μία εκ των δύο πηγών που παλαιότερα διατηρούσε ερπετά ως κατοικίδια και θέλησε να διατηρήσει την ανωνυμία της για την προστασία της εργασίας της στον χώρο του περιβάλλοντος.

Κατά την έρευνά μας εντοπίσαμε εκτροφείς και πωλητές φιδιών στην Ελλάδα. Ας δούμε ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα που κατά δήλωσή του έχει προχωρήσει σε εκτροφή και πώληση βοών.

Ο εν λόγω εκτροφέας διατηρεί στο Facebook μια σελίδα, από την ονομασία της οποίας προκύπτει ότι έχει ασχοληθεί με την εκτροφή βόα σφιγκτήρα. Πρόκειται για φίδι αμερικανικής προέλευσης, το οποίο παίρνει το όνομά του από το γεγονός ότι χρησιμοποιεί τη μέθοδο της σύσφιξης για να εξουδετερώσει τη λεία του.

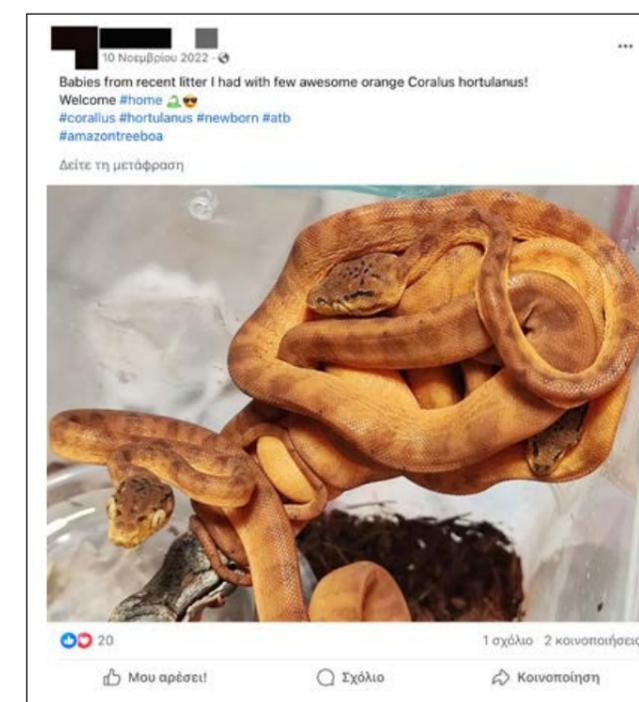
Το γεγονός ότι η συγκεκριμένη σελίδα αφορά την εκτροφή βόα τεκμηριώνεται και από τις κριτικές που έχουν κάνει χρήστες της, οι οποίες αναφέρουν ότι ο διαχειριστής της είναι εκτροφέας του συγκεκριμένου φιδιού, την ώρα που εκείνος ανταποκρίνεται με «καρδούλες» και ευχαριστήρια σχόλια κάτω απ' τις σχετικές αναρτήσεις των σχολιαστ(ρι)ών. Μια κριτική στη σελίδα αναφέρεται σε «εξαιρετική ποιότητα» και «εξαιρετικές υπηρεσίες».

Ας δούμε τη δραστηριότητα της σελίδας μέσα από μερικές αναρτήσεις της:

1. Η γέννα του βόα του Αμαζονίου

Στην εξεταζόμενη ανάρτηση η σελίδα έχει ανεβάσει μια φωτογραφία με φιδιά που ανήκουν στο είδος του δενδρόβιου βόα του

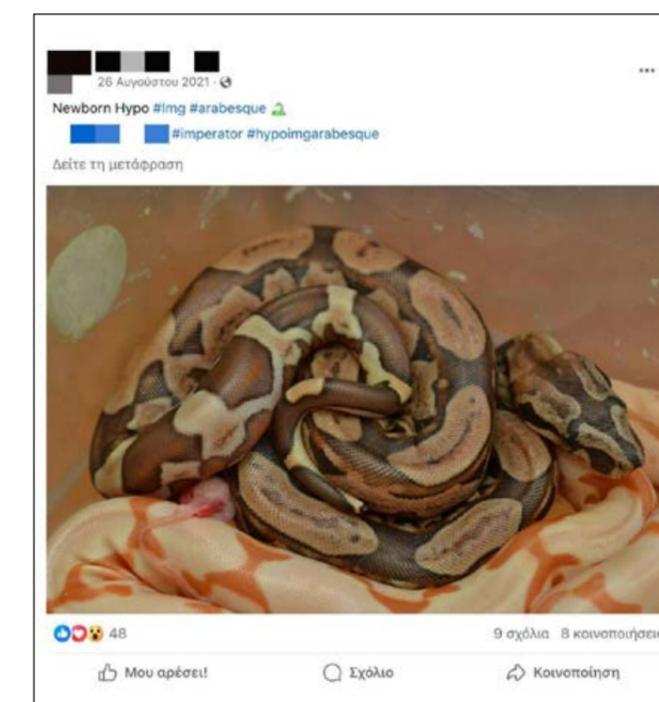
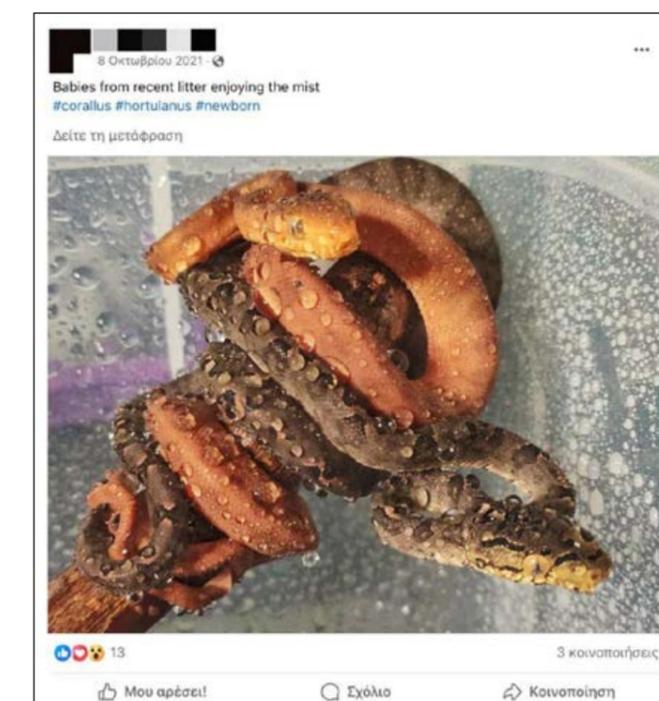
Αμαζονίου (*Corallus hortulanus*), ο οποίος συναντάται στη Λατινική Αμερική, έχει κατά κανόνα μήκος έως δύο μέτρα και, όπως εν γένει οι βόες, δεν είναι δηλητηριώδης.

Η λεζάντα της ανάρτησης αναφέρει: «Μωρά από την πρόσφατη γέννα που είχα με μερικά υπέροχα πορτοκαλί *Corallus hortulanus*. Καλώς ήρθατε σπίτι!».

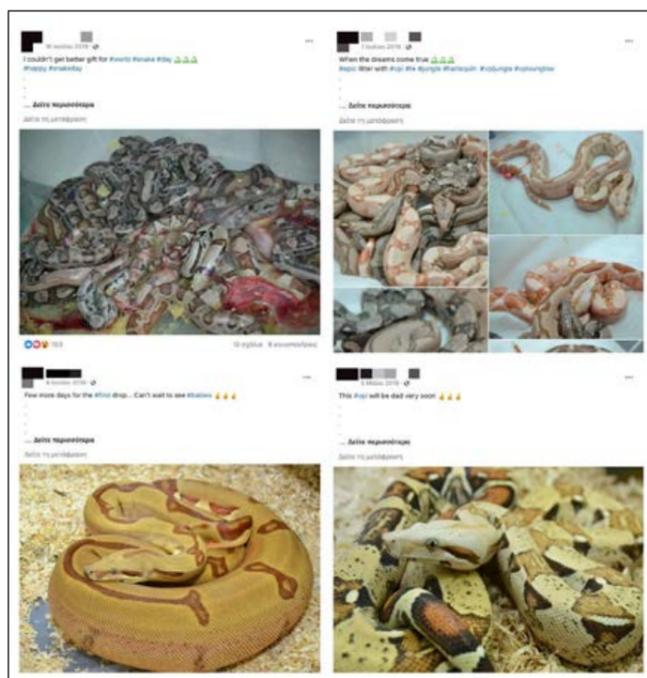
2 - 3. «Μωρά» και «νεογέννητα»

Στις επόμενες δύο αναρτήσεις δεξιά ο διαχειριστής παρουσιάζει «μωρά από την πρόσφατη γέννα να απολαμβάνουν την υγρασία» (πάνω δεξιά) και ένα «Νεογέννητο Ηγρο» (κάτω δεξιά).

4 - 7. Το «καλύτερο δώρο» και η «επική γέννα»

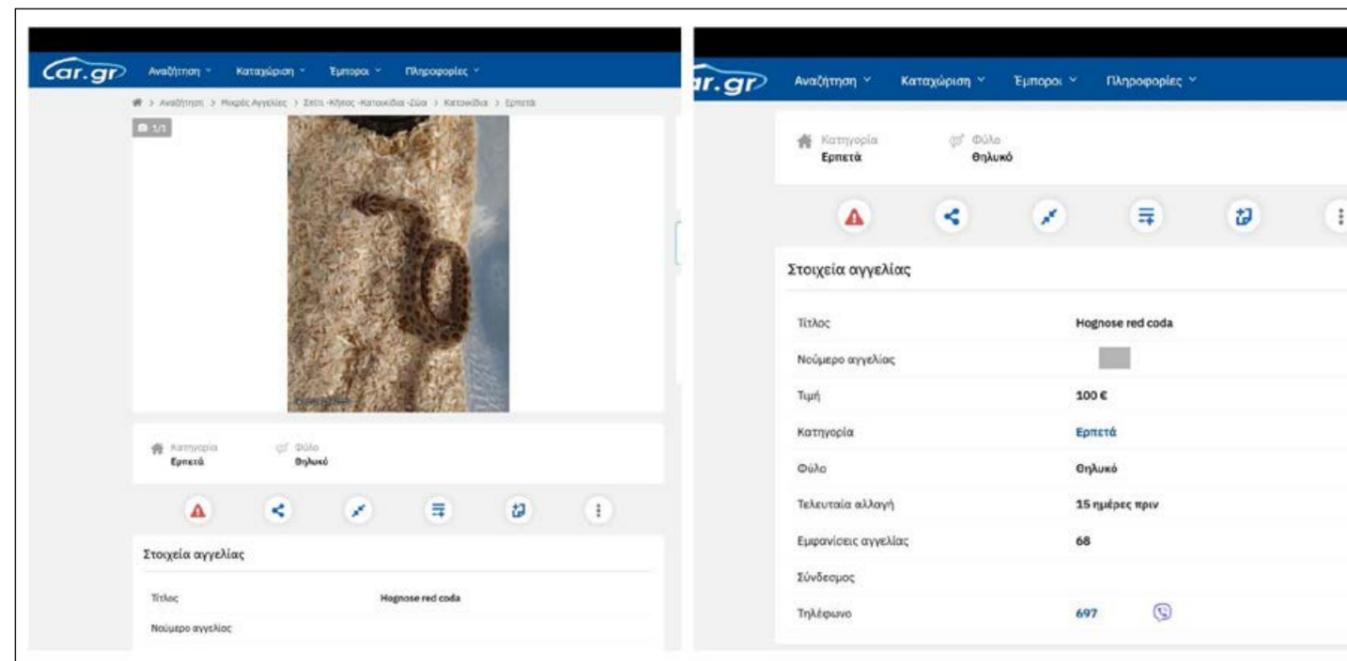
Στις παρακάτω αναρτήσεις ο διαχειριστής μιλάει για «επική γέννα», εκφράζει την ανυπομονησία του λέγοντας ότι «δεν μπορώ να περιμένω να δω τα μωρά», απathanatίζει ένα αρσενικό φίδι γράφοντας ότι «θα γίνει μπαμπάς πολύ σύντομα» και σχολιάζει σε λεζάντα πάνω από φωτογραφία με νεογέννητα φίδια πως «δεν θα μπορούσα να πάρω καλύτερο δώρο για την παγκόσμια ημέρα φιδιού».

Επικοινωνήσαμε με τη συγκεκριμένη σελίδα στο Facebook, αναζητώντας περισσότερες πληροφορίες. Ρωτήσαμε μεταξύ άλλων αν η παραπάνω δραστηριότητα γίνεται άτυπα ή στο πλαίσιο κάποιας αδειοδοτημένης διαδικασίας, πώς διασφαλίζεται ότι τα εισαγόμενα φίδια με σκοπό την εκτροφή ή την εμπορία τους δεν έχουν αιχμαλωτιστεί στις χώρες προέλευσης κατά τρόπο παράνομο ή βλαπτικό για τη βιοποικιλότητα, καθώς και αν διατίθεται κάποια πολιτική που να εξασφαλίζει ότι τα φίδια που έχουν πουληθεί δεν θα καταλήξουν ή εγκαταλειφθούν από τους ιδιοκτήτες τους στη φύση, καθώς κάτι τέτοιο, όπως θα εξηγήσουμε αναλυτικά παρακάτω, εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για τη βιο-

ποικιλότητα και τα τοπικά οικοσυστήματα. Ωστόσο, δεν λάβαμε κάποια απάντηση.

Οι παραπάνω αναρτήσεις δεν είναι η μοναδική περίπτωση προώθησης φιδιών στο ελληνικό διαδίκτυο. Ενδεικτικά, παραθέτουμε αγγελία πώλησης φιδιού έναντι 100 ευρώ στον ιστότοπο car.gr.

Θέσαμε υπόψη του car.gr τη σχετική καταχώρηση, ζητώντας να μας εξηγήσει αφενός με βάση ποια πολιτική της ιστοσελίδας του κρίθηκε ότι η συγκεκριμένη αγγελία πληροί τους κανόνες του νόμιμου εμπορίου άγριων ειδών, αφετέρου αν ο ιστότοπος διαθέτει κανόνες, ώστε να μη διατίθενται προς πώληση είδη άγριας ζωής χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα ή ζώα των οποίων η αιχμαλωσία, εκτροφή και εμπορία απαγορεύεται με σκοπό την προστασία της βιοποικιλότητας.

Το car.gr μάς απάντησε:

«Σύμφωνα με τους όρους της ιστοσελίδας μας και πιο συγκεκριμένα με το εδάφιο 8, “απαγορεύεται το εμπόριο ζώων από ιδιώτες” και “σύμφωνα με τον νόμο 4039/2014 που ισχύει, απαιτείται άδεια εκτροφεία σε όσους πωλούν ζώα, ακόμη και στην περίπτωση κατοχής ενός και μόνο θηλυκού

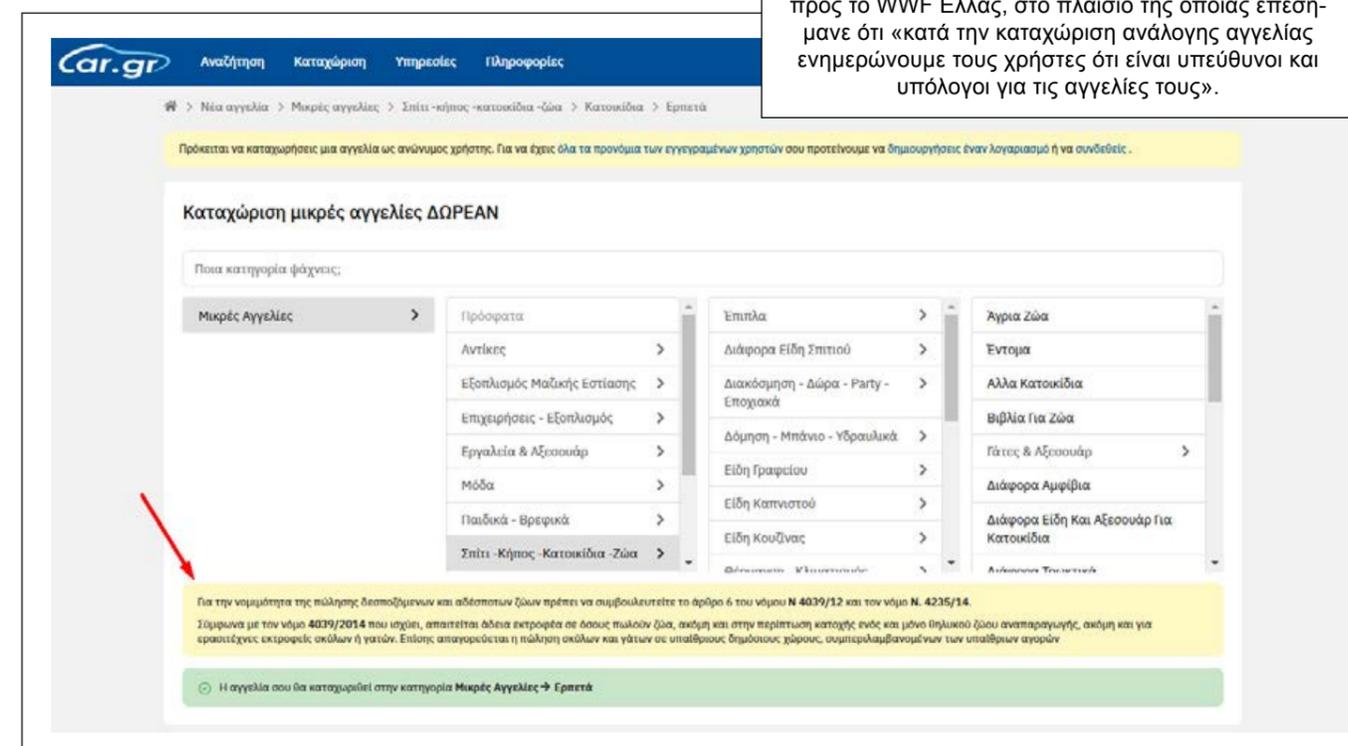
ζώου αναπαραγωγής, ακόμη και για ερασιτέχνες εκτροφείς σκύλων ή γατών. Απαγορεύεται η πώληση σκύλων και γατών σε υπαίθριους δημόσιους χώρους, συμπεριλαμβανομένων των υπαίθριων αγορών, καθώς δεν είναι δυνατόν στους χώρους αυτούς να εξασφαλιστούν οι απαραίτητες συνθήκες ευζωίας των ζώων”. Παράλληλα,

κατά την καταχώρηση ανάλογης αγγελίας, ενημερώνουμε τους χρήστες ότι είναι υπεύθυνοι και υπόλογοι για τις αγγελίες τους. Δείτε το σχετικό επισυναπτόμενο (σ.σ.: πρόκειται για τη φωτογραφία που παραθέτουμε στο τέλος της απάντησης). Επομένως στο σχετικό ερώτημά σας απαντάμε ότι η εταιρεία μας απαγορεύει και αποδοκιμάζει την προβολή τέτοιων αγγελιών κατά τρόπο εμφανή σε όλους τους χρήστες της πλατφόρμας».

Το car.gr πρόσθεσε:

«Τεχνικά είναι αδύνατος ο προέλεγχος και ο έλεγχος των εκατομμυρίων αγγελιών που αναρτώνται, αλλά μόλις διαπιστωθεί η ανάρτηση “ελεγχόμενης” αγγελίας ελέγχεται εντός λίγων ωρών από το αρμόδιο τμήμα της εταιρείας μας και ενεργούμε αναλόγως. Συγχρόνως παροτρύνουμε τον οποιοδήποτε διαπιστώσει ανάλογη αγγελία να πατήσει το κουμπί της αναφοράς αγγελίας ⚠ που βρίσκεται στην κάθε αγγελία ή να επικοινωνήσει άμεσα με το Car.gr. Παρακαλούμε για την αυτoύσια προβολή της απάντησής μας».

Η εικόνα που παρέθεσε το car.gr στην απάντησή του προς το WWF Ελλάς, στο πλαίσιο της οποίας επεσήμανε ότι «κατά την καταχώρηση ανάλογης αγγελίας ενημερώνουμε τους χρήστες ότι είναι υπεύθυνοι και υπόλογοι για τις αγγελίες τους».

Το φαινόμενο τέτοιου είδους αγγελιών δεν είναι μεμονωμένο. Σε επιστολή τους προς τη Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, την Περιφερειακή και Κεντρική Διαχειριστική Αρχή CITES Αττικής και το Δασαρχείο Πεντέλης, το WWF Ελλάς και η Ελληνική Ερπετολογική Εταιρεία αναφέρθηκαν τον Ιούλιο του 2014 σε αγγελία που ήταν καταχωρημένη στη Χρυσή Ευκαιρία και αφορούσε την πώληση οχιάς του είδους *Vipera ammodytes*, παρά το γεγονός ότι η νομοθεσία απαγορεύει την κατοχή, εισαγωγή και διακίνηση ειδών της άγριας πανίδας,³⁶ καθώς και των δειγμάτων των ειδών που έχουν συλληφθεί από το περιβάλλον.³⁷

Οι εκτροφείς και πωλητές φιδιών φαίνεται πως είναι πιο προσεκτικοί στις αναρτήσεις τους συγκριτικά με εκείνους που προωθούν άγρια πτηνά.

«Υπάρχει μια ειδική πρακτική στον κόσμο της εμπορίας ερπετών, ώστε εκτροφείς κι έμποροι να μην πιάνονται»,

μας είπε σχετικά ο κ. Στραχίνης.

«Κάποιοι πωλητές βγαίνουν σε ομάδες στο Facebook και γράφουν “δεν θα κρατήσω αυτό το φίδι”. Αυτό είναι συχνά το κόλπο τους για να μην παραδεχτούν δημόσια ότι πουλούν κι εμπορεύονται ζώα. Γράφουν “δεν θα κρατήσω το ερπετό”, στέλνουν ένα έμμεσο σήμα στους επίδοξους αγοραστές ότι δεν το θέλουν, εκείνοι επικοινωνούν μέσω προσωπικού μηνύματος, κλείνουν τη συμφωνία, ανταλλάσσουν χρήματα και φίδι κι έγινε η δουλειά».

«Η πλειονότητα τέτοιων αναρτήσεων αφορά πώληση», σημείωσε έτερη πηγή με καλή γνώση του εμπορίου φιδιών, που θέλησε να μην κατονομαστεί για την προστασία της ασφάλειάς της από ανθρώπους που γνωρίζει και οι οποίοι συμμετέχουν σε εμπόριο φιδιών.

Κατά την αναζήτησή μας εντοπίσαμε ανάρτηση σε ομάδα του Facebook, όπου χρήστης αναφέρει ότι δίνει έναν βόα τεσσάρων - πέντε μηνών, επειδή θα αναγκαστεί να λείψει για αρκετούς μήνες.

«Δεν θα μπορέσω να το φροντίζω εγώ ή κάποιος γνωστός μου σωστά και δεν θέλω να το ταλαιπωρήσω»,

προσθέτει, αναφέροντας πως κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να του στείλει προσωπικό μήνυμα. Ο χρήστης δεν εξειδικεύει αν πουλάει ή χαρίζει το φίδι ούτε αν διαθέτει κάποια έγγραφα σχετικά με αυτό. Το WWF Ελλάς επιχείρησε να έρθει σε επαφή μαζί του, όμως η επικοινωνία δεν κατέστη δυνατή.

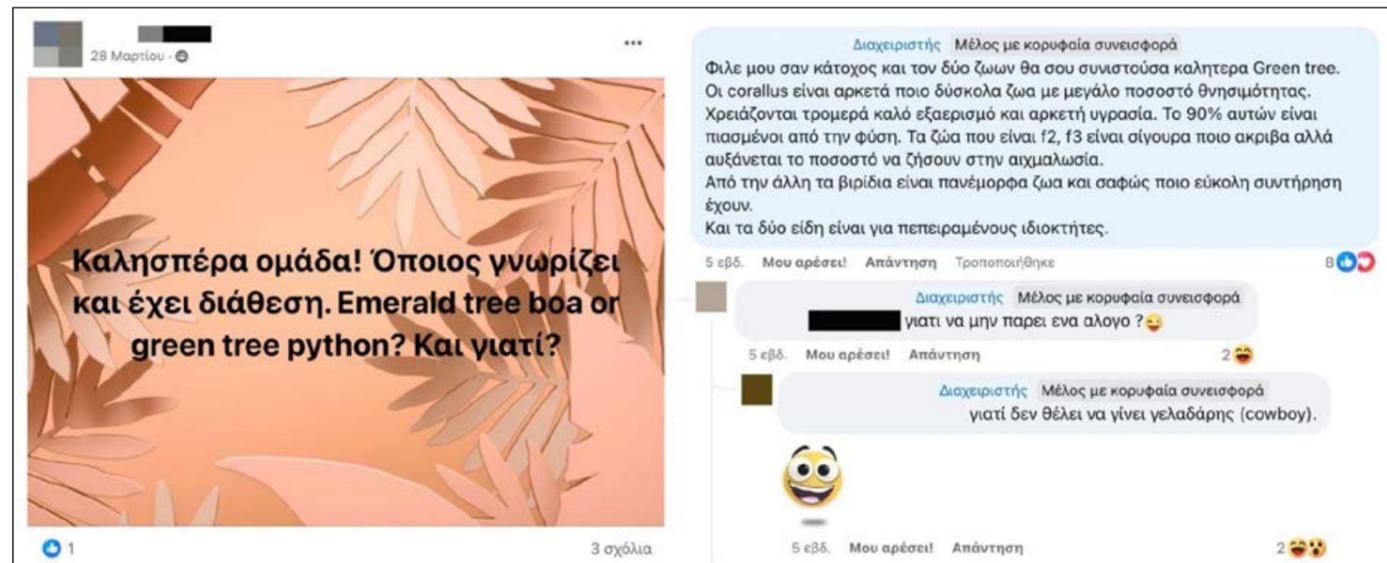
Επτά χρήστες θα αφήσουν σχόλιο κάτω από την ανάρτηση, εκφράζοντας το ενδιαφέρον τους για το φίδι. «Στείλε dm (σ.σ.: direct message, δηλαδή προσωπικό μήνυμα) τιμή», γράφει ένας από αυτούς, με άλλους να ζητούν επίσης από τον προσφέροντα να τους στείλει προσωπικό μήνυμα.

Είναι αξιοσημείωτο ότι σε άλλη ανάρτηση στην ίδια ομάδα ένα μέλος αναφέρεται σε φίδια πιασμένα από τη φύση, απαντώντας σε ερώτη-

ση ενδιαφερόμενου να αποκτήσει ερπετό.

Στην ίδια ομάδα προωθούνται και προϊόντα εκτροφής φιδιών. Σε μια δημοσίευση, ένας χρήστης αναρτά συσκευασμένα ποντίκια, τα οποία αποτελούν μία από τις βασικές τροφές για τα

φίδια. Όταν ένας άλλος χρήστης ρωτάει την τιμή τους, ο διαχειριστής της σελίδας τού γράφει «rm mono», δηλαδή ότι μπορεί να απαντήσει μόνο ιδιωτικά, με «προσωπικό μήνυμα».

Το WWF Ελλάς έστειλε ερωτήματα προς τον εν λόγω χρήστη σχετικά με τις παραπάνω προωθήσεις, ωστόσο εκείνος δεν ανταποκρίθηκε στο αίτημα μας για παροχή εξηγήσεων.

³⁶ Άρθρα 277 παρ. 22 σε συνδυασμό με άρθρο 256 παρ. 6 περ. Β' του Νομοθετικού Διατάγματος 86 ΦΕΚ Α' 7/18.1.1969 | Δασικός Κώδικας. <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/524554/n.d.-86-1969>

³⁷ Άρθρο 11 παρ. 1 περ. ε) της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 33318/3028/1998 - ΦΕΚ 1289/Β/28-12-1989. <https://www.e-nomothesia.gr/kat-periballon/koine-upourgike-apophase-33318-3028-1998.html>

Κίνδυνος για τη βιοποικιλότητα από ξενικά ερπετά

Την ώρα που ελληνικά ερπετά εκτρέφονται και διακινούνται σε ευρωπαϊκές αγορές, τα περισσότερα είδη ερπετών που πωλούνται στην Ελλάδα είναι ξενικά, δηλαδή είτε προέρχονται από εισαγωγές είτε αποτελούν προϊόν εκτροφής από είδη που έχουν ήδη εισαχθεί. Η εισαγωγή και πώληση ειδών από το εξωτερικό, εφόσον γίνεται με τα νομιμοποιητικά έγγραφα που προβλέπει η νομοθεσία και η Σύμβαση CITES, είναι νόμιμη.

Ωστόσο, η βιοποικιλότητα μπορεί να απειληθεί όχι μόνο μέσω της παράνομης αφαίρεσης ειδών από τα τοπικά οικοσυστήματα, αλλά και από την ανεξέλεγκτη ένταξη στο περιβάλλον ξενικών ειδών που κατά τα άλλα εισήχθησαν και πωλήθηκαν νόμιμα.

Ο κ. Γεωργιάδης ανέφερε στην έρευνά μας:

«Εκτός από το ηθικά κατακριτέο της αφαίρεσης ειδών από τη φύση, αυτή η ενέργεια έχει και οικολογικές συνέπειες, όπως τη μείωση των πληθυσμών, την απώλεια γενετικής ποικιλότητας, αλλά και επιπτώσεις στη λειτουργία των οι-

κοσυστημάτων, όπως στην επικονίαση (σ.σ.: η διαδικασία μέσω της οποίας πραγματοποιείται η γονιμοποίηση στα φυτά) ή στην ανακύκλωση θρεπτικών στοιχείων. Πιο συγκεκριμένα, ορισμένα είδη που στοχεύονται για εκτροφή και εμπορία συνήθως είναι είδη τα οποία έχουν περιορισμένους τοπικούς πληθυσμούς, με μικρή ικανότητα διασποράς, αλλά και κάλυψης στο φυσικό τους περιβάλλον λόγω απειλών που συχνά προκαλούνται από ανθρώπινες δραστηριότητες. Η αφαίρεση ατόμων από τέτοιους πληθυσμούς αποτελεί εντέλει σημαντικό ποσοστό του συνόλου με άμεσα αποτελέσματα στην ίδια τη βιωσιμότητα του είδους στη φύση».

Εξίσου σοβαρός κίνδυνος για τη βιοποικιλότητα ελλοχεύει όμως και από την ανεξέλεγκτη εισαγωγή στα ελληνικά οικοσυστήματα ξενικών ερπετών που αγοράστηκαν στο εμπόριο. «Από την άλλη», πρόσθεσε ο κ. Γεωργιάδης,

«η απελευθέρωση ειδών στη φύση έχει δύο εκφάνσεις. Πρώτον, είδη που έχουν παρουσία στην ελληνική φύση, αλλά δεν διαβιούν στα σημεία απελευθέρωσης και, δεύτερον, είδη που προέρχονται από χώρες του εξωτερικού. Σε κάθε περίπτωση το φαινόμενο είναι καταδικα-

στέο, καθώς προκαλεί προβλήματα στην τοπική βιοποικιλότητα, αφού τα άτομα αυτά, που δυνητικά εγκαθίστανται σε πληθυσμούς, ανταγωνίζονται ενδημικά είδη, αλλοιώνουν τα γενετικά χαρακτηριστικά ενδημικών πληθυσμών (μειώνεται η αρμοστικότητα λόγω υβριδισμού) και μεταδίδουν ασθένειες ή παράσιτα στα οποία τα αυτόχθονα είδη δεν έχουν ανοσία, ενώ μπορεί ακόμη και να αποδεκατίσουν τοπικούς πληθυσμούς ειδών ως θηρευτές».

«Η βιοποικιλότητα διατρέχει σήμερα κίνδυνο από τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουμε τόσο το παράνομο όσο και το νόμιμο εμπόριο»,

σχολίασε από την πλευρά του ο κ. Στραχίνης.

«Όταν παράνομα αφαιρούμε ένα είδος από το φυσικό του περιβάλλον, τότε μειώνουμε τον πληθυσμό του και μπορεί να το οδηγήσουμε σε εξαφάνιση. Για παράδειγμα, η νανόχεντρα, γνωστή και ως η οχιά της Πίνδου, είναι απειλούμενο είδος και μπορεί να εντοπιστεί σε μικρό πληθυσμό σε κάποιο βουνό. Αν λοιπόν εμείς αφαιρέσουμε κάποιο άτομο από αυτόν τον πληθυσμό του, ο οποίος δεν επικοινωνεί με τους άλλους πληθυσμούς του, η ζημιά είναι μεγάλη. Σπηλαιώδεις

σαλαμάνδρες έχουν εξαφανιστεί από οικοσυστήματα της Μεσογείου ακριβώς λόγω της αφαίρεσης ειδών του πληθυσμού τους από τον άνθρωπο».

Ο κ. Στραχίνης πρόσθεσε:

«Στην Ελλάδα υπάρχουν καταστήματα που πουλάνε εξωτικά ερπετά. Όμως, όταν ένα τέτοιο ζώο φτάσει στα χέρια κάποιου που δεν είναι καλά ενημερωμένος και το βαρεθεί, τότε δεν θα ξέρει τι να το κάνει και κατά πάσα πιθανότητα θα το αφήσει ελεύθερο στη φύση. Αυτό αποτελεί μεγάλη απειλή για τη βιοποικιλότητα, καθώς το συγκεκριμένο είδος μπορεί να εισαγάγει στα τοπικά οικοσυστήματα παθογόνους οργανισμούς, οι οποίοι θα είναι ξενικοί ως προς τα δικά μας αυτόχθονα είδη. Το ξενικό είδος θα μπορεί να επιβιώσει με αυτά τα μικρόβια, όχι όμως απαραίτητα και τα τοπικά είδη, τα οποία δεν θα έχουν αναπτύξει ανάλογες αντιστάσεις. Σ' αυτήν την περίπτωση ένα παθογόνο μπορεί να προκαλέσει επιδημίες σε αυτόχθονες πληθυσμούς και να οδηγήσει στη μείωση ή και στην εξαφάνιση του πληθυσμού τους. Αυτό έχει ήδη συμβεί με τον τριχιδιομύκητα, ο οποίος εισήχθη σε ευρωπαϊκά οικοσυστήματα μέσω ασιατικών ειδών σαλαμάνδρας. Οι ασιατικές σαλαμάνδρες έφτασαν στην Ευρώπη

μέσω εμπορίου ζώων, όμως τελικά κατέληξαν ελεύθερες στη φύση και μόλυναν τα αυτόχθονα αμφίβια. Αυτή τη στιγμή κάποιες ευρωπαϊκές χώρες -όπως η Γερμανία, η Ισπανία, η Ολλανδία, το Βέλγιο- αντιμετωπίζουν τεράστιες συρρικνώσεις και εξαφανίσεις πληθυσμών σαλαμάνδρας στα δικά τους οικοσυστήματα. Ο τριχιδιομύκητας έχει μέχρι στιγμής οδηγήσει σε τουλάχιστον 90 εξαφανίσεις ειδών και αμφιβίων στον κόσμο. Αυτό θα πρέπει να μας κάνει να καταλάβουμε ότι η εισαγωγή ενός ξενικού είδους μπορεί να έχει για τη βιοποικιλότητα εξίσου σοβαρές συνέπειες όσο και η αφαίρεση ειδών από τοπικά οικοσυστήματα».

Απειλή για τη βιοποικιλότητα των τοπικών οικοσυστημάτων δεν αποτελούν μόνο τα μικρόβια των ξενικών ειδών, αλλά εν δυνάμει και τα ίδια τα ξενικά είδη. Κι αυτό γιατί αν ένα ερπετό -ακόμα κι αν νόμιμα εισάγεται και πωλείται στην Ελλάδα- ενταχθεί στο τοπικό περιβάλλον, θα μπορούσε να εδραιώσει πληθυσμό είτε μέσω της απελευθέρωσης ατόμων του ίδιου είδους που θα αναπαράχθουν είτε μέσω της απελευθέρωσης του θηλυκού που κυοφορεί οργανισμούς οι οποίοι τελικά θα καταφέρουν να ενηλικιωθούν και να ζευγαρώσουν μεταξύ τους. Κάτι που με τη σειρά του μπορεί να εκτοπίσει πληθυσμούς της ντόπιας πανίδας.

«Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η αμερικάνικη νεροχελώνα που για χρόνια πωλούνταν ως κατοικίδιο σε πετ-σοπ»,

σημειώνει ο κ. Στραχίνης.

«Οι άνθρωποι τις αγόραζαν με ενθουσιασμό και τις έβαζαν σε χελωνιέρες, όμως αρκετά συχνά, όταν αυτές μεγάλωναν, οι ιδιοκτήτες τους δεν τις ήθελαν πια και τις

άφηναν στη φύση. Το αποτέλεσμα είναι αυτή τη στιγμή να έχουμε σε ολόκληρη την Ευρώπη εδραιωμένους πληθυσμούς αμερικάνικης νεροχελώνας, οι οποίοι εκτοπίζουν αυτόχθονα είδη νεροχελώνας και φέρνουν μικρόβια που είναι παθογόνα για τα ευρωπαϊκά είδη. Η ειρωνεία είναι ότι μετά από αυτή την εξέλιξη η αμερικανική νεροχελώνα είναι πια επικηρυγμένη κι απαγορεύεται να την έχεις ακόμα και στο σπίτι σου. Βέβαια, το επίπεδο προστασίας της άγριας ζωής στην Ελλάδα είναι τόσο χαμηλό, που μέχρι και σήμερα εντοπίζονται πετ-σοπ τα οποία πωλούν αμερικάνικες νεροχελώνας. Κι αυτό, παρότι είμαστε μια χώρα όπου λόγω κλίματος εύκολα θα μπορούσε να επιβιώσει ένα είδος από την υποτροπική και την εύκρατη ζώνη της Αμερικής ή να εδραιώσουν πληθυσμό αφρικανικά και ασιατικά φίδια. Κοινώς, ο κίνδυνος είναι εδώ, ειδικά μάλιστα που δεν υπάρχουν καταφύγια φιλοξενίας εγκαταλελειμμένων ερπετών, κάτι που αυξάνει σημαντικά τον κίνδυνο απελευθέρωσής τους στη φύση».

Ο πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής CITES Παναγιώτης Παφίλης ενισχύει τις παραπάνω παρατηρήσεις με ένα δεδομένο από την επιστημονική έρευνά του:

«Στο πλαίσιο μελέτης που πραγματοποιήσαμε σχετικά με τη βιοποικιλότητα του Εθνικού Κήπου εντοπίσαμε 510 νεροχελώνες, από τις οποίες τα δύο ελληνικά είδη είχαν μόλις τέσσερα άτομα. Οι υπόλοιπες, πάνω από 500, ήταν ξενικά είδη που είχαν απελευθερωθεί από πολίτες στις λιμνούλες του Εθνικού Κήπου. Βρήκαμε συνολικά 11 διαφορετικά είδη από την Κίνα και την Αμερική. Ακόμα κι αν αυτό έγινε καλοπροαίρετα από ανθρώπους που ήθελαν

να αφήσουν τις χελώνες στο περιβάλλον, το φαινόμενο δημιουργεί τεράστια προβλήματα, καθώς οι χελώνες κανιβαλίζονται μεταξύ τους και τελικά εκτοπίζουν τα τοπικά είδη, γεγονός που τα απειλεί με αφανισμό. Κατά τις δεκαετίες του '70 και του '80 οι νεροχελώνες στον Εθνικό Κήπο ήταν αμιγώς ελληνικές. Τώρα ο ελληνικός πληθυσμός οδεύει προς εξαφάνιση, υπό την απειλή και της αμερικανικής χελώνας, η οποία ανήκει στα 100 χειρότερα εισβλητικά είδη και έχει εντοπιστεί σε αρκετούς υγροτόπους σε όλη την Ελλάδα, ακόμη και σε νησιά, ανταγωνιζόμενη έντονα τις ντόπιες χελώνες και απειλώντας τις με εκτοπισμό από τα τοπικά οικοσυστήματα».

Ο κ. Παφίλης προσθέτει αναφορικά με την ανάγκη δημιουργίας καταφυγίου για την αποσώβηση εισβολής ξενικών ειδών στα ελληνικά οικοσυστήματα:

«Ας πούμε ότι σήμερα κιόλας αποφασίζουμε ότι πρέπει να εφαρμοστεί ο νόμος απαρέγκλιτα και βγαίνουμε έξω για να κάνουμε κατασχέσεις ειδών που πωλούνται παράνομα, όπως οι αμερικανικές χελώνες. Τι μπορούμε να τα κάνουμε μετά; Πρακτικά τίποτα, είναι η απάντηση, αφού κάποια είδη δεν θα μπορούν να επιστραφούν στη φύση είτε λόγω ασθενειών είτε λόγω αδυναμίας επιβίωσής τους με φόντο το ότι έχουν μεγαλώσει σε αιχμαλωσία. Πρέπει λοιπόν να φτιαχτεί ένα καταφύγιο. Εκεί υστερούμε ως πολιτεία».

Να σημειώσουμε ότι σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας τα ξενικά είδη «συμβάλλουν στο 60% των εξαφανίσεων ειδών, προκαλώντας ετησίως παγκόσμιες οικονομικές ζημιές ύψους 372 δισ. ευρώ ετησίως».³⁸

Και ο κ. Στραχίνης καταλήγει συμπερασματικά:

«Η μεγάλη εικόνα δείχνει ότι είμαστε πίσω στο ζήτημα της ενημέρωσης του κόσμου και της προστασίας της άγριας ζωής. Υπάρχουν ερπετά που δεν αναφέρονται σε καμία νομοθεσία, ενώ δεν έχουμε νομοθεσία που να προστατεύει τα ερπετά ως κατοικίδια και όχι μόνο ως άγρια είδη και που να απαγορεύει την εισαγωγή ερπετών τα οποία θα μπορούσαν να επηρεάσουν άμεσα ή έμμεσα τη βιοποικιλότητα, όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες, όπου απαγορεύεται η εμπορία ερπετών που θα βλάψουν αυτόχθονα είδη αν εισαχθούν στα τοπικά οικοσυστήματα. Δεν υπάρχει νομοθεσία που να απαγορεύει την εμπορία ερπετών, η ευζωία των οποίων ως κατοικιδίων επηρεάζεται. Ερπετά πωλούνται αδιακρίτως, χωρίς να ξέρουμε πού θα καταλήξουν κι αν οι αγοραστές έχουν την απαραίτητη εκπαίδευση για να τα φροντίσουν. Για παράδειγμα, δεν υπάρχει νόμος που να σε υποχρεώνει να έχεις τσιπάκι στο ερπετό σου ή να απαγορεύει συλλέκτες κι εκτροφείς να διατηρούν μεγάλες συλλογές ερπετών σε κούτες στο σπίτι τους, όπως κάνουν για να μην τους πιάνουν πολύ χώρο. Δεν υπάρχει καν νομοθεσία για τους κανόνες εμπορίας φιδιών που είναι δηλητηριώδη. Δεν μπορεί η Αθήνα να γεμίζει με δηλητηριώδη φίδια ή ερπετά που είναι επικίνδυνα για τον άνθρωπο. Αν όλα αυτά δεν αλλάξουν, θα καταλήξουμε σαν χώρες όπως η Ολλανδία, όπου οι πρακτικές του εμπορίου έχουν οδηγήσει σε εισαγωγές και τελικά εδραιώσεις πληθυσμών ξενικών φιδιών στα τοπικά οικοσυστήματα. Η ουσία είναι ότι το κράτος δεν μπορεί να αφήνει αρρύθμιστη μία διαδικασία που δυνάμει απειλεί βιοποικιλότητα, ευζωία κι ανθρώπους».

³⁸ World Health Organization, Biodiversity (18.2.2025). <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/biodiversity>

Ανάγκη διαφάνειας και ενημέρωσης των καταναλωτ(ρι)ών

Στο πλαίσιο της έρευνας επικοινωνήσαμε με έξι καταστήματα πώλησης ερπετών (feeders.gr, reptiliumshop.gr, tropicisland.gr, myreptileshop.gr, petsamoliz.gr, reptilianostragr.com), στα οποία στείλαμε ένα κοινό ερωτηματολόγιο, ώστε να προσεγγίσουμε τις πολιτικές τους αφενός με το πώς εξασφαλίζουν ότι τα είδη που εισάγουν και εμπορεύονται δεν έχουν παγιδευτεί παράνομα από τις χώρες προέλευσής τους, αφετέρου με το πώς διασφαλίζουν ότι τα πωλούμενα είδη δεν θα εισαχθούν στα τοπικά οικοσυστήματα της χώρας με κίνδυνο να επηρεάσουν αυτόχθονες πληθυσμούς και βιοποικιλότητα.

Αναλυτικά, το ερωτηματολόγιο έθετε τα εξής ερωτήματα:

Πώς εξασφαλίζει το κατάστημά σας ότι τα άγρια είδη και ερπετά που εισάγει και εμπορεύεται δεν έχουν παγιδευτεί παράνομα από τις χώρες εισαγωγής ή προέλευσής τους;

Από την έρευνά μας προκύπτει ότι εκτροφείς ερπετών από το εξωτερικό παγιδεύουν παράνομα άγρια είδη και ερπετά, ώστε στη συνέχεια να προχωρήσουν στην αναπαραγωγή απογόνων και να τα νομιμοποιήσουν με έγγραφα που διαθέτουν για είδη που αιχμαλώτισαν σε προγενέστερο χρόνο και για τα οποία διαθέτουν νομιμοποιητικά έγγραφα. **Γνωρίζετε την παραπάνω πρακτική; Πώς την σχολιάζετε; Πώς εξασφαλίζει το κατάστημά σας ότι τα άγρια είδη και ερπετά που εισάγει και εμπορεύεται δεν έχουν καταστεί «νόμιμα» με την παραπάνω παράνομη διαδικασία;**

Πώς εξασφαλίζει το κατάστημά σας ότι τα άγρια είδη και ερπετά που εμπορεύεται δεν θα εισαχθούν στα τοπικά οικοσυστήματα της χώρας, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η χώρα δεν διαθέτει καταφύγιο για ερπετά που εγκαταλείπονται από τους ιδιοκτήτες τους, με αποτέλεσμα να διατρέχεται ο κίνδυνος να εισαχθούν στα ελληνικά οικοσυστήματα παθογόνα και ξενικά είδη και να πληγεί η βιοποικιλότητα;

Διαθέτετε αναρτημένη στην ιστοσελίδα σας κάποια πολιτική επιστροφής ερπετών και άγριων ειδών από τους αγοραστές τους, ώστε να αποφεύγεται η απελευθέρωσή τους στα τοπικά οικοσυστήματα και η απειλή σε βάρος της βιοποικιλότητας;

Πέντε από τα έξι μαγαζιά δεν ανταποκρίθηκαν στο αίτημά μας, γεγονός που καταδεικνύει ότι υπάρχει σημαντικό περιθώριο βελτίωσης της ενημέρωσης των καταναλωτ(ρι)ών σχετικά με το πώς δεν θα επηρεάσουν τη βιοποικιλότητα ακόμα και είδη που αποκτήθηκαν με νόμιμα, αλλά ελλείπει κατάλληλων πολιτικών και καταφυγίων θα μπορούσαν να καταλήξουν ανεξέλεγκτα στα τοπικά οικοσυστήματα, επηρεάζοντας τους τοπικούς πληθυσμούς.

Το μοναδικό κατάστημα που ανταποκρίθηκε στο αίτημά μας ήταν το Reptilianostr, το οποίο ανέφερε στις απαντήσεις του μέσω Facebook: «*Η Ελλάδα δεν επιτρέπει την εισαγωγή άγριας πανίδας που έχει αφαιρεθεί από το φυσικό περιβάλλον και υπάγεται στη Σύμβαση CITES. Κανένα μαγαζί ή εταιρεία δεν μπορεί να γνωρίζει το τι θα απογίνει το κάθε ζώο -από έντομο μέχρι θηλαστικό- από τη στιγμή που πωλείται. Αυτό είναι σχετικά αδύνατο, μιας και υπολογίζονται ότι πωλούνται ή διατίθενται στην αγορά πολλές χιλιάδες ζώα ετησίως. Το παράνομο εμπόριο είναι μια πραγματικότητα και ο περιορισμός του δεν είναι εφικτός. Η παραπληροφόρηση και οι αστικοί μύθοι πειράζουν την πραγματική διάσταση της κατάστασης».*

Σε νέο ερώτημά μας σχετικά με την αναφορά ότι ο περιορισμός του παράνομου εμπορίου δεν είναι εφικτός, το Reptilianostr απάντησε: «Είναι αδύνατο να πάει κάποιος στην Αυστραλία, στη μέση της πιο αφιλόξενης περιοχής του κόσμου, για να αιχμαλωτίσει ένα σπάνιο ερπετό και να το φέρει στην Ευρώπη με σκοπό να το εμπορευτεί. Η πιθανότητα να επιβιώσει ένα άγριο ζώο λόγω του στρες, των παρασίτων και άλλων

παραγόντων εκμηδενίζει τη σκοπιμότητα». Καθώς όμως το παράνομο εμπόριο γίνεται συνήθως με άγρια είδη που μπορούν να επιβιώσουν σε νέα περιβάλλοντα, ρωτήσαμε το Reptilianostr αν θα μπορούσε να επιβιώσει στην Ελλάδα ένα είδος από την εύκρατη ή την υποτροπική ζώνη της Αμερικής. «*Ισως σε μερικά μέρη της Ελλάδας, αλλά σε πολύ περιορισμένα πεδία*», σημείωσε ο εκπρόσωπος του καταστήματος.

Σχετικά με την ανάγκη δημιουργίας ενός καταφυγίου ερπετών, ώστε να φιλοξενοούνται εκεί όσα ζώα εγκαταλείπονται και να μην καταλήγουν ελεύθερα στη φύση και σε βάρος της ντόπιας βιοποικιλότητας, το Reptilianostr ανέφερε: «*Φυσικά επιβάλλεται ένα καταφύγιο εξειδικευμένο, αλλά τα ερπετά παραμένουν ίσως τα τελευταία στη λίστα εγκατάλειψης, εξαιρουμένων μερικών ειδών από υδρόβιες χελώνες. Αυτό οφείλεται στο ότι οι χελώνες συχνά αγοράζονται ως “δωράκι” έναντι λίγων ευρώ, ενώ ένα φίδι είναι συνετή αγορά*». Το κατάστημα πρόσθεσε ότι έχει κληθεί να πάρει πίσω ερπετό μετά από κλήση της ΕΛΑΣ, της Πυροσβεστικής και της Εισαγγελίας, σε περιπτώσεις κατά τις οποίες φίδια δραπέτευσαν από το αστικό περιβάλλον τους.

Θα πρέπει να προσθέσουμε ότι προς το κατάστημα reptiliumshop.gr θέσαμε ένα ακόμη ερώτημα σχετικά με μια αγγελία που ήταν αναρτημένη στην ιστοσελίδα του και η οποία προωθούσε τέσσερις κρασπεδοχελώνες (*Testudo marginata*), είδος που προστατεύεται από πλείστα διεθνή κείμενα και περιλαμβάνεται, πρώτον, στα Παραρτήματα II και IV της Κοινοτικής Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ

© hatic-guven-yesilyurt / unsplash

για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, δεύτερον, στο Παράρτημα II της Σύμβασης της Βέρνης για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης, τρίτον, στον Πίνακα Β' του Προεδρικού Διατάγματος υπ' αριθμόν 67 («Περί προστασίας της αυτοφυούς χλωρίδας και άγριας πανίδας και καθορισμού διαδικασίας συντονισμού και ελέγχου της έρευνας επ' αυτών»), καθώς και, τέταρτον, στο Παράρτημα A (II) της Σύμβασης CITES («Για το Διεθνές Εμπόριο των Απειλούμενων με Εξαφάνιση ειδών της άγριας πανίδας και χλωρίδας»). Σε επιστολή της τον Φεβρουάριο του 2023

η Ελληνική Ερπετολογική Εταιρεία είχε γνωστοποιήσει προς τη Διαχειριστική Αρχή CITES και το Δασαρχείο την ύπαρξη της παραπάνω αγγελίας, ζητώντας πληροφορίες για το αν τα συγκεκριμένα ζώα βρίσκονταν στην κατοχή του καταστήματος και πωλούνταν με νόμιμο τρόπο ή αν επρόκειτο για περίπτωση παράνομης κατοχής και πώλησης με φόντο την ισχύουσα νομοθεσία.^{39 40 41}

Το εν λόγω κατάστημα δεν απάντησε στο σχετικό ερώτημά μας. Η σχετική αγγελία δεν είναι πλέον διαθέσιμη στο διαδίκτυο.

³⁹ Άρθρο 277 παρ. 22 σε συνδυασμό με άρθρο 256 παρ. 6 περ. Β' του Νομοθετικού Διατάγματος 86 ΦΕΚ Α' 7/18.1.1969 | Δασικός Κώδικας. <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/524554/n.d.-86-1969>

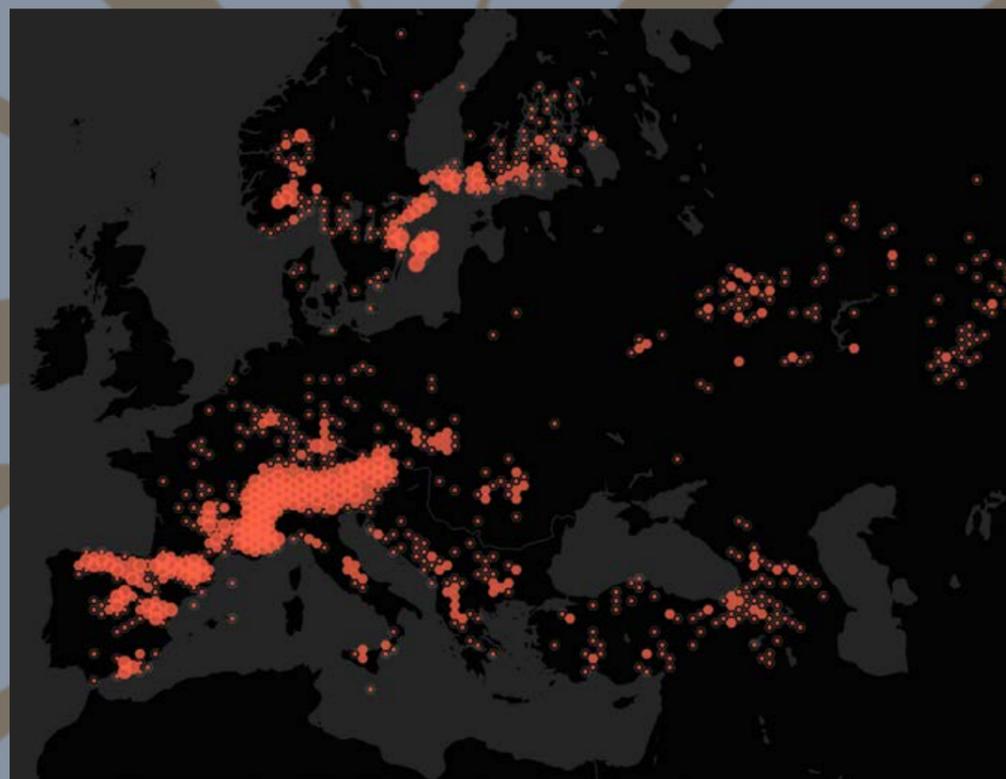
⁴⁰ Άρθρο 11 παρ. 1 περ. ε) της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 33318/3028/1998 - ΦΕΚ 1289/Β/28-12-1989. <https://www.e-nomothesia.gr/kat-periballon/koine-upourgike-apophase-33318-3028-1998.html>

⁴¹ Κοινή Υπουργική Απόφαση 125188/246/22-01-2013 (ΦΕΚ Β' 285/13.02.2013), σύμφωνα με την οποία για την κατοχή και διακίνηση οποιουδήποτε δείγματος (ζωντανού ή νεκρού, μέρους ή παραγώγου, επεξεργασμένου ή μη) είδους της άγριας πανίδας και της αυτοφυούς χλωρίδας του άρθρου 2 της ως άνω ΚΥΑ (είδη CITES και είδη μη CITES που καταλογονογραφήθηκαν στην αριθμ. 127703/602/18-02-2013 διευκρινιστική εγκύκλιο) απαιτείται άδεια των αρμοδίων Διαχειριστικών Αρχών CITES που εκδίδονται σε ειδικά έντυπα. <https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/2024/09/%CE%9A%CE%A5%CE%91-125188-246-22-01-2013-%CE%92%CE%84285-1.pdf>

5. *Parnassius apollo*: Η πεταλούδα που προδίδει τις κρατικές αδυναμίες

Ελλιπής προστασία της *Parnassius apollo* στην Ελλάδα

Τ' όνομά της είναι αφιερωμένο στον θεό Απόλλωνα. Το μέγεθός της είναι σχετικά μεγάλο και τα φτερά της είναι λευκά, με μαύρες, κόκκινες και -σπανιότερα- πορτοκαλί αποχρώσεις. Κοινώς, είναι όμορφη και -γι' αυτόν επίσης τον λόγο- απειλούμενη. Πρόκειται για την πεταλούδα *Parnassius apollo*, η οποία, σύμφωνα με τον Οργανισμό Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ),⁴² συναντάται κυρίως σε μεσαία και μεγάλα υψόμετρα της Ελλάδας (από 650 έως 2.400 μέτρα), «σε απόκρημνες ηλιόλουστες πλαγιές με χαμηλή και αραιή βλάστηση, σε υποαλπικά πετρώδη λιβάδια πλούσια σε άνθη και σε ξέφωτα δασών». Το συγκεκριμένο είδος πεταλούδας εντοπίζεται και σε ευρύτερες περιοχές της κεντρικής Ασίας και της Ευρώπης, με ιδιαίτερα πυκνές καταγραφές πληθυσμών στις Άλπεις και τα Πυρηνναία Όρη.⁴³

Καταγραφές πληθυσμών της πεταλούδας *Parnassius apollo* στην Ευρώπη και τη δυτική Ασία.

Πηγή: [Global Butterfly Information System](https://www.gbif.org/species/1938810).

Η περίπτωση της *Parnassius apollo* μάς επιτρέπει να προσεγγίσουμε σε μεγαλύτερο βάθος τον τρόπο με τον οποίο οι ελληνικές Αρχές αντιμετωπίζουν το παράνομο εμπόριο άγριων ειδών με φόντο ένα είδος που κρίνεται ως απειλούμενο στην Ευρώπη⁴⁴ και προστατεύεται από τέσσερα υπερεθνικά νομοθετήματα: την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας,⁴⁵ τη Σύμβαση της Βέρνης για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης,⁴⁶ τη Σύμβαση CITES,⁴⁷ καθώς και τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1320/2014 για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 338/97 για την προστασία των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας με τον έλεγχο του εμπορίου τους.⁴⁸ Η κατάσταση για την *Parnassius apollo* κρίνεται προβληματική και στην Ελλάδα, αφού οι πληθυσμοί της δέχονται πιέσεις εξαιτίας και της μη συλλογής στοιχείων και μη εφαρμογής πολιτικών για την προστασία της.

Σήμερα τα πεπραγμένα των ελληνικών Αρχών για την προστασία της *Parnassius apollo* μάς λένε δύο πράγματα. Το ένα, θετικό κι αισιόδοξο: Το κράτος αναγνωρίζει το πρόβλημα της ελλιπούς προστασίας της άγριας ζωής. Το άλλο, αρνητικό κι απαισιόδοξο: Το κράτος προχωράει αργά στην αντιμετώπισή του, παρουσιάζοντας σοβαρές παραλείψεις.

⁴² Τζωρτζακάκη Ο. (2021). Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το είδος λειποδοπέδου *Parnassius apollo*. <https://necca.gov.gr/apelloumena-eidi/parnassius-apollo/>

⁴³ Global Butterfly Information Center (n.d.). *Parnassius apollo* (Linnaeus, 1758). <https://www.gbif.org/species/1938810>

⁴⁴ https://eunis.eea.europa.eu/species/284#legal_status

⁴⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A31992L0043>

⁴⁶ <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/summary/bern-convention.html>

⁴⁷ <https://cites.org/eng>

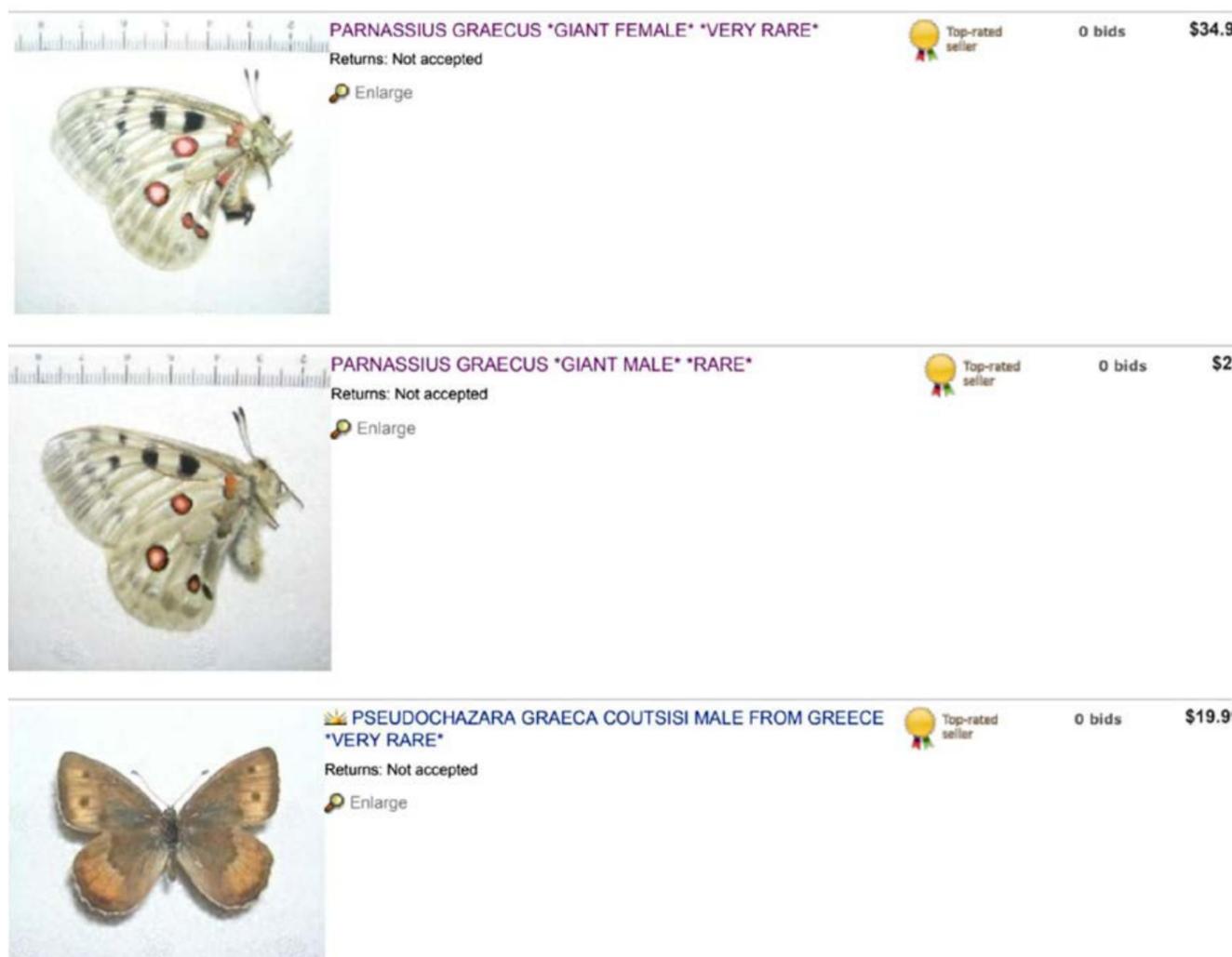
⁴⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32014R1320>

Ας εξηγήσουμε τον συλλογισμό μας.

Τον Αύγουστο του 2021, στο πλαίσιο του (χρηματοδοτούμενου από την ΕΕ) έργου LIFE-IP 4 NATURA για τη διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, το υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας θεσμοθέτησε⁴⁹ το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την προστασία της *Parnassius apollo*, με σκοπό την αναστροφή της πτωτικής τάσης των πληθυσμών της και τη σταδιακή επέκταση της γεωγραφικής εξάπλωσής της σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.

Τα μέτρα του Εθνικού Σχεδίου Δράσης προβλέπουν μεταξύ άλλων τη σύσταση ενός συντονισμένου μηχανισμού ελέγχου, ο οποίος θα προωθή τη σύμπραξη των αρμόδιων υπηρεσιών (του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, της Γενικής Διεύθυνσης Περιβαλλοντικής Πολιτικής και της Γενικής Διεύθυνσης Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος, των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, του ΟΦΥΠΕΚΑ, των Δασαρχείων, των τελωνείων και της Αρχής Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της ΕΛΑΣ), με σκοπό τη βελτίωση του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου, τον περιορισμό της παράνομης συλλογής, εξαγωγής και εμπορίας της *Parnassius apollo*, καθώς και την επιβολή κυρώσεων για τις παράνομες αιχμαλωσίες του συγκεκριμένου είδους πεταλούδας. Το Σχέδιο Δράσης προωθεί παράλληλα τη θέσπιση περιοχών απαγόρευσης χρήσης απόχης, την εντατικοποίηση περιπολιών για την αντιμετώπιση της παράνομης παγίδευσης, καθώς και τη δημιουργία θεσμικού πλαισίου για τον προσδιορισμό προστίμων σε περίπτωση συλλογής πεταλούδων χωρίς άδεια.

Εκτός από τα μέτρα αντιμετώπισης του παράνομου εμπορίου, το Σχέδιο Δράσης προβλέπει συστηματική παρακολούθηση της *Parnassius*

Αγγελίες με δείγματα ελληνικών πεταλούδων προς πώληση στο ebay. Το εύρημα έθεσε στη διάθεσή μας. Πηγή που θέλησε να διατηρήσει την ανωνυμία της για την προστασία της εργασίας της.

apollo, ώστε ν' αποκτηθούν τα απαραίτητα δεδομένα για το μέγεθος και την τάση αύξησης ή μείωσης των πληθυσμών της, για τις απειλές που δέχεται και την επιτυχία των μέτρων διαχείρισης. Επικαλούμενο διεθνή βιβλιογραφία, το Σχέδιο Δράσης χαρακτηρίζει την παραπάνω δράση βιοπαρακολούθησης ως «απαραίτητη για την εφαρμογή οποιουδήποτε σχεδίου διαχείρισης και προστασίας

ειδών πεταλούδων», αφού «μετά τη συλλογή επαρκών πληθυσμιακών δεδομένων μπορεί να πραγματοποιηθεί εκτίμηση τρωτότητας του είδους στην κλιματική αλλαγή», η οποία με τη σειρά της θα επιτρέψει τον σχεδιασμό αποτελεσματικών μέτρων για την προσαρμογή στην κλιματική κρίση.

Η θεσμοθέτηση του Εθνικού Σχεδίου Δρά-

σης για την *Parnassius apollo* μάς λέει ότι το ελληνικό κράτος, υποβοηθούμενο από τη νομοθεσία και τη χρηματοδότηση της ΕΕ, φαίνεται πως αναγνωρίζει την ανάγκη νέων μέτρων για την αντιμετώπιση των αστοχιών στην προστασία της άγριας ζωής από την παράνομη αιχμαλωσία, εκτροφή και εμπορία. Μάλιστα, παρατηρούμε ότι τα εν λόγω μέτρα κινούνται στην κατεύθυνση της κάλυψης ελλείψεων που εντοπίσαμε κατά τα προηγούμενα κεφάλαια της έρευνάς μας, τα οποία προβλέπουν καλύτερη συνεργασία των πολλαπλών αρμόδιων Αρχών, την εντατικοποίηση ελέγχων και κυρώσεων, καθώς και τη συλλογή δεδομένων για τη διαμόρφωση συνεκτικών πολιτικών. Σαν το ελληνικό κράτος να εκφράζει την αναγνώρισή του ότι πρέπει να σοβαρευτεί και να οργανωθεί.

Ωστόσο, εδώ ακριβώς εγείρεται ένα σοβαρό ζήτημα: Παρότι έχουν περάσει σχεδόν τέσσερα χρόνια από τη θεσμοθέτηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την *Parnassius apollo*, το υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας δεν έχει ακόμη προκηρύξει τον διαγωνισμό, ώστε να ανατεθεί το έργο της εφαρμογής και της παρακολούθησης των μέτρων του, γεγονός που ουσιαστικά αναιρεί σε μεγάλο βαθμό τους σκοπούς του εν πολλοίς ανεφάρμοστου Εθνικού Σχεδίου Δράσης.

Πηγή με άριστη γνώση του θέματος μας είπε ότι αυτή η μακροχρόνια παράλειψη είναι σοβαρή για την προστασία τόσο της *Parnassius apollo* όσο και άλλων προστατευόμενων ειδών, καθώς η φιλοδοξία πίσω από την υλοποίηση του συγκεκριμένου Εθνικού Σχεδίου Δράσης ήταν να λειτουργήσει ως πιλότος για την *Parnassius apollo*, ώστε να εφαρμοστούν ανάλογα μέτρα

⁴⁹ Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το είδος λεπιδόπτερου *Parnassius apollo*. Αριθμ. οικ. ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/68149/2156, ΦΕΚ Β' 3646/6.8.2021. https://edozone.gr/wp-content/uploads/2024/05/LIFE-IP-4-NATURA-Del.A.1.6.5-LIFE_IP-Action-Plan-Parnassius-OGG.pdf

και για άλλα είδη της άγριας ζωής που απειλούνται ή χρειάζονται προστασία. Μάλιστα, η παρατεταμένη παράλειψη του υπουργείου Περιβάλλοντος να προχωρήσει στον διαγωνισμό για την ουσιαστική εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης εν πολλοίς απειλεί την αποτελεσματικότητά του, καθώς τα μέτρα του εκπονήθηκαν το 2019 και θεσμοθετήθηκαν το 2021 και ως εκ τούτου ενδεχομένως να καταστούν λιγότερο αποτελεσματικά από την καθυστερημένη εφαρμογή τους, εφόσον τελικά εφαρμοστούν. Αν σκεφτούμε δε ότι το πρόγραμμα LIFE-IP 4 NATURA, στο πλαίσιο του οποίου καταρτίστηκε το Εθνικό Σχέδιο Δράσης, ολοκληρώνεται το 2025,⁵⁰ διάστημα στο οποίο θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί όλες οι δράσεις του, καταλαβαίνουμε ότι ο περισσότερος χρόνος του προγράμματος για την *Parnassius apollo* έχει περάσει άπραγος. Κι αυτό απειλεί συνολικά τον σχεδιασμό για την προστασία αυτής της πεταλούδας, αφού τα μέτρα του Εθνικού Σχεδίου Δράσης προτάθηκαν ακριβώς στη λογική μιας πρώτης προσέγγισης, ώστε να βελτιστοποιηθούν στην πορεία εφαρμογής τους, καθώς άλλωστε πρόκειται για ένα πρώτο βήμα στην όλη προσπάθεια.

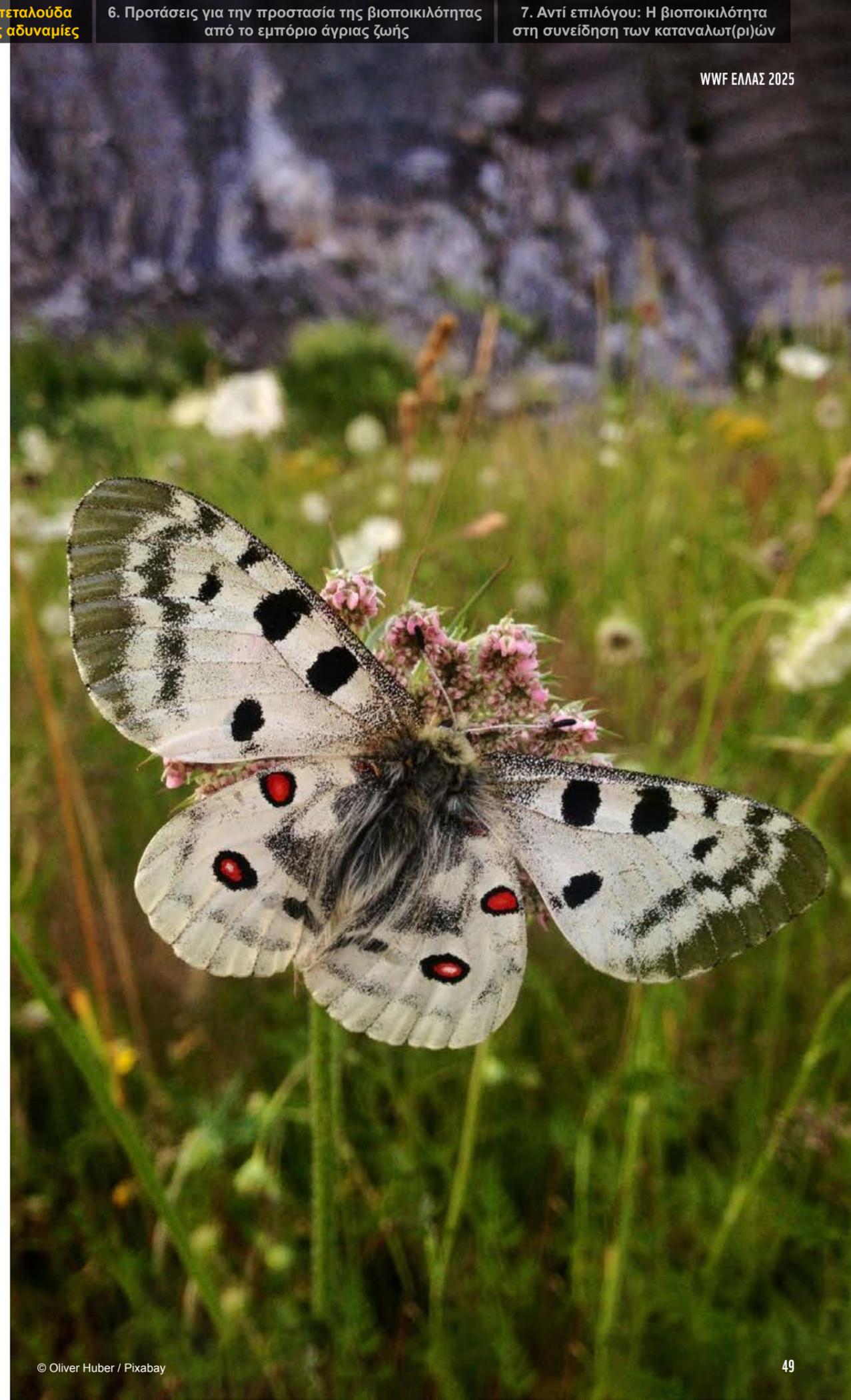
«Το αποτέλεσμα της κρατικής απραξίας είναι να έχουμε συλλέκτες πεταλούδων που έρχονται και φεύγουν ανενόχλητοι από τη χώρα»,

σχολίασε στο WWF Ελλάς πηγή που θέλησε να διατηρήσει την ανωνυμία της για την προστασία της εργασίας της στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος.

«Πρόκειται για ανθρώπους που -με σκοπό είτε τον εμπλουτισμό των ιδιωτικών συλλογών τους είτε την παράνομη εμπορία είτε τη διερεύνηση επιστημονικών και γενετικών ζητημάτων- αιχμαλωτίζουν κατά προτεραιότητα εύρωστα και λαμπερά -“φρέσκα”, όπως συχνά αποκαλούνται- άτομα, επειδή έχουν πιο ωραία χρώματα και ακέραια φτερά, το οποίο σημαίνει ότι μπορεί να έχουν μεταμορφωθεί στο στάδιο του ενήλικου ατόμου

πριν λίγες μέρες ή ώρες κι έτσι να μην έχουν προλάβει ν’ αναπαραχθούν. Σε κάποιες περιπτώσεις συλλέγουν και προνύμφες (σ.σ.: κάμπιες) και τις μεταφέρουν ζωντανές σε terraria (σ.σ.: ειδικά διαμορφωμένα κουτιά για τη μεταφορά ζώων) ως το εξωτερικό. Οι περισσότεροι συλλέκτες, που λόγω παράδοσης συχνά προέρχονται από την Αγγλία και τη βόρεια Ευρώπη, είτε καρφισώνουν τις πεταλούδες σε ειδικές ξύλινες πλακέτες και τις ταριχεύουν για την προσωπική συλλογή τους είτε τις εκτρέφουν για να τις πουλήσουν. Σε αντίθεση με άλλα είδη, οι πεταλούδες είναι μικρές και γι’ αυτό τον λόγο είναι εύκολο να τις κρύψεις, οπότε οι συλλέκτες μπορούν να μαζέψουν χωρίς δυσκολία δείγματα, να τα βάλουν στ’ αυτοκίνητά τους και να φύγουν ανενόχλητοι, αφού οι έλεγχοι στα τελωνεία δεν είναι αποτελεσματικοί».

Η ευρεία γεωγραφική εξάπλωση της *Parnassius apollo* δεν πρέπει να θεωρείται παράγοντας που εξασφαλίζει την επιβίωσή της απέναντι στις ανθρωπογενείς πιέσεις. Κι αυτό γιατί οι πληθυσμοί της, διεσπαρμένοι από το Θιβέτ της Ασίας έως τα νησιά της Σκανδιναβίας, δεν επικοινωνούν μεταξύ τους και ως εκ τούτου έχουν αναπτύξει διαφορετικά χαρακτηριστικά και χρώματα, τόσο που παλαιότερα θεωρούνταν διαφορετικά υποείδη μεταξύ τους. Αντίθετα, η απομόνωση και τα ξεχωριστά χαρακτηριστικά των πληθυσμών της *Parnassius apollo* την καθιστούν ακόμα πιο ευάλωτη απέναντι σε παράνομους συλλέκτες κι εκτροφείς, καθώς αυτοί τείνουν να κυνηγούν την ποικιλομορφία τους, αιχμαλωτίζοντας άτομα από κάθε διαφορετική περιοχή -τις Άλπεις, τα Βαλκάνια, το Αφγανιστάν- και προκαλώντας μείωση των πληθυσμών της σε διαφορετικές περιοχές της Ευρώπης και της Ασίας. Αυτός ήταν κι ένας από τους λόγους για τους οποίους η *Parnassius apollo* επιλέχθηκε για το πρόγραμμα LIFE-IP 4 NATURA, με σκοπό την παρακολούθηση και την προστασία της.

⁵⁰ Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.(n.d.). LIFE-IP 4 NATURA project. <https://necca.gov.gr/erga/prostatevomenes-perioches/life-ip-4-natura-project/>

Εμπόριο δειγμάτων πεταλούδων στο διαδίκτυο

Όπως και με άλλα είδη άγριας ζωής, κατά την έρευνά μας εντοπίσαμε εμπόριο δειγμάτων πεταλούδων στο διαδίκτυο. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι στην ιστοσελίδα *The Insect Collector* (όπως ήταν ανανεωμένη με ημερομηνία 26 Οκτωβρίου 2024) καταγράψαμε 109 δείγματα πεταλούδων προς πώληση, με τις τιμές τους να κυμαίνονται από τα 8,90 ευρώ έως τα 99,90 ευρώ. Η συνολική αγοραστική αξία των πωλούμενων δειγμάτων από την Ελλάδα μόνο κατά τον συγκεκριμένο χρόνο ανερχόταν στα 3.152 ευρώ.

Ακόμη, στον ίδιο ιστότοπο εντοπίσαμε αγγελίες πώλησης ελληνικών δειγμάτων αρσενικών και θηλυκών πεταλούδων του είδους *Colias aurorina*, ενός από τα πλέον αγαπημένα είδη των συλλεκτών, έναντι τιμών από 15 έως 40 ευρώ (βλ. εικόνα παρακάτω).

Αποστείλαμε δημοσιογραφικά ερωτήματα προς τον εκπρόσωπο του *Insect Collector*, κ. Ρόμπερτ Βέστφαλ (Robert Westphal), και θέσαμε υπόψη του τα παραπάνω ευρήματα. Μεταξύ άλλων τον ρωτήσαμε με ποιον τρόπο αποκτά τα δείγματα των πεταλούδων που προσφέρει προς πώληση, αν ο ίδιος ή οι πωλητές του απέκτησαν άδεια συλλογής πεταλούδων από τις ελληνικές Αρχές, ποιο νομοθετικό καθεστώς εφαρμόζει για τη συλλογή, εκτροφή και πώληση των δειγμάτων πεταλούδων, καθώς και πώς σχολιάζει το γεγονός ότι η πώληση δειγμάτων θα μπορούσε να στρέψει ανθρώπους στην αιχμαλωσία πεταλούδων με σκοπό την εκτροφή ή την πώληση, κάτι που μπορεί να έχει αρνητικό αποτύπωμα στους πληθυσμούς των πεταλούδων και τη βιοποικιλότητα.

«Βρίσκομαι υπό μεγάλη χρονική πίεση για τις επόμενες εβδομάδες και μπορώ μόνο να σας δώσω σύντομες απαντήσεις. Αγοράζω τα έντομά μου από εκθέσεις εντόμων ή από ιδιώτες συλλέκτες που πωλούν παλιές συλλογές»,

απάντησε ο κ. Βέστφαλ, προσθέτοντας:

«Είναι περίεργο, καθώς είστε το δεύτερο άτομο που με ρωτάει για το απόθεμά μου, από πού προέρχεται (σ.σ.: κανένα άλλο πρόσωπο δεν έχει επικοινωνήσει με τον ιστότοπο στο πλαίσιο της δικής μας έρευνας). Σε κάθε περίπτωση, τα τελευταία χρόνια οι δουλειές μου με ευρωπαϊκά έντομα έχουν σταματήσει να προκαλούν [αγοραστικό] ενδιαφέρον και είναι πολύ δύσκολο να βρω οποιονδήποτε που θέλει να τα αγοράσει. Η αγορά εντόμων έχει αλλάξει εντελώς, [υπάρχουν] πλέον πολύ λίγοι σοβαροί συλλέκτες. Κατά το παρελθόν οι άνθρωποι αγόραζαν πολύχρωμες τροπικές πεταλούδες για έργα τέχνης και κορνίζες, όμως πια δεν τις προμηθεύω, αφού δεν έχω μεγάλους αριθμούς από κάθε είδος».

[← Previous page](#)

Specimens: Pieridae (C - colias C)

View basket

Checkout

Please note: we may still be awaiting delivery of some of these new arrivals, also some sell very quickly. Prices subject to change

Show 10 entries

Search: greece

	Locality	Family	Species	Sub-species	Quality	Sex	Price	
	Greece	Pieridae	<i>Colias aurorina</i>	ssp C.aurorina heldreichi	A1	M	€20.00	Add
	Greece	Pieridae	<i>Colias aurorina</i>	ssp C.aurorina heldreichi	A1-	M	€15.00	Add
	Greece	Pieridae	<i>Colias aurorina</i>	ssp C.aurorina heldreichi	A1-	F	€30.00	Add
	Greece	Pieridae	<i>Colias aurorina</i>	ssp C.aurorina heldreichi	A1-	F	€40.00	Add
	Greece	Pieridae	<i>Colias aurorina</i>	ssp C.aurorina heldreichi	A2	F	€25.00	Add

6. Προτάσεις για την προστασία της βιοποικιλότητας από το εμπόριο άγριας ζωής

Από τα δεδομένα της έρευνας προκύπτουν οι εξής προτάσεις για την προστασία της βιοποικιλότητας από το παράνομο ή το ανεξέλεγκτο εμπόριο άγριων ειδών:

1. Εντατικοποίηση των ελέγχων και αυστηροποίηση των προστίμων σε φυσικά καταστήματα και αγορές όπου πωλούνται παράνομα άγρια είδη και πτηνά, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα το παζάρι του Σχιστού.
2. Εντατικοποίηση των ελέγχων της ΕΛΑΣ και της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος σε άτυπες διαδικτυακές αγορές προώθησης άγριων ειδών και πτηνών.
3. Ενίσχυση του προσωπικού και του εξοπλισμού των Δασαρχείων, με σκοπό την εντονότερη παρουσία τους στο πεδίο και την αποτελεσματικότερη πρόληψη και καταστολή της παράνομης αιχμαλωσίας άγριων ειδών και πτηνών.
4. Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τα είδη άγριας ζωής των οποίων η πώληση απαγορεύεται, με σκοπό την αναγνώριση του παράνομου εμπορίου και τον περιορισμό της ζήτησης προστατευόμενων ειδών, καθώς και την αποφυγή κατανάλωσης προστατευόμενων ειδών που προσφέρονται σε εστιατόρια και ταβέρνες, όπως είναι οι πετροσωλήνες (βλ. σχετικά στην επόμενη ενότητα).
5. Δημιουργία μιας πλατφόρμας επικοινωνίας με σκοπό τη δυνατότητα κατάθεσης καταγγελιών και στοιχείων εκ μέρους των καταναλωτ(ρι)ών σχετικά με κρούσματα παράνομης πώλησης άγριων ζώων.
6. Ενίσχυση και εκπαίδευση του προσωπικού των τελωνείων, με σκοπό αφενός την πραγματοποίηση αποτελεσματικότερων ελέγχων στα σημεία εισόδου και εξόδου της χώρας, αφετέρου την αντιμετώπιση παράνομων εισαγωγών και εξαγωγών άγριων ειδών και πτηνών.⁵¹
7. Διαμόρφωση ενός αποτελεσματικού νομοθετικού πλαισίου για τη ρύθμιση απόκτησης και διατήρησης ερπετών ως κατοικιδίων, καθώς και δημιουργία ενός καταφυγίου ερπετών, ώστε να προστατευθεί η βιοποικιλότητα από ανεξέλεγκτες εισαγωγές ξενικών ειδών και παθογόνων στα τοπικά οικοσυστήματα.
8. Θεσμοθέτηση μιας διυπηρεσιακής βάσης δεδομένων με στατιστικά στοιχεία σχετικά με το παράνομο εμπόριο άγριων ειδών και την καταπολέμησή του.
9. Ενίσχυση της συνεργασίας αρμόδιων Αρχών και υπηρεσιών (μεταξύ άλλων του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, των Δασαρχείων, της Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής, των τελωνείων και της ΕΛΑΣ), καθώς και περιβαλλοντικών οργανώσεων και μελών της Κοινωνίας των Πολιτών, με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών και την αποτελεσματικότερη δράση στο πεδίο για την καταπολέμηση της παράνομης αιχμαλωσίας, εκτροφής και εμπορίας άγριων ειδών, όπως προκύπτει και από μελέτες στο εξωτερικό.⁵²
10. Ενίσχυση της διαφάνειας στη λειτουργία των φυσικών και διαδικτυακών καταστημάτων πώλησης ζώων, ώστε το καταναλωτικό κοινό να επιλέγει ενημερωμένο ως κατοικίδια ζώα που δεν έχουν αιχμαλωτιστεί, εκτραφεί και πωληθεί παράνομα.
11. Ενίσχυση της διαφάνειας και της παροχής πληροφοριών εκ μέρους των αρμόδιων Αρχών (μεταξύ άλλων του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, της ΑΑΔΕ και των τελωνείων, του Δασαρχείου και της ΕΛΑΣ) προς μέλη της Κοινωνίας των Πολιτών και ΜΜΕ που ερευνούν το παράνομο εμπόριο άγριων ειδών.
12. Άμεση προώθηση των προβλεπόμενων διαδικασιών για την εφαρμογή των μέτρων του Εθνικού Σχεδίου Δράσης με σκοπό την προστασία της απειλούμενης πεταλούδας *Parnassius apollo* στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE-IP 4 NATURA.
13. Παύση της νομιμοποίησης της πώλησης ατόμων από συγκεκριμένα είδη που δέχονται πιέσεις στους πληθυσμούς τους από το εμπόριο άγριων ειδών, ανεξαρτήτως αν οι απόγονοι των εν λόγω ατόμων έχουν αιχμαλωτιστεί πριν την έναρξη ισχύος της Σύμβασης CITES ή εν γένει του νομοθετικού πλαισίου που τα προστατεύει.
14. Διαμόρφωση ενός αποτελεσματικού νομοθετικού πλαισίου για την προστασία όσων ειδών άγριας ζωής δεν προστατεύονται σήμερα από την ισχύουσα νομοθεσία.

⁵¹ WWF(2012). Fighting illicit wildlife trafficking A consultation with governments. http://assets.worldwildlife.org/publications/508/files/original/WWFFightingIllicitWildlifeTrafficking_LR.pdf

⁵² WWF & TRAFFIC(2021). The role of France in wildlife trade: an analysis of CITES trade and Seizure data. https://www.wwf.fr/sites/default/files/doc-2021-03/20210303_Rapport_The%20role%20of%20France%20in%20wildlife%20trade_WWF%20%26%20TRAFFIC-min.pdf

7. Αντί επιλόγου: Η βιοποικιλότητα στη συνείδηση των καταναλωτ(ρι)ών

Το παράνομο εμπόριο άγριων ειδών δεν αφορά μόνο την πανίδα. Επιστημονική έρευνα σχετικά με την ηλεκτρονική αγορά ελληνικών ενδημικών φυτών εντόπισε 588 περιπτώσεις εμπορίας από 73 φυτώρια στην Ευρώπη, τη βόρεια Αμερική και την Αυστραλία. Από τις 145 ταξινομικές βαθμίδες των ειδών που βρήκε η εν λόγω μελέτη, οι 58 είναι προστατευόμενες σε εθνικό επίπεδο και οι 19 σε διεθνές επίπεδο, ενώ 33 είδη χαρακτηρίζονται ως απειλούμενα (κινδυνεύοντα και τρωτά) και 37 ως σχεδόν απειλούμενα ή σπάνια.⁵³

Στο πλαίσιο προτάσεων για την καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου, η ίδια μελέτη προτείνει συστηματική παρακολούθηση των ιστοσελίδων μεγάλης επισκεψιμότητας και υποχρέωση των φυτωρίων να δηλώνουν ότι το προς πώληση φυτικό υλικό δεν προέρχεται από τη φύση και ότι έχει νόμιμα αποκτηθεί.

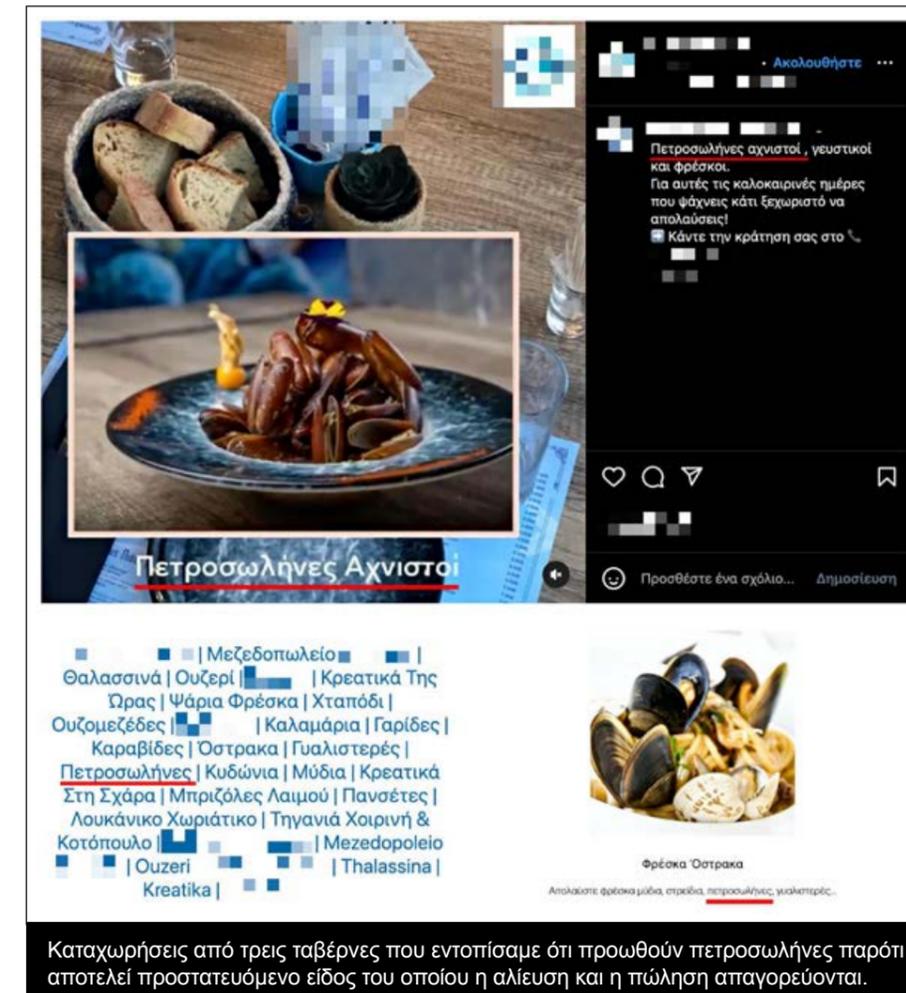
Έτερη επιστημονική έρευνα εντόπισε στο ηλεκτρονικό εμπόριο 28 ενδημικές ταξινομικές βαθμίδες ειδών της Κρήτης, μεταξύ των οποίων γεώφυτα και είδη μέντας. Το εμπόριο πραγματοποιούνταν από 65 φυτώρια που προέρχονταν από 14 χώρες, κυρίως το Ηνωμένο Βασίλειο. Η μελέτη αναφέρει ότι «η παρακολούθηση, οι τακτικοί έλεγχοι και η αποτελεσματική εποπτεία στα τελωνεία είναι πρακτικές που πρέπει να ακολουθούν οι αρμόδιες Αρχές για την προστασία της μοναδικής πανίδας του νησιού».⁵⁴

Μία από τις πηγές μας εξέφρασε κατά το τελευταίο στάδιο της έρευνάς μας τον σκεπτικισμό της σχετικά με την προστασία της άγριας ζωής στο άμεσο και απώτερο μέλλον. «Αν δεν έχουμε λύσει τα προβλήματα που αφορούν τα πτηνά, όπου το πρόβλημα είναι εμφανές και πιο εύκολα αντιμετωπίσιμο, πώς θα πάμε στα πιο δύσκολα, όπως είναι τα έντομα, τα ασπόνδυλα και οι πετροσωλήνες;», αναρωτήθηκε. Και πράγματι, το καθεστώς προστασίας για κάποια προστατευόμενα είδη φαίνεται πως είναι ακόμα πιο ζοφερό και κυνικό.

Ας δούμε το χαρακτηριστικό παράδειγμα του πετροσωλήνα. Αν και προστατεύεται από πλείστα ευρωπαϊκά και διεθνή κείμενα (πρώτον, τη Σύμβαση της Βέρνης για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης· δεύτερον, την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας· τρίτον, τη Σύμβαση της Βαρκελώνης για την προστασία της Μεσογείου), ο πετροσωλήνας εντοπίζεται συχνά σε καταλόγους ελληνικών εστιατορίων και ταβερνών, διαφημιζόμενος μάλιστα ως φρέσκος, κάτι που αποτελεί ισχυρή ένδειξη ότι αλιεύθηκε παράνομα από ελληνικά θαλάσσια οικοσυστήματα. Κι αυτό, παρά το γεγονός ότι το εν λόγω είδος ζει μέσα σε βράχους, το οποίο σημαίνει ότι η αλίευσή του δεν πλήττει μόνο τους πετροσωλήνες, αλλά και τα περιβάλλοντα οικοσυστήματα (όπως τους κόλπους της Εύβοιας), καθώς το ψάρεμά του απαιτεί σπάσιμο των βράχων όπου εντοπίζεται.

«Αυτή η καταστροφική εκμετάλλευση έχει επηρεάσει εκτεταμένες παράκτιες περιοχές σε ολόκληρη τη Μεσόγειο και την Αδριατική και έχει προκαλέσει αρνητικές επιπτώσεις μεγάλης κλίμακας στις σχετικές βενθικές κοινότητες, οι οποίες αφενός καλύπτουν τον βράχο, αφετέρου ζουν στο εσωτερικό του», αναφέρει σχετική επιστημονική μελέτη, επικαλούμενη εκτεταμένη βιβλιογραφία.⁵⁵

Και στην περίπτωση των πετροσωλήνων, οι αστοχίες και οι προτάσεις πολιτικής για την αντιμετώπιση της ανεξέλεγκτης αλίευσης και διάθεσής τους ακολουθούν το μοτίβο που καταγράψαμε στις προηγούμενες ενότητες: εντατικοποίηση των προληπτικών ελέγχων, αυστηροποίηση των κατασταλτικών προστίμων, αναβάθμιση των αρμόδιων υπηρεσιών σε προσωπικό και εξοπλισμό.

Ωστόσο, μέχρι να συμβούν όλα αυτά, στο πλαίσιο ενός κράτους που συχνά αδυνατεί και εξίσου συχνά δεν θέλει, η πρωτοβουλία των καταναλωτ(ρι)ών μπορεί να δώσει το παράδειγμα και να σπρώξει τη βραδυκίνητη πολιτική βούληση. Κι αυτό το καταναλωτικό κοινό μπορεί να το κάνει, μην αγοράζοντας (για κατοικίδια και τροφή) είδη που δεν ανήκουν στο σπίτι και το πιάτο μας, αλλά είναι προορισμένα για μια ανώτερη υπηρεσία, την προστασία της φύσης και, τελικά, της θέσης του ανθρώπου μέσα σε αυτήν.

⁵³ Nikos, T., Menteli, V. & Vokou, D.(2014). The Electronic Trade in Greek Endemic Plants: Biodiversity, Commercial and Legal Aspects. Economic Botany, Vol.68(1), pp.85-95. https://www.researchgate.net/publication/263731527_The_Electronic_Trade_in_Greek_Endemic_Plants_Biodiversity_Commercial_and_Legal_Aspects

⁵⁴ Viktoria, M. et al.(2019). Endemic plants of Crete in electronic trade and wildlife tourism: current patterns and implications for conservation. Journal of Biological Research-Thessaloniki, Vol.26(10). <https://jbiolres.biomedcentral.com/articles/10.1186/s40709-019-0104-z>

⁵⁵ Žuljević, A. et al.(2018). Mass spawning by the date mussel *Lithophaga lithophaga*. Scientific Reports, Vol.8 (1). DOI: [10.1038/s41598-018-28826-8](https://doi.org/10.1038/s41598-018-28826-8)

Η έρευνα για το παράνομο εμπόδιο άγριας ζωής υλοποιήθηκε από το WWF Ελλάς, σε συνεργασία με τον δημοσιογράφο Θοδωρή Χονδρόγιαννο, το 2024-2025, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «Συμμαχία για την Άγρια Ζωή».

Εργαζόμαστε για τη διατήρηση
του φυσικού πλούτου του πλανήτη
προς όφελος των ανθρώπων
και της άγριας ζωής

μαζί μπορούμε. [wwf.gr](http://www.wwf.gr)

WWF® and ©1986 Panda Symbol are owned by WWF. All rights reserved.

WWF Ελλάς, Χαριλάου Τρικούπη 119-121, Αθήνα 114 73, Ελλάδα.

τηλ.: 210 3314893